ΦΩΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ'. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακὴ 1 τοῦ Ὀχτώβρη 1906 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οἰκονόμου ἀριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 215

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΦΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ. *Ἐπιστημονικὲς ἐπιφυλλίδες.—Ἡ Φυματίωση στὸ λάρυγγα.*

ΕΡΜΟΝΑΣ. *Κριτικὲς ἀναποδιὲς (Παρορίτης καὶ Περγιαλίτης).*

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. *Μονόλογος τοῦ μεθυσμένου Ἴντρα (μετάφρ. ἀπὸ τὰ Σανσκριτικά).*

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ. *Ἀνοικτὸ γράμμα γιὰ τὸν κ. Λ. Σιγανό.*

Κ. Π. *Ἱστορία ἀπ' τ' ἅγιον ὄρος.*

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. *Ἔνοχοι καὶ θύματα.*

ΝΙΚΟΣ ΒΕΗΣ. *Κριτικά.*

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ. *Νησιώτικα δηγήματα Ὁ Γλάρος.*

ΕΥΡΥΔΙΚΗ Ι. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ. *Στὴ στάνη τοῦ Μπαρμπα-Γεωργῆ.*

ΕΡΜΟΝΑΣ. *Γιὰ τὸ ἀρφαβητάρι.*

ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΟΣ. *Καϊρινὲς γραφές.*

ΑΛΕΞ. ΜΑΡΠΟΥΤΖΟΓΛΟΥΣ. *Στὴν Κύζικο.*

ΠΟΙΗΜΑΤΑ. *Γ. Σ. Ζουφρές, Βαρλέντης. Σπ. Ρίγγας.*

Δ. Π Τ. *Φαινόμενα καὶ Πράγματα (Οἱ προδότες—Ὁ Ἀνοητόπουλος μὲ τὶς μεγαλοφυΐες του! —Διοικητικὴ διαίρεση—Τὸ χτικιό).*

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ – ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ

ΤΟΥ ΜΕΘΥΣΜΕΝΟΥ ΙΝΤΡΑ (Ἠγβδ. 10,119)

Σὰ ρούφουλας ἀνάντελος τὸ πιοτὸ μ' ἐτίναξε·
Μὴν ἴσως ἔπια Σῶμα πολύ;
Μ' ἐτίναξεν ἡ μέθη σὰν τὰ φαριὰ τὴν ἄμαξα·
Μὴν ἴσως ἔπια Σῶμα πολύ;
Τ' ἁγιόλογα μ' ἐσμίξαν σὰν τὸ δαμάλι ἡ [μάνα του·
Μὴν ἴσως ἔπια Σῶμα πολύ;
Καὶ στρίφω στὴν καρδιά μου σὰν τορνευτὴς [τ' ἁγιόλογα.
Μὴν ἴσως ἔπια Σῶμα πολύ;
Χαρίσματα θὰ δώκω 'γὼ κι' ἀγελάδες κι' ἄλογα·
Μὴν ἴσως ἔπια Σῶμα πολύ;
Σὰν τίποτα μοῦ κάζονται οἱ φυλὲς οἱ ἀν- [θρώπινες·
Μὴν ἴσως ἔπια Σῶμα πολύ;
Στερέωμα καὶ Γῆ σὰν ἡ μιὰ μεριά μου δὲν [εἶνε·
Μὴν ἴσως ἔπια Σῶμα πολύ;
Ξεπέρνασα τὴ γῆ καὶ τὸν οὐρανὸ στὰνάστημα·
Μὴν ἴσως ἔπια Σῶμα πολύ;
Ἄλλοῦ, χαχά! νὰ στήσω τὴν οἰκουμένη [βούλομαι·
Μὴν ἴσως ἔπια Σῶμα πολύ;
Κι' ἀφτοῦ καὶ στὴ στιγμὴ νὰ τὴν θρουβελίσω [βούλομαι.
Μὴν ἴσως ἔπια Σῶμα πολύ;
Ἀγγίζω καὶ τὸ χῶμα καὶ τοὐρανοῦ τὸ ψήλωμα·
Μὴν ἴσως ἔπια Σῶμα πολύ;
Ἐγὼ ὁ μεγαλοδύναμος ὡς τὰ γνέφια ἀνέβηκα·
Μὴν ἴσως ἔπια Σῶμα πολύ;
Πηγαίνω στὰ παλάτια μου καὶ θυσιοφέρτης [γένομαι·
Μὴν ἴσως ἔπια Σῶμα πολύ;

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΟΔΙΕΣ

Ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ Δειλινοῦ.— Κώστας Παρορίτης. Τραγούδια τῆς Ἀκρογιαλιᾶς. — Γιάννης Περγιαλίτης.

Παράξενο πόσο μοιάζουν ἀναμεταξύ τους τὰ περισσότερα ἔργα τῆς φιλολογίας μας. Φαντάζουμαι κάποτε πὼς ὁ ἴδιος τεχνίτης τὰ γράφει ὅλα συχναλλάζοντας μόνο τ' ὄνομά του γιὰ νὰ μὴ φαίνεται μονότονος σὰν τὴν αἰωνιότητα. Καὶ τονὲ φαντάζουμαι μὲ ψυχὴ ποὺ εὔκολα τὴν ἀλλαξοθωριάζει τ' ἀγέρι κ' ἡ βαρυχειμωνιὰ καὶ τὸ βασίλεμα ποὺ λιώνει, ποὺ τὴν ἀλαφιάζουν οἱ ἀντίλαλοι καὶ τήνε λιγοψυχοῦν τὰ κλασικὰ λουλούδια τοῦ μαγιοῦ. Πολλὲς φορὲς θαρρῶ πὼς τὸν εἶδα στὴν ἄκρη τοῦν γιαλοῦ νὰ κλαίγεται μὲ τὸ κῦμα καὶ νὰ ποθῇ τὰ φτερούγια τοῦ γλάρου καὶ νὰ μοιρολογῇ τῆς θάλασσας τὴν πικροκυματούσα γητειά. Τοῦ ἀρέσουν οἱ λιχμὲς ζωὲς κ' οἱ κουρασμένες λύπες καὶ πάντα λαχταρεῖ γι' ἀνακούμπι κι ἀραξιά του τῆς πρασινόμαλλης νεράϊδας τ' ἀγκάλιασμα. Γλυκαίνεται τὴν ὥρα τοῦ δειλινοῦ καὶ προσπαθεῖ τότε νὰ θυμηθῇ. Μὰ εἶναι κληρονόμος δυστυχισμένος.

Ζῇ μέσα του πολυκαίρινη κληρονομιὰ σκλαβοσύνης κι ἀνημπορίας. Δὲν τὸ ξέρει, μὰ τὰ περασμένα τοῦ πλακώνουν τὴ δημιουργικὴ ἀγριάδα καὶ τὸν ποτίζουν ἀδύναμη ἀγαθοσύνη. Δὲν πάτησε ποτέ του τὸ μοῦστο τοῦ ἡρωϊσμοῦ, δὲν ὀρέγεται τὴ λαχτάρα τοῦ θεριοῦ ποὺ δαγκάνει μ' ἡδονή, δὲν ξαγνάντεψε τὸ Διόνυσο βουτημένο στὸ αἷμα βακχικοῦ σκοτωμοῦ. Ἡ μεγάλη του ἀρρώστια εἶναι ἡ καλοσύνη. Καὶ δὲ θὰ γίνῃ ἀληθινὸς ποιητὴς ὅσο δὲ μάθῃ νὰ μισῇ τὸν ἑαυτό του κι ὅσο δὲν ἀποδοθῇ σ' ἀγάπη καταφρονήτρα κι ἀψηλόθωρη τρέλλα.

Ἡ Μοῦσα του εἶναι ἀνατολίτισσα. Ἔρχεται ἀπὸ τὴν Ἀσία τὴν πανάρχαιη, ἀπὸ τὴ χώρα τῶν τάφων καὶ τῶν ἐρήμων, ἀπὸ κεῖ ποὺ ἡ σκόνη τῶν πεθαμένων πολιτισμῶν κρυφὰ κι ἀλάθευτα δηλητηριάζει τὴ ζωή, ἀπὸ κεῖ ποὺ θολώνει τὴν ἐνέργεια ἡ σαπίλα κάθε θρησκείας ποὺ ἀπόκανε πιά.

Τ' ἀπέραντο κοιμητήρι τῆς Ἀσίας. Κοιμητήρι πολιτειῶν ποὺ σβύσανε καὶ τῆς μεγάλης δόξας ποὺ βαρβαρώθηκε. Κοιμητήρι ποὺ τὸ στολίζουνε ρόδα περσικὰ καὶ τὸ σκιαζουν ἀσκητικὰ κυπαρίσσια. Κοιμητήρι ὅπου θαμποθωροῦν τὸ δειλινὸ ἀσπροφόρες κοπέλλες μὲ τὶς στάμνες στὸν ὦμο κι ἀηδονολαλοῦν τὴ νύχτα τῆς ὀκνῆς ἀγάπης τὰ τραγούδια.

Δὲν ξέρω λύπη πιὸ ναρκωτικὴ ἀπὸ τὴ λύπη τῆς νεκροφόρας Ἀσίας. Καὶ τὸ χῶμα της, καὶ τὰ λουλούδια της καὶ τὸ μεσημέρι της τὸ βαρὺ χρυσο —χάρο μυρίζουν. Τὰ καραβάνια σὰν ἤσκιοι παρακυλοῦνε μέσα στὶς φλογισμένες ἐρημιὲς τῶν ἄμμων.

Δὲν ἐννοῶ πὼς ἡ ἐπιρροὴ τῆς Ἀσίας εἶναι φιλολογική. Μᾶλλον εἶναι ρυλετική. Καὶ γι' αὐτὸ δύσκολα ξετινάζεται. Πρέπει νὰ περιμένουμε ὀργανικὴ ἀλλαξιὰ νὰ ξανανιώσῃ τῆς φυλῆς τὴ σάρκα καὶ νὰ ξεσκλαβώσῃ τὸ μυαλό. Καὶ πρέπει γι' αὐτὸ νὰ ἔχουμε τῆς ἱστορίας τὴν ὑπομονή.

Ἂς κατεβοῦμε τώρα στὸ εἰδικό. Τὰ βιβλία ποὺ ἀνάφερα στὴν ἀρχὴ γραφτήκανε μὲ καλὴ πέννα καὶ δίχως ἀνειλικρίνεια. Ὁ Παρορίτης ξέρει τὴν τέχνη νὰ μᾶς λέῃ κάτι ἁπλὲς ἱστορίες γεμάτες ταπεινὴ τραγικότητα καὶ κάποτε μάλιστα βαμένες σὲ πιὸ λεύτερο αἷμα. Ἴσως νὰ πέφτῃ χαμηλὰ σὲ μερικὲς ἠθογραφικὲς περιγραφὲς καὶ νὰ ἔχῃ τὴν ἀντίληψη τοῦ πόνου κάπως μονοκόμματη. Θὰ ἔλεγα κιόλας πὼς στὴν ἱστόρηση τῆς ἀγάπης δὲν εἶναι ἀληθινός. Ἐκεῖ ποὺ σηκώνεται ὅμως εἶναι σὲ θέματα καθὼς τὴν «Καμπάνα τοῦ Ἅη γιοργιοῦ» ποὺ φτάνουνε στὴν ἀξία τῆς φιλοσοφικῆς ἀλληγορίας.

Ὁ Περγιαλίτης πάλι μᾶς ἔρχεται ἀπὸ τὴ θάλασσα ὁλόϊσα. Μᾶς λέει τὸ τραγούδι τοῦ διαμαντόχρωμου νεροῦ καὶ τὴ σιγαλιὰ τῶν ἀργοσάλευτων ὠκεανῶν. Ταξίδια κι ἀνεμόδαρτα κύματα κι ἀρμυρὲς λιακάδες ὀρέγεται. Καὶ ξεχνᾷ ὁλότελα τὴ στεριά. Τήνε συλλογιέται μόνο μὲ κάποια φυλακῆς ἀνατριχίλα. Κ' ἴσως ἔχει ἄδικο σ' αὐτό. Ἴσως νἄτανε καλήτερα γιὰ τὴν τέχνη του ἂν ἀγαποῦσε θκρρετὰ τὴ μάννα στεριά. Ἡ ἔννοια τῆς γῆς εἶναι πιθανώτατα ἡ μεγαλήτερη ἔννοια τῆς ζωῆς.

Καὶ νὰ δυὸ τεχνίτες ποὺ θὰ εἶχαν ἀνεβῇ σὲ πιὸ βάσιμη καὶ πιὸ οὐσιαστικὴ ἀντίληψη τῆς ζωῆς ἂν εἴχανε γεννηθῇ ἀλλιώτικα. Μὰ δὲ φταίνε κεῖνοι ἂν ἔχουν ἀκόμα στὶς φλέβες τους αἷμα τῆς Ἀσίας.

Karachi 18.9.96.

ΕΡΜΟΝΑΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Δυὸ κριτικοὶ στὴν κριτικὴ τοῦ Κίμωνα κριθήκανε
Καὶ γιὰ μιὰ κρίση ἄκριτη γιὰ ποιητὴ βριστήκανε
Κακά μας προμηνήματα γιὰ τοῦτο τὸ χειμώνα
Δυὸ γαΐδαροι μαλώνουνε σὲ ξένον ἀχεριῶνα.

Γ. Σ. ΖΟΥΦΡΕΣ

Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΑΣ

ΕΝΟΧΟΙ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΑ

(Τυπώθηκε στὸ «Ἄστυ» τῆς Παρασκευῆς, σελίδα 1, στήλη 7).

Ζήτημα τῆς ἡμέρας κατάντησε ὁ ἔρωτας τοῦ Θοδωρίδη καὶ τῆς Κυβέλης—τοῦ Κώστα Θοδωρίδη, τοῦ ἔξοχου νέου, τοῦ προικισμένου μὲ ὅλα τὰ ψυχικὰ χαρίσματα, καὶ τῆς Κυβέλης Μυράτ, τῆς ὄμορφης καὶ ξακουσμένης θεατρίνας τῆς Νέας Σκηνῆς. Τὰ δυὸ παιδιὰ - γιατὶ παιδιὰ εἶναι κ' οἱ δυό τους—ἀγαπηθήκανε καὶ φύγανε μαζὶ τὴν Κυριακὴ βράδι, γιὰ τὴν Εὐρώπη, ἀφίνοντας πίσω τους, μαζὶ μὲ τὰ δυὸ μωρὰ τῆς Κυβέλης, ἕνα θόρυβο δημοσιογραφικὸ ἀσυνείθιστο, μιὰ κουτσομπολιὰ ἀδιάντροπη, ἕνα ξεσκέπασμα τῆς κοινωνίας μας ὄχι καὶ τόσο τρανταφυλλένιο.

Γράψαν, γράφουνε καὶ θὰ γράφουνε. Τὸ ζήτημα σηκώνει νερὸ. τραβάει πεντάρες καὶ οἱ φημερίδες κολληθήκανε σὰ στρείδια πάνου του. Ὁ Σταθόπουλος μάλιστα τοὺς ἔκαμε κι ἀνάγνωσμα στὴν «Ἀκρόπολη»,τοὺς *ἀναγνωσματοποίησε* δηλ., ὁ φίλος μου ὁ Σταθόπουλος ποὺ ἴσια ἴσια δὲν ἔπρεπε λέξη νὰ γράψει, γιατ' εἶναι φίλος καὶ τοῦ Θοδωρίδη καὶ τῆς Κυβέλης, φίλος στενὸς καὶ τῶ δυονῶνε, τόσο φίλος ὥστε νὰ μὴν τοῦ ἐπιτρέπεται νὰ μιλήσει ἀλλὰ νὰ κάθεται σὰν καὶ μᾶς παράμερα καὶ νὰ παρακολουθάει μὲ λύπη τὸ ξετύλιγμα τοῦ δραμάτου. Ὁ Σταθόπουλος εἶναι δημοσιογράφος μὰ εἶναι κι ἄντρας καὶ σέ μερικὲς περίστασες ὁ ἄντρας σκοτώνει τὸ δημοσιογράφο.Τοῦ εἴπανε νὰ γράψει καὶ δὲν εἶχε τὴν παληκαριὰ νἀρνηθεῖ. Τόσο τὸ χειρότερο γι' αὐτόνε. Δῶ κι ὀμπρὸς θὰ τρέμει κανεὶς νὰν τοῦ πεῖ μυστικὸ μήπως καὶ γίνει καμιὰ μέρα, ἀλὰ Θοδωρίδη, *ἀνάγνωσμα*. Κ' εἶχε δίκιο κάπιος φίλος ποὺ ἕνα βράδι,ὅταν παινευότανε ὁ Σταθόπουλος πὼς ξέρει νὰ θάφτει τὰ ξένα μυστικά, τοῦ παρατήρησε γελώντας·

— Ναί, μὰ ξέρεις νὰ θάφτεις κ' ἐκείνους ποὺ σ' τὰ λένε ! . . .

Καὶ γὰ σήμερα ποὺ θάφτει τὸ Θοδωρίδη καὶ τὴν Κυβέλη, τοὺς δυὸ φίλους του. Σ' ὅλη αὐτὴ τὴν ὑπόθεση ὑπάρχει βέβαια κάπιο σκάνταλο κοινωνικό· μὰ τὸ σκάνταλο δὲν εἶναι ἡ ἀπαγωγὴ τῆς Κυβέλης· τὸ σκάνταλο εἶναι τὸ *ἀνάγνωσμα* τοῦ Σταθόπουλου.

Ἡ Κυβέλη ἀγάπησε ἕνα νέο κ' ἔφυγε μαζί του. Γιατὶ τὸν ἀγάπησε κι ἂν ἔπρεπε νὰν τὸν ἀγαπήσει, θὰν τὸ δῆτε μοναχοί σας. Ἐδῶ θὰ ξετυλιχτοῦν ξερὰ τὰ γεγονότα, ταλληθινὰ γεγονότα κι ὄχι τὰ φανταστικά, κι ἀπ' αὐτὰ θὰ ξεπηδήσει μοναχό του τὸ συμπέρασμα. Τὸ σπουδαιότερο γιὰ μένα καὶ γιὰ μερικοὺς ἄλλους φίλους μου εἶναι ὄχι γιατὶ ἀγάπησε ἡ Κυβέλη, ἀλλὰ γιατὶ τὴν ἀγάπησε ὁ Θοδωρίδης. Κι ἀπάνου σ' αὐτὸ τὸ *γιατί* στηρίζεται ὅλο τὸ δράμα κι ὅλος ὁ θόρυβος ποὺ τριγύρω του γίνεται.

Ἀρχὴ λοιπὸν τοῦ παραμυθιοῦ Ὁ ἄντρας τῆς Κυβέλης εἶχε τὴ μανία— ἄς μὴ ποῦμε, ἃ θέλετε, καὶ *καλλιτεχνικὴ* μανία—νὰ δημιουργήσει γύρω στὴ γυναίκα του Αὐλή. Τέτιες *Αὐλὲς* ὑπάρχουν τρεῖς τέσσερεις στὴ Ἀθήνα κι ἀποτελοῦνται ἀπὸ μιὰ κυρία κι ἀπὸ πέντε δέκα νέους ποὺ θαμάζουν ἢ *φλερτράρουν* τὴν κυρία καὶ ποὺ περιποιοῦνται ἀναγκαστικὰ καὶ τὸν κύριο. Δεύτερο φουστάνι δὲ γίνεται δεχτὸ στὶς τέτιες Αὐλές. Κ' ἔτσι βλέπουμε καμιὰ φορὰ στὸν περίπατο ἢ στὰ θέατρα ἢ στ' ἄλλα κοσμικὰ κέντρα τὴν κυρία, τὸν κύριο καὶ τοὺς πέντε δέκα *τρίτους* μαζί. Ὁ κύριος ἴσως νὰ καμαρώνει ποὺ ἡ γυναίκα του ἔχει τόσους θαμαστές, ἡ κυρία ἴσως νὰ σιχαίνεται μέσα της τὸν κύριο ποὺναι τόσο καλὸς, τόσο πολὺ καλὸς, καὶ οἱ *τρίτοι* ἴσως νὰ τοὺς κοροϊδεύουν τοὺς δυό, ἴσως καὶ νὰ κοροϊδεύουνται ἀπὸ τοὺς δυό της. Ἡ *Αὐλὴ* καμιὰ φορὰ διαλύεται ἡσυχα ἢ συχα, καμιὰ φορὰ τελιώνει καὶ σὲ οἰκογενειακὰ δράματα—ἂν τύχει νὰ ξεγλυστρίσει ἄθελα ἡ κυρία στὸν κατήφορο ποὺ τῆς ἑτοίμασε ὁ ἄντρας της, ἢ ἂν ἀνάμεσα στοὺς *Αὐλικοὺς* βρεθεῖ καὶ κανένας ποὺ δὲν τοῦ ἀρέσει νὰ κοροϊδεύεται.

*

Τέτια Αὐλὴ εἶχε καὶ ἡ Κυβέλη καὶ στὴν Αὐλὴ τραβήχτηκε, δὲ θέλω νὰ πῶ μὲ ποιὸν τρόπο, κι ὁ Θοδωρίδης. Ἕνας ἄθρωπος σὰν τὸν Κώστα, ὁλωσδιόλου ξεχωριστός, μὲ χαραχτήρα διαμαντένιο, μὲ μόρφωση δυνατὴ, μὲ φερσίματα ὄχι ψευτοαριστοκρατικά, ἀλλὰ *αὐτομάτως* εὐγενικά, ἂν μπορεῖ νὰν τὸ πεῖ κανεὶς ἔτσι, ἕνας ἄθρωπος λοιπὸν τέτιος, προικισμένος μὲ τόσα ψυχικὰ χαρίσματα, ποὺ λατρεύεται ἀπὸ τοὺς φίλους του δὲν μποροῦσε παρὰ νἀγαπηθεῖ κι ἀπὸ τὴν Κυβέλη. Γιατ' ἡ χαριτωμένη αὐτὴ κουκλίτσα τῆς Νέας Σκηνῆς ἔδειξε μὲ τὴν τέτια προτίμησή της πὼς ξέρει νὰ ξεχωρίζει, νὰ διαλέγει, νὰ τραβιέται ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ ὀμορφιά, ἀπὸ τὸ «μέσα πλοῦτος». Κι αὐτὸ ἐξαγνίζει κι ἀνυψώνει τὴν Κυβέλη. Ὅσο κι ἂν καταδικάσει κανεὶς τὴ μάννα ποὺ ἄφισε τὰ δυὸ παιδάκια της, τόσο θαμάζει τὴ γυναίκα ποὺ ξέρει νὰ διαλέξει.

Ψέματα πὼς ὁ Θοδωρίδης τὴν πολιόρκησε στενὰ μὲ τὸν ἔρωτα του, ψέματα πὼς ὁ Θοδωρίδης τὴ θάμπωσε μὲ τοὺς παραδες ποὺ ζόδευε γιὰ χαρη της. Ὁ Σταθόπουλος τὰ ξέρει αὐτὰ κι ὁ Σταθόπουλος ἔπρεπε νὰ μὴν τὰ γράψει. Ξέρει πὼς ἄλλοι τὸ πολιορκούσανε στενότατα τὸ φτωχὸ κορίτσι, ξέρει πὼς ἄλλοι ξοδέψανε ὄχι διπλὰ ἀλλὰ χιλιόδιπλα ἀπὸ τὸ Θοδωρίδη. Μὰ ἡ Κυβέλη δὲν εἶναι ἀπὸ τὶ. γυναικοῦλες ποὺ ζιππάζουνται μὲ τὰ ἐρωτικὰ σαλιαρίσματα καὶ ποὺ θαμπώνουνται μὲ τοὺς παραδες. Ἡ Κυβέλη βύθισε τὴ ματιά της βαθύτερα, ὁλόϊσα στὴν ψυχὴ τοῦ διαλεχτοῦ της, καὶ ἡ ψυχὴ εἶναι ποὺ τὴν ξίππασε καὶ ποὺ τὴ θάμπωσε.

Τί ἔκαμε ἡ Κυβέλη μόλις πείστηκε πὼς ἀγαπάει τὸ Θοδωρίδη ; Σκέφτηκε πρῶτα πρῶτα, σὰν τίμια γυναίκα ποὺ εἶταν καὶ ποὺ εἶναι, πὼς δὲν ἔπρεπε νἀπατήσει τὸν ἄντρα της. Καὶ τοῦ τόπε. Μάλιστα, τοῦ τόπε. «Ἀγαπῶ τὸ Θοδωρίδη» τοῦ εἶπε. Εἶπε τὴν Ἀλήθεια. Μὰ τί ἄλλο ἀπὸ τὴν Ἀλήθεια εἶναι ἡ Τιμή ; Μποροῦσε κι αὐτὴ ἀξιόλογα, σὰν τόσες ἄλλες, νὰν τὸ κρύψει ἀπὸ τὸν ἄντρα της, νὰ ζεῖ ἥσυχα στὸ σπιτάκι της, νὰ χεροκροτιέται στὸ θεατρό της καὶ νὰ περνάει εὐτυχισμένες στιγμὲς μὲ τὸν καλό της. Ἡ κοινωνία θὰν τὴν ἐχτιμοῦσε τότε. Τέτια ἐχτίμηση ὅμως δὲν τὴν ἤθελε ἡ Κυβέλη, τὴ σιχαινότανε, καὶ τὴν πέταξε κατάμουτρα τῆς κοινωνίας. Ἤθελε νὰ μείνει τίμια γυναίκα κ' ἔμεινε. Ἀλλιώτικα θἄτανε κι αὐτὴ μιὰ μοιχαλίδα κοινὴ σὰν τόσες ἄλλες, καὶ τέτια ποτὲ δὲ θὰν τὴν ἀγαποῦσε ὁ Θοδωρίδης.

*

Αὐτὸ τὸ ξέρω πολὺ καλά. Ὁ Θοδωρίδης ποὺ δὲν εἶναι καθόλου διαχυτικὸς, ποὺ τρομάζεις νὰ τοῦ βγάλεις ἀπὸ τὸ στόμα του μὲ τὸ τσιγγέλι μισὴ λέξη, σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα γινότανε φλύαρος. «Τὴν ἀγαπῶ γιατὶ φέρθηκε ἔτσι τίμια μὲ τὸν ἄντρα της». Τίποτ' ἄλλο δὲν ἔλεγε, μὰ γιὰ τὸν Κώστα τὰ λίγ' αὐτὰ λόγια εἴτανε φλυαρία ἀκρατητη. Ὁ τίμιος ἄντρας, ὁ σκεφτικὸς, ὁ ὑπολογίζοντας μὲ μαθηματικὴ ἀκρίβεια τὴν κάθε πράξη του καὶ τὸ κάθε κίνημά του, μοναχὰ ἔτσι μποροῦσε νἀγαπήσει. Καὶ ἡ τίμια γυναίκα μονάχα ἀπὸ τέτιον ἄντρα τῆς ἄξιζε νἀγαπηθεῖ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ

Η ΦΥΜΑΤΙΩΣΗ ΣΤΟ ΛΑΡΥΓΓΑ

Μερικὰ κεφάλαια ἀπὸ ἕνα καινούριο βιβλίο «ΤΟ ΧΤΙΚΙΟ»

Τὸ Μάη τοῦ 1905 ἡ λαρυγγολογικὴ ἑταιρία τῆς Λόντρας ἑτοίμασε μιὰ μεγάλη γιορτὴ γιὰ τὴν ἑκατοχρονιὰ τοῦ M. Garcia.Παράσημα σημαντικὰ τοῦ στάλθηκαν ἀπὸ τὸ βασιλέα τῆς Ἱσπανίας καὶ Ἀγγλίας· κι ὁ μεγαλόσχημος Κάϊζερ δὲν ἔμεινε πίσω· ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου οἱ λαρυγγολόγοι καὶ τοῦ τραγουδιοῦ οἱ τεχνίτες ἔστειλαν ἐπιτροπὲς νὰ συχαροῦνε τὸ γέρο Garcia τὸ maèstro di bel canto καὶ τὸν ἐφεβρέτη τοῦ καθρέφτη ποὺ μᾶς ἔδειξε ζωντανὸ καὶ κινάμενο τὸ λάρυγγα. Κι ὁ γέρο Garcia ὀρθὸς μ' ὅλα του τὰ ἑκατὸ ἔβλεπε στὸ καθρεφτάκι του μέσα τῆς ἀθανασίας τὸν πρῶτον αἰῶνα.

Ὁ Manuel Garcia δάσκαλος τοῦ τραγουδιοῦ εἶχεν ἀπὸ καιρὸ τὴν ἰδέα νὰ ἰδεῖ τὸ λάρυγγα νὰ βγάζει τὴ φωνή. Πολλὲς φορὲς τὸ εἶχε δοκιμάσει δίχως νὰ τὸ κατορθώσει, ὅταν ἄξαφνα περιπατόντας μιὰ μέρα στὸ Port Royal, στὸ Παρίσι, παρουσιάστηκε ὀμπρός του ἡ ἐφεβρεσή του ἑτοιμασμένη σ' ἕνα ὅραμα· ἕνα μικρὸ καθρεφτάκι βαθιὰ μὲς τὸ λαιμὸ κ' ἕνας ἄλλος καθρέφτης ὄξ' ἀπὸ τ' ἀνοιχτὸ στόμα νὰ φωτίζει ἐκεῖνο. Ἀπ' τὸ Port Royal ὁλοΐσια στοῦ Charièrre τὸ μαγαζί. Ἐκεῖ βρίσκει ἕνα καθρεφτάκι μὲ μακρὶ χερούλι ποὺ ἕνας δοντίστης εἶχε πρὸ χρόνια παραγγείλει μὰ δὲν πήγε νὰ τὸ πάρει. Ἀπὸ τοῦ Charièrre ἴσια σπίτι, βουτᾶ τὸ καθρεφτάκι στὸ ζεστὸ νερὸ γιὰ νὰ μὴν ἀχνίζεται, τὸ σκουπίζει, τὸ βάζει βαθιὰ στὸ λαιμό του ἴσια πάνω ἀπ' τὸ λάρυγγα· μ' ἕνα καθρέφτη τοῦ χεριοῦ φέρνει καὶ ρίχνει τὸ φῶς στὸ καθρεφτάκι καὶ βλέπει στὸν καθρέφτη ποὺ κρατοῦσε στὸ χέρι τὸ λάρυγγά του νὰ καθρεφτίζεται. Μετὰ τὴν πρώτη χαρὰ καὶ συγκίνηση μελετᾶ τὰ ὅσα εἶχε πρὸ καιρὸ στὸ νοῦ. Καὶ μετὰ ἕνα χρόνο τὸ 1855 παρουσιάζει στὴ Βασ. ἑταιρία τῆς Λόντρας τὴ μελέτη του (Φυσιολογικὴ ἐξέταση τῆς ἀνθρώπινης φωνῆς).

«Οἱ τραγουδιστὲς εἶναι σὰν τὰ πουλιά· ὅπως ἐκεῖνα, κελαϊδοῦνε, μὰ σὰν κ' ἐκεῖνα δὲ ξέρουν τὸ πῶς» εἶχε πεῖ ὁ περίφημος φυσιολόγος Zohann Müller ποὺ εἶχε λαμπρὰ μελετήσει τὰ φυσιολογικὰ τῆς φωνῆς μὲ πειράματα στὸ νεκρὸ λάρυγγα, μὰ δὲν κατώρθωσε νὰ ἰδεῖ τὸ λάρυγγα ζωντανό, ἀκόμα κι ἀφοῦ ὁ Garcia δημοσίεψε τὴ μέθοδό του.

Ὁ τραγουδιστὴς κατάφερε πολὺ ἔφκολα στὸν ἑαφτό του ἐκεῖνο ποὺ τόσο δυσκόλεψε τὸν ἔξοχο φυσιολόγο καὶ τόσους ἄλλους. Τὸ κατάφερε γιατὶ ἡ τέχνη τοῦ τραγουδιοῦ τοῦ εἶχε ἑτοιμάσει τὰ ὄργανα σὲ πειθαρχία. Καὶ μάλιστα ἡ ἐπιτυχία ἐφτὶς μὲ τὴν πρώτη φορὰ ἔδειξε πὼς ἡ μέθοδο τοῦ Garcia ὅπως τὸ λέγει κιόλας ὁ ἴδιος ἀπὸ καιρὸ εἴταν ἡ σωστή. Ὁ Garcia ὄχι μόνο στὸν ἑαφτό του, ἀλλὰ καὶ σ' ἄλλους πέτυχε· μὰ κ' οἱ ἄλλοι ἀφτοὶ εἴταν ἄνθρωποι μὲ λάρυγγα μαθημένο ἀπ' τὸ τραγοῦδι. Πόσο σήμαινε τὸ λαρυγγοσκόπιο ὄχι μόνο γιὰ τὴ φυσιολογία, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν τέχνη μας, τὴ γιατρικὴ, τόνιωσε νωρὶς ὁ Garcia καὶ παρακίνησε γιατροὺς στὸ Παρίσι τὸ Mandl καὶ τὸ Segond νὰ καταπιαστοῦνε τὴ δουλιά. Ἀπὸ δῶ ξεκίνησε ἡ τέχνη ἡ λαρυγγοσκοπικὴ μὰ δὲν εἶναι ἐδῶ ὁ τόπος

Περσότερα δὲ χρειάζουνται. Τὸ εἰδύλλιο ἢ ἡ τραγωδία ξετυλίγεται καὶ δὲν ξέρουμε πότε καὶ πῶς θὰ τελιώσει. Οὔτε ὁ Θοδωρίδης οὔτε ἡ Κυβέλη εἶναι ἔνοχοι. Αὐτοὶ εἶναι τὰ θύματα. Οἱ ἔνοχοι εἶναι ἄλλοι, εἶναι πολλοί, εἶναι ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς καὶ οἱ φίλοι, οἱ περίφημοι φίλοι, αἰστηματικοὶ Γαλεότοι καὶ Γαλεότοι πραματικοί, ποὺ βοηθήσανε τὰ πράματα νὰ φτάσουνε στὴν ἀπαγωγὴ καὶ ποὺ σήμερα σκολιάζουν τὴν πράξη καὶ ἀσφίγγουνε, θλιμένοι τάχα, τὸ χέρι τοῦ σύζυγου. Θῦμα εἶναι καὶ ὁ καημένος ὁ Μυράτ. Ἴσως θῦμα τοῦ πεπρωμένου κι αὐτός.

Ἀπὸ ὅλη ὅμως αὐτὴ τὴν ἱστορία ξεπηδάει μεγάλη ἡρωΐσσα ἡ Κυβέλη. Ὄχι μονάχα γιατὶ ἔτσι τίμια διαχειρίστηκε τὸν ἔρωτα της, ἀλλὰ καὶ γιατὶ ἔδωσε ἕνα γερὸ μάθημα στοὺς ἄντρες ποὺ φιλοδοξοῦνε νὰ σκηματίσουν τριγύρω στὶς γυναῖκες τους *Αὐλή*. Οἱ τέτιοι ἄντρες μοιάζουνε σὰ νὰ λένε στὶς γυναῖκες τους·

— Ἐγὼ δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ γκαπηθῶ ἀπὸ σένα. Σοῦ φέρνω ἄλλους καὶ διάλεξε.

Κι ὅταν ἡ κυρία διαλέγει, οἱ τέτιοι ἄντρες δὲν ἔχουν κανένα δικαίωμα νὰ θυμώνουν, οὔτε νὰ ξαφνιάζουνται, παρὰ πρέπει μονάχα νὰ κρίνουν ἂν ἡ ἐκλογὴ τῆς κυρίας εἶταν καλὴ ἢ κακή. Ψυχρὸς κι ἀμερόληπτος κριτικός· μονάχα αὐτὸς ὁ ρόλος ταιριάζει σὲ τέτιους σύζυγους.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Υ. Γ. Χάρηκα ποὺ διάβασα μιὰ τίμια δήλωση τοῦ Σταθόπουλου στὴν «Ἀκρόπολη» τῆς Πέμτης. Ὁ Σταθόπουλος δικιολογιέται πὼς ἀναγκάστηκε νὰ γράψει τὸ ἀνάγνωσμα γιὰ νὰ σώσει τοὺς φίλους του ἀπὸ τὶς ψευτιὲς καὶ τὶς συκοραντίες τῶν ἐφημερίδων, ἀφοῦ **πέντε** (Θεούλη μου!) ἀναγνώσματα ἑτοιμαζόντουσαν, ἀπὸ διαφόρους Ἀθηναίους ἀναγνωσματογράφους, νὰ φορτωθοῦνε στὴ ράχη τοῦ Θοδωρίδη. Ἔτσι κάπως ἡ θέση τοῦ Σταθόπουλου παύει νἆναι τόσο δύσκολη, ὅσο δείχτηκε ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ἔπειτα καὶ τἀναγνωσμα τῆς «Ἀκρόπολης» εἶναι ἀρκετὰ καλογραμένο καὶ διαβάζεται μ' ἐνδιαφέρο ἀπ' ὅλον τὸν κόσμον. Ἕνα μεγάλο *ἐλαφρυντικὸ* κι αὐτό, καθὼς λὲν οἱ δικηγόροι, γιὰ τὸ Σταθόπουλο.

Δ. Τ.

ΣΤΙΧΑΚΙΑ

1.

Οἱ θύμισες ποὺ φέρνουνε χαρὰ καὶ θλίψη ἀντάμα
Κάνουν ἀπὸ τὰ μάτια μου δάκρυ φωτιὰ νὰ πέφτη
Κι ὅλες τοῦ κόσμου οἱ ὀμορφιὲς τριγύρω μου, ἕνα θᾶμα
Ἴσκιοι περνοῦν καὶ σβύνουνται σὲ μαγικὸ καθρέφτη.

2.

Τὰ μάτια σου φωτίζουνε τὸ μάβρο νοῦ μου ἀκόμα
Ἀκόμα κι ἂν ἐσβύσανε κ' εἶναι βαθειὰ στὸ χῶμα
Καὶ στὴν καρδιά μου ἀφέβγατο τὸ γέλιο σου βροντᾶ.
Μνῆμα σου τούτη δέφτερο καὶ μιὰ παρηγοριά.

3

Μέσ' στὴ γυνοπωριάτικη βραδιὰ ποὺ περπατῶ
Τὸ φεγγαράκι χαίρουμαι, τὰ φύλλα τὰ πεσμένα,
Γιατὶ λαμπάδα νεκρικὴ τὴ λάμψη του θαρρῶ
Καὶ ἐκεῖνα τὶς ἐλπίδες μου θυμίζουνε σὲ μένα.

ΕΙΔΥΛΛΙΑ

1.

Βοέχει καὶ πέρα στὴ σπηλιὰ δὲν πάει, σὰν λογαριάζει
Ἐκεῖ πὼς θᾶν' ὁ πιστικός, ποὺ πάντα τὴν πειράζει.
Ὁ ἀσκημομούρης χαίρεται νὰ σκάζη ἡ βοσκοπούλα·
Κάλλιο νὰ πάη στὸν Ἅη—Λιά, νἀνέβη στὴν κορφούλα.
Μὰ ξάφνου, ὅ,τι φοβότανε, μέσ' στὸ μικρὸ ξωκλήσι
Καρτέρι λὲς ὁ πονηρὸς τῆς κόρης εἶχε στήσει.

2.

Τῆς κόρης ἀπὸ τὴ βροχὴ νερὸ τὸ ροῦχο στάζει.
Καὶ στὸ ξωκλήσι ὁ πιστικὸς γι ἀφτὸ φωτιὰ τοιμάζει
Καὶ συνταβλίζει μὲ χαρὰ κι ὅλο ξυλάκια βάνει
Κι ἡ τόση καλοσύνη του, σὰν πιὸ ὄμορφο τὸν κάνει.
Στεγνώσανε τὰ ροῦχα της μὲ τῆς φωτιᾶς τὴν πύρα
Μὰ μέσα της καὶ στὴν καρδιὰ νοιώθει σωστὴ πλημμύρα.

3.

Νερὸ κατέβασε πολύ. Πῶς νὰ διαβῆ τὸ ρέμα·
Ψέμα πὼς ξέρει τὴν ποριά, πὼς δὲ φοβᾶται ψέμα.
—Ἔλα, τῆς λέει, μὴ ντρέπεσαι, στὰ χέρια νὰ σὲ πάρω
Γιὰ σένα ἐγὼ θὰ πάλεβα καὶ μὲ τὸν ἴδιο Χάρο—
Καὶ σκύβοντας τὴν ἄρπαξεν ὁ πιστικὸς στὸν ὦμο
Κι ἡ κόρη νοιώθει ξαφνικὰ χαρὰ μαζὶ καὶ τρόμο.

4.

Τὸ γέλιο 'κόπη κι ἄλλαξε τῆς ὄψης της τὸ χρῶμα
Στὸ ρέμα ζάλη τὸ νερὸ τῆς φέρνει, λίγο ἀκόμα
Νὰ πέση, λιγοψύχησε, ἄχ, τὰ μάτια δὲν ἀνοίγει,
Γιὰ μιὰ στιγμὴ τἀχεῖλι της τοῦ νιοῦ τἀχεῖλι σμίγει.
Καὶ φέβγοντας πρὸς τὸ χωριὸ,φλόγα κρυφὴ τὴν καίει,
Ἀνανογέται τὸ φιλὶ τοῦ πιστικοῦ καὶ κλαίει.

Τρυγητὴς 1906.

ΒΑΡΛΕΝΤΗΣ

ΑΝΟΙΚΤΟ ΓΡΑΜΜΑ

ΓΙΑ ΤΟΝ κ. Λ. ΣΙΓΑΝΟ

Τὸ «Νέον Πνεῦμα» δὲ μᾶφησε καιρὸ καὶ τόπο νὰ σᾶς ἀπαντήσω ἀμέσως 'στὸ περασμένο φύλλο τοῦ «Νουμᾶ» κ' ἔκρυψα τὴν ὄρεξή μου γιὰ τὸ σημερνό. Ἀλλὰ τί νὰ σᾶς πῶ! τὴν ἔκρυψα τόσο καλὰ, ποὺ ἐπιτέλους τὴν ἔχασα. Σᾶς συμβαίνει αὐτὸ καμμιὰ φορά; Ἐμένα συχνά... Καὶ τώρα θὰ μοῦ ἦταν τόσο κουραστικό, ποὺ θὰ καταντοῦσε ἀδύνατο, νὰ ξαναγυρίσω γιὰ τρίτη φορὰ στὸ «21», νὰ ξαναθυμηθῶ λεπτομέρειες καὶ νὰ σᾶς δείξω πόσο ἔχετε ἄδικο. Προτιμῶ νὰ μιλήσω λίγο γιὰ σᾶς, καὶ ὑποθέτω πῶς αὐτὸ εἶνε πιὸ εὐχάριστο καὶ γιὰ τοὺς δυό μας.

Καὶ σεῖς δὲν εἴσθε δὰ ἀπὸ κείνους ποὺ μπορεῖ κανεὶς νὰ μὴ σᾶς ἀπαντήση! Ἀνάμεσα 'στοὺς τόσους κριτικοὺς γρήγορα πήρατε μιὰ θέση ξεχωριστή, ὄχι μόνο γιὰ τὴν εἰλικρίνεια καὶ τὸ θάρρος τῆς γνώμης σας, ἀλλὰ προπάντων γιὰ τὴν προσπάθεια ποὺ κάνετε πάντα νὰ τὴν δικαιολογῆτε καὶ νὰ τὴν ἀποδείχνετε. Καὶ μάθηση ἔχετε, καὶ φυσικὸ γοῦστο καὶ καλὴ προαίρεση. Ἂν καμμιὰ φορὰ πέφτετε ἔξω, αὐτὸ δὲν ἔχει νὰ κάνη! Εἴσθε πολὺ νέος ἀκόμα, —ἂν δὲ σφάλλω, 'στὴν ἡλικία εἶμαι διπλὸς ἀπὸ σᾶς,—καὶ φυσικὰ σᾶς λείπει κάπως ἡ πεῖρα, τὸ μέτρο, κ' ἐκεῖνο τὸ *κάτι* ποῦ οἱ κουτόφραγκοι τό λένε τάκτ. Ἔτσι, χωρὶς νὰ τὸ θέλετε, σᾶς παρασέρνει συχνὰ ὁ ἐνθουσιασμὸς ἢ ἡ ἀγανάκτηση σὲ παράλογες ὑπερβολές. Ξέρετε, παραδείγματος χάρη, πῶς μοῦ ἀπαντᾶτε γιὰ τὸ «21»; Ἀπαράλλαχτα σὰ νὰ εἶχα 'πῆ ἐγὼ πῶς εἶνε τουλάχιστο οἱ «Πέρσαι» τοῦ Αἰσχύλου! Μὲ ὅλα 'κεῖνα ποῦ λέτε, πραγματικῶς, δείχνετε πῶς τέτοιο θὰ τὸ ἠθέλατε σεῖς, κ' ἐπειδὴ δὲν εἶνε τόσο μεγάλο, τὸ κτυπᾶτε. Ἐνῷ ἂν ὡμολογούσατε ἐκεῖνο ποὺ εἴσθε πρόθυμος νὰ ὁμολογήσετε, —δηλαδὴ πῶς ξεχωρίζει ἀπὸ τὰ ἄλλα,—γιατὶ 'στὸ εἶδός του, καὶ 'στὴν τεχνοτροπία του καὶ 'στὸ *μοντέλο* του εἶνε κάλλιστο,— ποιός ξέρει! μπορεῖ νὰ βρισκόμαστε σύμφωνοι κι' ἀπ' τὴν ἀρχή.

Γενικῶς δείχνετε πολὺ μεγάλη αὐστηρότητα ὅταν κρίνετε. Εἶνε χαρακτηριστικὸ αὐτὸ τῶν νέων καὶ τῶν... γέρων. Θὰ ἔλεγα πῶς μόνο οἱ μεσόκοποι ἔχουν τὸ προτέρημα τῆς ἀκριβοδικίας, ἂν δὲν ἐκινδύνευα νὰ κάμω ἔτσι ἕναν ἀστεῖον Πίνακα κριτικῆς Ἡλικίας.... Προτιμῶ νὰ παραδεχθῶ γι' ἀγάπη σας πῶς κ' ἐγὼ δὲν ξέρω τὸ μέσον ὅρο καὶ πῶς εἴτε ἀπὸ

νὰ μπούμε σὲ καθέκαστα· εἴπαμε μόνο λίγα ἱστορικὰ γιὰ νὰ προσθέσουμε πὼς τὸ καθρεφτάκι ποὺ μᾶς δείχνει τὸ λάρυγγα στὴν ταχτική του ζωή, ν' ἀνασαίνει, νὰ φωνάζει, νὰ τραγουδεῖ, τὸ ἴδιο μᾶς δείχνει καὶ τὰ ὅσα μπορεῖ νὰ πάθει, καὶ μᾶς βοηθεῖ νὰ γιατρέβουμε πολλὰ πολὺ περισσότερα παρὰ πρίν.

Ἀπὸ αἰῶνες μελετιούνταν ἡ φυματίωση μὲ ζήλο ἀπ' τοὺς μεγαλίτερους γιατροὺς Στὸν περασμένο αἰώνα, μάλιστα ἀπὸ τὰ μέσα του κ' ἐδῶ, ἀρκετὰ ζητήματα ἄρχισαν νὰ ξεκαθαρίζουν. Τὸ λαρυγγοσκόπι στὸν ἴδιο καιρὸ ἔρχεται νὰ φέξει ἓν ἀπ' τὰ σπουδαιότερα ὄργανα τῆς ἀναπνοῆς· ξεχωρίζει τόσες ἄλλες πάθησες ποὺ τὶς πέρνανε γιὰ φθίση· δείχνει τὶς τόσες καὶ τόσες μορφὲς ποὺ πέρνει ἡ φυματίωση στὸ λάρυγγα. Ὅσο γιὰ τὴ θεραπία στὰ πρώτα χρόνια καμιὰ μεγάλη ἐπίδραση δὲ βλέπουμε. Στοῦ περασμένου αἰώνα τὶς ἀρχὲς ὁ μέγας Κλινικὸς Laennec (1823) ἔδειξε πὼς τὴ φθίση, τὶς καταστροφὲς, τὴ φθορὰ στὰ πνεμόνια τὶς φέρναν τὰ φυμάτια μὲ τὸ λιώσιμό τους. Μετὰ λίγα χρόνια ὁ Virchow ἀποδείχνει πὼς τὰ ἴδια γίνουνται καὶ στὸ λάρυγγα (onkologie 1864).

Μ' ὅλα ἀφτὰ οἱ παλιὲς ἰδέες γιὰ καιρὸ ἀκόμα κυριαρχέβουνε. Ὁ Louis λέγει πὼς τὸ φλέμα ποὺ ἀνεβαίνει ἀπ' τὰ πνεμόνια, ἀφτὸ εἶναι ποὺ φέρνει τὰ ἕλκη, τὶς πληγὲς στὸ λάρυγγα, ὄχι τὰ φυμάτια.

Ἔπειτα τοῦ Rokitansky τὸ κύρος στὰ μέσα τοῦ περασμένου αἰώνα εἶταν ἀκόμα μεγάλο. Ὁ Rokitansky ἔλεγε πὼς πρὶν πάθει κανεὶς εἶχε μέσα του τὴν προδιάθεση· προδιάθεση, ὄχι ἔτσι ἀόριστη, γενική, ἀλλὰ ἰδιαίτερη καὶ ὁρισμένη ὀργανικὴ προετοίμαση. Μιὰ δυσαναλογία δηλαδὴ σημαντικὴ ἀναμεταξὺ τὰ δύο κυριώτερα ὄργανα τοῦ στήθους, καρδιὰ πολὺ μικρή, πλεμόνια μεγάλα. Τὴ δυσαναλογία τούτη τὰ ὄργανα θὰ τὴν εἶχαν ἀπὸ καταβολῆς τους. Σὲ τέτια συμπεράσματα ἔφτανε ὁ Rokitansky μὲ τὶς ἀνατομοπαθολογικές του μελέτες· εἶχε μεγάλη ἐπίδραση ἡ γνώμη του στὸν καιρό της.

Πολλὰ θάρητα δὲν ἔδιναν βέβαια ἰδέες τέτιες. Καὶ μολοντοῦτο πολλοὶ γιατροὶ προσπαθοῦσαν ν' ἀλαφρίνουν τὰ βάσανα τῶν φθισικῶν μὲ τοπικὲς θεραπίες στὸ λάρυγγα ὅταν ἄξαφνα στὰ 1865 τὰ πειράματα τοῦ Villemain σὰν ἕνας ἀνεμοστρόβιλος φέρνουν ἀληθινὴ ἀναστάτωση στὸν ἐπιστημονικὸ κόσμο. Ὁ Villemain κατορθώνει νὰ μεταδώσει τὴ φυματίωση.

Τὰ πειράματά του τὰ δοκιμάζουνε παντοῦ. Παντοῦ τὰ βρίσκουνε σωστά. Νέο ζήτημα γενιέται πιὰ νἆναι ἄραγες ἡ μολεφτικὴ οὐσία ποὺ δίνει τὴ φυματίωση γενόντας τὸ φυμάτιο. Κι ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκείνη τόσοι καὶ τόσοι ἐρεβνητὲς ζητοῦνε ἀφτὸ τὸ κάτι τὸ εἰδικό· τέλος στὰ 1882 ὁ Koch παρουσιάζει τὸ βάκιλο ποὺ πῆρε τὄνομά του. Χελώνια στὸ λαιμὸ, φυματίωση τῶν κοκάλω, φυμάτια στὰ ἄλλα γάγγλια καὶ στ' ἄντερα, κεχροφυματίωση, κροκοπλεμονίες,λύκος στὸ δέρμα, σ'ὅλα ἀφτὰ ὁ Βάκιλος παρὸν,γιὰ ὅλα ἀφτὰ τὰ τόσο διαφορετικὰ στὴν ὄψη ἡ νοσογόνα αἰτία μιά.

Ὁ Βάκιλος τοῦ Koch εἶναι ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς τὸ εἰδικὸ αἴτιο καὶ συνάμα τὸ χαραχτηριστικὸ τό γενικὸ γιὰ τὰ φυμάτια, ὅπου κι' ἂν τὰ βρίσκουμε. Οἱ νέες ἰδέες γενοῦν ἐλπίδες.

Ἐκεῖνο ποὺ φαίνουνταν οὐτοπία, ἄρχισε νὰ μιάζει δυνατὸ, λοιπὸν ζητητὸ, προσπαθητό. Θὰ μᾶς ἔπερνε τόπο πολὺ ἂν θέλαμε νὰ ἐκθέσουμε πόσοι καὶ ποιοὶ ἀπὸ δῶ κι' ὀμπρὸς προσπαθήσανε γιὰ τὴν τοπικὴ θεραπία τῆς φυματίωσης στὸ λάρυγγα.

Ἂς ποῦμε μὲ λίγα λόγια ποὺ βρίσκεται σήμερα τὸ ζήτημα.

Μονογνωμιὰ σὲ ζήτημα τέτιο δὲν περιμένουμε.

χαρακτῆρα εἴτε μὲ σκοπὸν ἄλλο—ἀγαθὸ πάντα—παραενθουσιάζόυμαι. Σεῖς ὑποτιμᾶτε τὰ ἔργα κ' ἐγὼ τὰ ὑπερτιμῶ. Θέλετε λοιπὸν νὰ συμφωνήσουμε σὰν καλοὶ φίλοι; Νὰ ρίξουμε λίγο νερό, ἐγὼ στὸ κρασί μου καὶ σεῖς 'στὴ χολή σας.

Ἡ ἀλήθεια εἶνε πῶς καλλίτερα νὰ βγῇ κανενὸς τὸ μάτι παρὰ τὸ ὄνομα. Μὰ νὰ χαρεῖτε τὰ μάτια σας καὶ τὸνομά σας, εἶπα ἐγὼ ποτὲ πῶς τὸ *Τοῦ βίνκας* εἶνε *ἔξοχο* καὶ πῶς ἔξοχο θὰ τὸ εὕρισκε καὶ ὁ Ἕρμονας; Εἶπα μόνο πῶς θὰ τὸ ἔκρινε 'στὸ «Νουμᾶ» ἐπιεικέστερα ἀπ' ὅ,τι τὸ κρίνατε σεῖς, καὶ πῶς θὰ συμφωνοῦσε μαζί μου πῶς γιὰ τὸν Πολέμη εἶνε ἕνα βῆμα. Τίποτ' ἄλλο! Πῶς τώρα κάτω ἀπ' αὐτὲς τὶς ἀθῶες γραμμές, ὁ «Νουμᾶς» κατώρθωσε νὰ διαβάσῃ «ἔξοχο», ἕνας Θεὸς τὸ ξέρει. Ὄχι, τὸ ξέρω κ' ἐγώ: Εἶνε γιατὶ οἱ γραμμὲς αὐτὲς εἶχαν τὴν ὑπογραφή μου.

Ἀλήθεια, πῶς σᾶς φάνηκε τὸ τελευταῖο ποίημα τοῦ κ. Καβάφη; Φρικτό, ἔ; Νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια, καὶ μένα δὲ μ' ἐνθουσίασε, κι' ἂν ἦταν μόνο αὐτὸ—ἢ πολλὰ ἄλλα ὅμοια του—ποτέ μου δὲ θἄλεγα γιὰ τὸν Καβάφη ὅσα εἶπα γι' αὐτὸν 'στὰ «Παναθήναια. Ἀλλὰ γιατί, σᾶς παρακαλῶ, νὰ κρίνω ἀπὸ τὰ χειρότερα καὶ ὄχι ἀπὸ τὰ καλλίτερα; Ὁ Καβάφης ἔχει γράψῃ πέντε-ἕξη ποιήματα τόσο ἔμμορφα, τόσο βαθειά, τόσο *μεγάλα* μπορῶ νὰ 'πῶ, ὅσο λίγοι ποιητάδες. Κ' ἕνα μονάχα θὰ ἔφθανε—π. χ. τὰ «Τείχη»—νὰ δείξῃ πῶς εἶνε ποιητής. Ποιητὴς μὲ δική του ἀντίληψη τοῦ κόσμου, μὲ δική του φόρμα, μὲ δική του γλῶσσα, μὲ δική του τέχνη. Ἀλλουνοῦ μπορεῖ νὰ μὴν ἀρέσῃ· ἐμένα μοῦ ἀρέσει πολύ, καὶ 'στὸ μέρος καὶ 'στὸ σύνολο. Ἀκόμα καὶ τὸ προχθεσινὸ ποίημά του, ποῦ δὲ θὰ μ' ἐνθουσίαζε μοναχό του, ὅταν τὸ βάζω κοντὰ 'στὰ ἄλλα, βλέπω πῶς ταιριάζει σὰν ἀδέλφι τους, ἀσχημότερο ἴσως ἀλλὰ γνήσιο. Καὶ ἴσως μαζί μὲ τὰ ἄλλα κάτι νὰ λέῃ κι' αὐτό,—σὰν ποίημα,—ἐκεῖ ποῦ μοναχό του εἶνε ἁπλὸ καὶ περιττὸ σχόλιο τοῦ Πλουτάρχου. Ἀπὸ τὴν ἱστορία ὅμως τέτοια σημεῖα παίρνει πάντα ὁ Καβάφης καὶ τὰ ξαναλέει μὲ λίγα λόγια δικά του—*δικά του*. Ὄχι, ἐγὼ δὲν πετῶ τὸ Δημήτριό του· τὸν βάζω δίπλα μὲ τὸν Τάκιτό του καὶ τότε βλέπω πῶς στέκεται καὶ πῶς ἀξίζει. Κάτι ἀξίζει. Ἀδιάφορο ἂν αὐτὸ δὲ φανεται καθαρά, καθὼς εἶνε τὸ ποίημα ἔτσι μοναχό του ξανατυπωμένο 'στὸν κύφωνα τοῦ «Νουμᾶ» μ' «ἕνα μπουγαδοκόφινο γιὰ περικεφαλαία» δηλαδή, μὲ τὸ φοβερὸ καὶ τρομερὸ ἐκεῖνο σχόλιο ποῦ προηγεῖται. Σὲ τέτοια δοκιμασία ὄχι Καβάφης μὰ οὔτε Ὅμηρος δὲ θὰ μποροῦσε νἀνθέξῃ.

Θὰ μοῦ 'πῆτε: Καὶ τί σχέση ἔχετε σεῖς μὲ ὅλ' αὐτά; Καμμία, τὸ ξέρω. Ἔτσι σᾶς τὰ εἶπα, γιατὶ τῶφερε ἡ κουβέντα. Καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ συμπαθᾶτε.

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΥΝΟΠΩΡΙΝΟΙ ΘΡΗΝΟΙ

1

Ψυχή μου, κι' ἂν μαράθηκες στὸν πόνο μὴ στενάξεις,
Ἀκόμη λίγο βάσταξε καὶ μὴ ταπεινωθεῖς·
Δὲν εἶναι λίγο ἀφίνοντας τὸν κόσμο νὰ φωνάξεις,
Πῶς ἀπ' τὴ λάσπη πέρασες χωρὶς νὰ λερωθεῖς.

2

Μὴν κλαῖτε δέντρα ἂν τὸ πικρὸ τοῦ χυνοπώρου ἀγέρι
Ἐμάρανε τὰ φύλλα σας κι' ἐμείνατε γυμνά,
Μὴν κλαῖτε, πάλι ἡ ἄνοιξη θἄρθεῖ καὶ θὰ σᾶς φέρει
Καινούρια φύλλα πράσινα στὰ φουντωτὰ κλαριά·
Μὲ τάσημένια δάκρυα τους θἄρθουνε γιὰ νὰ ράνουν
Ἀβγοῦλες ἀπριλιάτικες τὰ φύλλα σας ξανά.
Καινούρια πάλι θἄρθουνε πουλιὰ νὰ σᾶς τρελλάνουν
Κι' ἐρωτικὴ νὰ χτίσουνε στὰ κλώνια σας φωλιά.
Ἀφῆστε ἐμὲ νὰ κλαίγουμαι ποῦ δὲ θὲ νἄρθει πάλι
Νὰ μὲ ἀναστήσει ἡ ἄνοιξη, μὰ ἡ βαρυχειμωνιὰ
Τὴν κάθερπίδα μοῦκαψε κι' ὁ πόνος 'γάλι ἀγάλι
Σὰ τὸ σαράκι ἐμάρανε τὴ δόλια μου καρδιά.

Πειραίας. 906. Γ. Σ. ΖΟΥΦΡΕΣ.

ΓΙΑ ΤΟ ΑΡΦΑΒΗΤΑΡΙ

Φίλε «Νουμᾶ»,

Σ' ἕνα περασμένο σου φύλλο ἔγραψε κάποιος Καλκουτιανὸς κάτι γνωστικὰ πράματα γιὰ τὸ ἀρφαβητάρι τῆς δημοτικῆς. Πρότεινε μάλιστα νὰ τυπωθῇ σὲ καλὸ χαρτὶ καὶ μ' ὄμορφες ζουγραφιὲς γιὰ νὰ γίνῃ βιβλίο χαρᾶς γιὰ τὸ παιδί, παιγνίδι ὠφέλιμο κι ὄχι βασανιστήριο καὶ στρεβλωτήρι. Κι ὁ Καλκουτιανὸς βάζοντας τὸ χέρι στὴν τσέπη εἶπε πῶς δίνει καὶ μιὰ λίρα γιὰ τὰ ἔξοδα. Τὸ ἴδιο λέει νὰ δώσῃ κι ὁ Ἰντιάνος θεὸς Krishna ποῦ ρίχτηκε στὰ γεμάτα κι αὐτὸς στὸ γλωσσικὸ ζήτημα τώρα ποῦ ξέπεσαν πιὰ τὰ θεολογικὰ μαλλοκοπήματα.

Ὁ Νουμᾶς εἶπε τότε πῶς καλὸ θα εἴτανε νὰ γίνῃ συνεισφορὰ γι' αὐτὸ τὸ σκοπὸ μὰ θαρρῶ πῶς δὲν ἔβαλε τὸ πράμα ὀμπρὸς μ' ἀρκετὴ ἐπιμονή. Ἀξίζει ὡς τόσο καὶ παραξίζει νὰ γίνει κάτι συστηματικὸ γιὰ νὰ βγάλουμε πέρα τὴν ἰδέα ποὺ μᾶς ἔστειλαν ἀπὸ τὴν ἀνατολή.

Ἕνα ὄμορφο ἀρφαβητάρι θὰ πῇ σήμερα γιὰ μᾶς παραπάνω κι ἀπὸ τὴν Πόλη. Ἂν τὸ παιδὶ τ' ἀγαπήσῃ θ' ἀγαπήσῃ καὶ τὸν ἑαυτό του. Εἶναι στὰ θέμελα τῆς ψυχῆς του, εἶναι τὸ πρῶτο κεφαλάρι τῆς γνώσης. Ἀπὸ κεῖ πηγάζει ὅλη τῆς ζωῆς του ἡ λογική. Ὅλοι μας θυμούμαστε τὰ πρῶτα μας βιβλία σὰ νὰ τὰ διαβάσαμε χτές. Εἶναι χτισμένα μέσα μας. Κεῖνα πάλι ποὺ διαβάσαμε χτὲς μπορεῖ νὰ τὰ ξεχάσαμε κιόλας-στολίδια γύψινα ποὺ εὔκολα ξεφλουδίζουν καὶ πέφτουνε. Στέκει γνωστότατος νόμος τῆς ψυχολογίας πῶς οἱ ἀρχικὲς ἐντύπωσες εἶναι κ' οἱ πιὸ ἀχάλαστες τῆς ψυχῆς μας. Τὸ ἀρφαβητάρι τέτοια ἔχει ἀξία. Θὰ γίνῃ μ' αὐτὸ τὸ πρῶτο σπουδαῖο βῆμα γιὰ νὰ μορφώσουμε καλήτερη φύτρα καὶ νὰ γνωρίσουνε τὰ παιδιὰ τὴν ὀμορφιὰ τῆς ἀλήθειας.

Καὶ δὲ μοῦ φαίνεται παράταιρο ν'ἀντιγράψω ἐδῶ κάτι λόγια σωστὰ ποὺ μοῦ ἔγραψε ἴσια ἴσια γι' αὐτὸ τὸ ἀρφαβητάρι μιὰ δημοτικίστρια ποὺ χωρὶς ἄλλο θ' ἀγαπᾷ τὰ παιδιά της ὄχι μόνο μὲ τὴν καρδιὰ μὰ καὶ μὲ κρίση καὶ μὲ νοῦ. «Θὰ ἔδινα —γράφει— κάτι καὶ γὼ μὲ χαρὰ καὶ θ' ἀγόραζα δίχως »ἄλλο ἕνα ἀντίτυπο γιὰ τὸ μικρότερό μου κοριτσάκι »ποὺ δὲν ἔσπασε ἀκόμα τὸ κεφαλάκι του πάνω σὲ »ἀπδέστατα ἀρφαβητάρια τῆς καθαρεύουσας τ' ἀρ»φαβητάρια ποὺ ἔκαναν τὶς δυὸ μεγάλες μου νὰ »χύσουνε μαῦρα δάκρυα ὡς ποὺ νὰ μάθουν νὰ »διαβάζουν πῶς «ὁ ὄνυξ τῆς γαλῆς εἶναι ὀξὺς» καὶ »πῶς ὑπάρχουν στὸν κόσμο «αἱ καλαὶ μαῖαι».

Ἂς ἀνοιχτῇ λοιπὸν κατάλογος κι ἂς τυπώνεται ὁλόκληρος κάθε Κυριακὴ στὸ Νουμᾶ ὡς ποὺ νὰ μαζευτοῦν ἀρκετοὶ παράδες γιὰ νὰ τυπωθῇ ἀνθρωπινὰ τὸ ἀλφαβητάρι τῆς δημοτικῆς.

Οἱ σοφοὶ Μάγοι τῆς Καλκούτας τάξανε κιόλας δυὸ λίρες. Βάζω καὶ λόγου μου ἄλλες δυό. Καὶ γίνουνται τέσσερις. Κάτι θὰ μᾶς δώσουν καὶ ἀπ' ἄλλοῦ.

Λίγη φωνὴ χρειάζεται μόνο. Κι ὁ Νουμᾶς ξέρει νὰ φωνάζῃ.

Karachi 17.906.

Δικός σου
ΕΡΜΟΝΑΣ

Στὶς 18 τοῦ Σεπτέβρη, τ' ἀπόγεμα, γινήκανε στὸ Médan τὰ ἐγκαίνια τῆς προτομῆς ποὺ στήσανε τοῦ ἀλησμόνητου Ζολά, τοῦ δοξασμένου πρωτοπαλλήκαρου τῆς Ἀλήθειας καὶ τῆς Δικιοσύνης.

Τὰ τιμημένα ὀνόματα τῆς ἀξέχαστης «Ὑπόθεσης» δὲν ἔλειψαν ἀπὸ μιὰ τέτια συγκινητικὴ τελετή. Ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἔστειλε ἀντιπρόσωπο. Πῶς διαβαίνουν οἱ καιροί!

Πολλοὶ γιατροὶ θεωροῦν ἐκείνον ποὺ καταγίνεται νὰ θαραπέψει τὴ φυματίωση στὸ λάρυγγα ἢ ἁπλοϊκὸ ἢ ἀγύρτη: Οἱ ὀπαδοὶ πάλε τῆς τοπικῆς θεραπίας θεωροῦν τὴ γνώμη ἐκείνων ἀδιαφορία ἀσυχώρετη. Τὶς παραπάνου φορὲς λὲν ἐκεῖνοι ἡ φυματίωση εἶναι πγιὰ προχωρεμένη στὰ πλεμόνια ὅταν ὁ λάρυγγας βρίσκεται πειράγμένος. Ἡ πρόγνωση εἶναι βαριὰ καὶ γίνεται βαρίτερη ἅμα πειραχτεῖ κι' ὁ λάρυγγας. Τὶ ἐλπίδες μένουν; καὶ γιατὶ νὰ βασανίζει κανεὶς τὸν ἄρρωστο;

Ἡ φυματίωση λὲν οἱ ἄλλοι εἶναι ἕνα νόσημα γενικὸ μολεφτικό. Τοῦτο ὅμως δὲ θὰ πεῖ πῶς ὅλα τὰ ὄργανα μονομιᾶς φυματώνουνται καὶ μονομιᾶς κιόλας στὸν ἴδιο βαθμὸ βλαμένα. Ἔπειτα ἂν στὰ πνεμόνια δὲν μπορούμε, στὸ λάρυγγα ὅμως μποροῦμε νὰ κάνουμε τοπικὴ θεραπία. Μήπως μ' ἀφτὴ δὲν ἔχουμε καλὰ ἀποτελέσματα στὴν φυματίωση τῶν κοκάλω λ.χ., ὅταν μάλιστα τὰ πλεμόνια δὲν εἶναι πειραγμένα;

Πιὰ γνώμη ν' ἀκολουθήσει ὁ ἄρωστος; καὶ τί γνώμη ὁ γιατρὸς ποὺ δὲν ἔχει ὁ ἴδιος πεῖρα δική του; Καλὲς εἶναι οἱ γενικὲς ἰδέες ὅταν στὰ καθέκαστα οἱ διαφορὲς εἶναι μικρὲς καὶ ὅταν τὶς διαφορὲς ἀφτὲς μπορεῖ νὰ τὶς κοιτάζει κανεὶς ἀδιάφορα. Μὰ ἐδῶ στὸ ζήτημα τούτο, στὰ περισσότερα ζητήματα τὰ γιατρικά, ὅπως στὰ ἀνθρώπινα, ἴσα ἴσα τὰ καθέκαστα φέρνουνε τὶς δυσκολίες· οἱ ἄρωστοί μας εἶναι διαφορετικοὶ κι ἀλιώτικοι ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο, κ' οἱ διαφορὲς γενοῦνε τὰ προβλήματα.

Συχνὰ ἀπάνω κάτω 20-30% παθαίνουν οἱ φθισικοὶ καὶ στὸ λάρυγγα· οἱ ἄντρες συχνότερα παρὰ οἱ γυναίκες· συχνότερα οἱ μεσόκοποι· μὰ κ' οἱ γέροι καὶ τὰ παιδιὰ μποροῦν νὰ πάθουν.

Πολὺ σπάνια νὰ πειραχτεῖ ὁ λάρυγγας πρώτος. Τὶς περισότερες φορὲς ἡ φυματίωση εἶναι προχωρεμένη στὰ πνεμόνια ὅταν ἀρχίσει νὰ πειράζεται ὁ λάρυγγας. Καὶ φυσικὰ μὲ τὸ λάρυγγα πειραγμένο βαραίνει τοῦ φθισικοῦ ἡ στάση. Σημείωσε πῶς τὸ κλίμα ποὺ τόσο καλὸ μπορεῖ νὰ κάμει ὅπως εἴπαμε γιὰ τὰ πνεμόνια, στὸ λάρυγγα δὲ φαίνεται νάχει ἐπίδραση μεγάλη.

Εἶδα τόσους φθισικοὺς νὰ γυρίσουν ἀπ' τὴν Αἴγυπτο κι ἀπὸ ἄλλα μέρη μὲ τὸ λαιμὸ χειρότερα παρὰ ὅταν πήγαν. Μὰ κ' ἡ θάλασα δὲ φαίνεται νὰ κάνει μεγάλο καλό. Ὅσο γιὰ τὰ ἀψηλὰ βουνὰ ὅλοι λένε πῶς δὲν κάνει νὰ πηγαίνουν ἐκεῖ ἀπάνω.

Νὰ βλάφτει ἄραγες τὸ κλίμα; Δὲ μοῦ φαίνεται Ὁ λόγος ἐκείνος μιάζει μὲ πονηριὰ ριχμένος. Ὁ λάρυγγας θέλει ἰδιαίτερη κ' ἐπίμονη κοίταξη. Δίχως την, ἡ ἀρώστια προχωρεῖ κ' ἔτσι φαίνεται πῶς τὸ κλίμα ἔβλαψε. Τέλος τοὺς λαρυγγοφύματους δὲν τοὺς καλοδέχονται, ὅπου κι ἂν πάνε.

Καὶ λοιπὸν ἡ παραμικρὴ ἐνόχληση στὸ λάρυγγα πρέπει ἀμέσως νὰ καλοκοιτάζεται. Σὲ πολλοὺς δὲ βρίσκουμε ἄλλο ἀπὸ μιὰ καταρρή. Σ' ἄλλους πρωτοφαίνεται μιὰ φωνητικὴ ἀδυναμία. Ἡ φωνὴ κουράζεται, θαμπώνει μετὰ μικρὸ κόπο, πέφτει, σβύνει πρὸς τὸ βράδι.

Παρατηρεῖται τέτια σὲ χλωροτικοὺς ποὺ παθένουνε κατόπι φυματίωση· ἂν καὶ κατὰ τὶς νεώτερες ἰδέες οἱ χλωροτικοὶ ἔχουνε πγιὰ τὸ φυματομόλεμα μέσα τους, κι' ἀφτὸ τοὺς κάνει χλωροτικούς.

Ἄλοτες βρίσκουμε τὸ ἕνα φωνοχόρδι παράλυτο· θὰ ξηγήσουμε ἀλοῦ τί σημασία ἔχει τὸ φαινόμενο τοῦτο.

Καμιὰ φορὰ βρίσκουμε τὸ λάρυγγα δυνατὰ φλογισμένο, τῆ βλενογόνα βερνικωμένη ἢ χρισμένη ἐδῶ καὶ κεῖ μὲ κιτρινωπὴ ὕλη. Ἂν τύχει στὰ φωνοχόρδια ἀπάνω καὶ καμιὰ πλάκα παχυδερμικὴ τότες μιάζει πολὺ σὰ φυματικὴ ἡ κατάσταση καὶ μπορεῖ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα δρ. 10. — Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 10

20 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ : Στὰ κιόσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιόδρομου, (Ὀφθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεῖα Στουρνάρα), Ἐξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα « Ἑστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου [ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλή].

Ἡ συντρομὴ πληρώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΠΡΟΔΟΤΗΣ

κι ὁ Ζαΐμης ! Δὲν τὸ εἶπανε ἀκόμα οἱ Κρητικοί, μὰ τὸ εἶπανε οἱ λεύτεροι Ἕλληνες, καὶ τὸ γράψανε μάλιστα. κ' εἶναι τὸ ἴδιο. Κι ἀκόμα οὔτε μῆνας δὲν πέρασε ποὺ κατέβηκε ὁ Ζαΐμης στὴν Κρήτη. Ποῦ νὰ περάσει καὶ ξάμηνο!

Ὁ Ζαΐμης εἶπε τὴ γνώμη του γιὰ τὴ Μακεδονία· εἶπε πὼς φοβᾶται ὅτι ἡ Εὐρωπαϊκὴ διπλωματία θὰ δυσκολευτεῖ νὰν τὴ δώσει στὴν Ἑλλάδα, μπορεῖ νὰ εἶπε καὶ τίποτε παραπάνου, πάντα ὅμως ὡς ἀτομικὴ γνώμη, καὶ χράπ! πάρ' τονε μέσα ! Προδότης κι αὐτός. Προδόνει, ὡς Ὕπατος Ἁρμοστής, τὴ Μακεδονία, καθὼς ὁ Πρίγκηπας, ὡς ὕπατος Ἁρμοστής, πρόδωσε τὴν Κρήτη ! Τὄχει φαίνεται τὸ ἀξίωμα νὰ βγάζει προδότες. Μὰ κρῖμα τοὺς προδότες αὐτοὺς νὰ μᾶς τοὺς δίνει ἡ Κρήτη ποὺ ἴσαμε τώρα μόνο παληκάρια καὶ πατριῶτες ἀληθινοὺς μᾶς ἔδινε.

Ἀνάγκη νὰν τὸ ποῦμε κι αὐτό, νὰ συστήσουμε δηλ. στοὺς Ἀθηναίους φημεριδογράφους νὰ μὴ συχνομεταχειρίζουνται τόσο κι αὐτὸ τὸ ἐπίθετο γιατὶ θὰ μᾶς τὸ χαλάσουν καὶ θὰ χάσει σὲ λίγο ὁλωσδιόλου τὴν ἀξία του, καθὼς τὴ χάσανε καὶ τόσα ἄλλα ἐπίθετα γιὰ τὸν ἴδιο λόγο. Σήμερα δὲν μπορεῖς ἕναν ποὺ προσφέρνει μιὰ μεγάλη ὑπερεσία στὴν πατρίδα νὰν τὸν πεῖς π α τ ρ ι ώ τ η γιατὶ τὸ ἐπίθετο κατάντησει κοινότατο, ἀφοῦ οἱ φημερίδες τὸ κολιᾶνε σὲ κάθε τενεκέ· οὔτε ὁ τίτλος τοῦ ε ὐ ε ρ γ έ τ η ἔχει μεγάλη ἀξία, οὔτε ὁ τίτλος τοῦ δ ρ α σ τ η ρ ί ο υ, ἢ τ ι μ ί ο υ, ἢ φ ι λ ο π ο ν ω τ ά τ ο υ ὑπαλλήλου λ. χ., ἀφοῦ σκορπιοῦνται κάθε μέρα μὲ ὅση ἁπλοχεριὰ καὶ τὰ παράσημα. Ἔτσι θὰ καταντήσει μὲ τὸν καιρὸ κι ὁ τίτλος τοῦ Π ρ ο δ ό τ η. Θᾶν τονὲ λὲς σὲ κανέναν καὶ θὰ σοῦ λέει κ' εὐχαριστῶ.

Καὶ γιὰ νὰ γυρίσουμε στὰ Κρητικά, καὶ γιὰ νὰν τὸ γενικέψουμε καλύτερα κάπως· τὸ ζήτημα, ἡ Ἑλλάδα μπορεῖ νἄβγαλε ὡς τώρα πολλοὺς ἀνόητους, στενοκέφαλους, ἀρχομανῆδες, ἀφιλότιμους πολιτικοὺς, μὰ π ρ ο δ ό τ ε ς πολιτικοὺς δὲν ἔβγαλε. Κι αὐτὸ θαρροῦμε δὲν εἶναι μικρὴ τιμὴ γιὰ τὸν τόπο μας ποὺ τόσες ἄλλες πολιτικὲς ἁμαρτίες τονὲ βαραίνουν.

ΚΙ ΑΛΛΟΤΕ

γράψαμε γιὰ τὸν κ. Φαρδούλη καὶ θαρροῦμε πὼς εἶναι περιττὸ νὰ ξαναγράψουμε, ὕστερα μάλιστα ἀπὸ τὸ ἔξοχο χρονογράφημα τοῦ Σταθόπουλου στὴν « Ἀκρόπολη» ποὺ κάθε γραμμή του εἶταν καὶ μιὰ γερὴ κατραπακιὰ στὴ δημοκοπία του. Μὲ τὸ χρονογράφημα τοῦ Σταθόπουλου ὁ κύριος Ἀπεργιάρχης ξεσκεπάστηκε ὁλωσδιόλου κ' ἐλπίζουμε πιὰ δῶ κι ὁμπρὸς νὰ μᾶς ἀφίσει ἥσυχους.

Ὁ Φαρδούλης ἀνακατεύεται στὶς ἀπεργίες ὄχι γιατὶ πονεῖ τοὺς ἐργάτες ἀλλὰ γιατὶ ὀνειρεύεται νὰ γίνει βουλευτής. Ἕνας δρόμος κι αὐτὸς ποὺ φέρνει στὴ Βουλή, ἀφοῦ κι αὐτὸς ὁ δρόμος εἶναι στρωμένος μὲ τὰ χαλίκια τῆς δημοκοπίας. Ἄ μᾶς πεῖ ὁ Φαρδούλης πὼς εἶναι καὶ σοσιαλιστής, θὰ γελάσουμε. Γιατὶ μοναχὰ ἕνας Ἀντύπας ἀπόδειξε μὲ πράματα κι ὄχι μὲ κούφια λόγια πὼς μπορεῖ νὰ γίνει κ' ἐδῶ σεβαστὸς ὁ σοσιαλισμός· καὶ μπροστὰ σ' ἕναν Ἀντύπα οἱ Φαρδούληδες πρέπει νὰ βουβαίνουνται.

Ἂς εἶναι ὅμως. Μπορεῖ νἄχει ὅποιες ἰδέες θέλει ὁ Φαρδούλης, μὰ καιρὸς νὰ δείξει καὶ ἡ Εἰσαγγελία, τώρα ποὺ τέλιωσε πιὰ καὶ ἡ ἀπεργία τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Σιδεροδρόμου, πὼς ἔχει κι αὐτὴ τὶς ἰδέες της καὶ νὰ χτυπήσει κατακέφαλα τὴν καινούρια αὐτὴ δημοκοπία.

ΑΠΟ

τὴ μεγάλη γιατρικὴ καὶ κοινωνικὴ μελέτη τοῦ κ. Φώτη Φωτιάδη, τοῦ σοφοῦ ἐπιστήμονα τῆς Πόλης, «Τὸ Χτικιό», τυπώσαμε ὡς τώρα δυὸ κεφάλαια, τὸ «Κλῖμα» καὶ τὸν «Πυρετὸ», καὶ τυπώνουμε σήμερα στὴν ἐπιφυλλίδα καὶ τρίτο κεφάλαιο, τὴ «Φυματίωση στὸ λάρυγγα». Ὅσο νὰ βγεῖ ἡ μελέτη αὐτὴ σὲ βιβλίο, ἐλπίζουμε νὰ μᾶς στείλει κι ἄλλα κεφάλαια ὁ σοφὸς συνεργάτης μας, κ' ἔτσι οἱ ἀναγνῶστες τοῦ «Νουμᾶ» θὰ διαβάσουν, πρὶν τυπωθεῖ ἀκόμα τὸ βιβλίο, τὰ σπουδαιότερα μέρη του.

Εἶναι ὅμως ἀνάγκη ἐδῶ νὰ δώσουμε καὶ μιὰ ἐξήγηση στοὺς ἀναγνῶστες μας· πολλοὶ μᾶς παραπονεθήκανε πὼς τἄρθρα τοῦ κ. Φωτιάδη τὰ καταστρέφουμε μὲ τἄπειρα τυπογραφικὰ λάθια ποὺ τοὺς ἀφίνουμε. Τὰ τυπογραφικὰ λάθια εἶναι κι αὐτὰ μιὰ ἀπὸ τὶς Ρωμαΐκες πληγές, δὲν μποροῦνε λοιπὸν ὁλωσδιόλου νὰ λείπουν κι ἀπὸ τἄρθρα τοῦ κ. Φωτιάδη, μὰ πρέπει νὰ μάθουν οἱ ἀναγνῶστες μας πὼς δὲ φταῖνε γιὰ ὅλα τὰ λάθια οἱ τυπογράφοι, γιατὶ ὁ συγραφέας τοῦ «Χτικιοῦ» δὲν ἀκολουθεῖ πιστὰ σὲ ὅλα τὴν ἱστορικὴ ὀρθογραφία, ζητώντας νὰν τὴν ἁπλοποιήσει ὅσο μπορεῖ περσότερο.

Ἴσως καμιὰ μέρα τἀπορασίσει νὰ μᾶς ἐξηγήσει τὸρθογραφικό του σύστημα, καὶ πρέπει νὰ τὸ κάνει ἀφοῦ πολλὰ θἄχουμε νὰ ὠφεληθοῦμε ἀπὸ μιὰ τέτια ἐξήγηση. Ὁ κ. Φωτιάδης δίνει γερὲς σκεπαρνιὲς στὴν ἱστορικὴ ὀρθογραφία, ποὺ τῆς χρειάζεται στ' ἀλήθια φουρνέλλο γιὰ νὰ φύγει ὁλωσδιόλου ἀπὸ τὴ μέση ὁ φοβερὸς αὐτὸς μπελᾶς.

«ΚΑΘΑ

ἐλέγετο . . .» — ἡ Κυβέρνηση σκέφτεται νὰ ξαναγυρίσει στὴ παλιὰ διοικητικὴ διαίρεση καὶ νὰ διαιρέσει πάλι τὴν Ἑλλάδα σὲ δεκάξη νομούς. Ἑτοιμάζεται μάλιστα καὶ τὸ νομοσκέδιο ποὺ θὰ ψηφιστεῖ ἀπὸ τὰ πρῶτα πρῶτα στὴ Βουλὴ μὲ τὴν καινούρια Σύνοδο.

Κάθε λίγο καὶ λιγάκι τὰ ἴδια. Πότε περσότερνα μὴν εἶναι. Προσοχὴ — Ἄλλοτες πάνε πγιὸ βαθιὰ τῆς καταροῆς οἱ βλάβες : ἐδῶ κ' ἐκεῖ ξεγδάρματα, ἕλκη ρηχά· τὰ φωνοχόρδια σὰν ποντικοφαγωμένα στὴν οὔγια τους. Χρειάζεται προσοχὴ μεγάλη στὴ διάγνωση.

Λίγους φυματικοὺς βλέπουμε στὰ πρώτα στάδια. Οἱ παραπάνω πάνε στὸ γιατρὸ ὅταν πγιὰ εἶνκι προχωρεμένες οἱ βλάβες· καὶ σὲ μερικοὺς εἶναι βαριὲς ἀπ' τὴν ἀρχή.

Κάθε τέτιος ἄρωστος εἶναι κ' ἕνα νέο πρόβλημα κλινικό. Μὲ σκέψη πρέπει νὰ ζυγιάσουμε τὸ καθε τις. Ἡ τέχνη μας ἔρχεται σὲ μεγάλες δυσκολίες. Μὲ σταυρωμένα χέρια δὲν μπορούμε νὰ μείνουμε κ' ἐκείνο ποὺ ἔχουμε νὰ κάνουμε εἶναι δύσκολο, κι ἂν ὁ ἄρωστος δὲ μᾶς βοηθήσει μ' ὑπομονὴ κ' ἐπιμονή, τίποτις δὲν κατορθώνεται. Ἴσως σὲ λίγο θὰ εἶναι βρασμένο κ' ἑτοιμασμένο τὸ ζουμὶ ποὺ θὰ καθαρίζει μὲ λίγες γουλιὲς τὸ σῶμα ἀπὸ βακίλους καὶ φυμάτια. Ἴσως σὲ λίγο θἄχουμε τὸν ἀντιφυματικὸ χυμὸ ποὺ σὲ μερικὲς ἐνέσες θὰ μᾶς ἀλάξει τὴ σύσταση τοῦ κορμιοῦ ἔτσι ποὺ νὰ μποροῦνε τὰ μικρόβια νὰ ζήσουνε μέσα μας. Ὡς τότες εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ πολεμοῦμε μὲ τὰ ὅπλα ποὺ ἔχουμε στὰ χέρια. Ὅταν ὁ ἄρωστος ἔχει ἀντίσταση στὸ σῶμα καὶ δύναμη ἀρκετὴ στὸ ἴχαραχτήρα, ὅταν οἱ βλάβες στὰ πλεμόνια δὲν εἶναι προχωρεμένες, ἡ τοπικὴ θεραπία ἂς εἶνκι ριζικὴ ὅσο γίνεται· τὰ μέρη τὰ βλαμένα θὰ κοπούνε μὲ τὴν κοφτερὴ τσιμπίδα, εἴδος κοφτερὸ διπλοχούλιαρο ἢ θὰ καούνε μὲ τὸ γαλβανοκάφτη.

Κάπιες φορὲς τὰ φυμάτια μὲς τὸ λάρυγγα σωρέβουνται σὲ ὀγκώματα (φυματοβλάστια). Κι' ἀφτὰ πρέπει νὰ βγκίνουν ἀλάκερα.

Ἄλοτες τὰ φυμάτια λιώνοντας, προχωρεῖ ἡ ἕλκωση βαθιά, φτάνει στὴν κοκαλωσιὰ τοῦ λαρύγγου, πρίξιμο ὀμπυομένο σὰν ἀπόστημα μαζέβεται πλάϊ στὸ χόνδρο (περιχονδρίτης τοῦ κρίκου τῆς ἀρύταινας). Ὁ χόνδρος μπορεῖ νὰ νεκρωθεῖ ὅταν τὸ ὀμπυομάζωμα τὸν τριγυρίσει. Ζητᾶ τότες δρόμο νὰ βγεῖ ἢ ὄξω πρὸς τὸ λαιμὸ ἢ μέσα πρὸς τὸν οἰσοφάγο.

Σ' ἕνα νέο ἀξιωματικὸ φθισικὸ μὲ μιὰ τομὴ πλάϊ στὸ λάρυγγα πήγα βαθιὰ κ' ἔβγαλα ἀλάκερη τὴ δεξιὰ ἀρύταινα ποὺ εἶταν ἀπὸ περιχονδρίτη νεκρωμένη, καὶ μὲ τὸν ἀκατάπαφτο βήχα τὴν ὀμπυοροὴ τὴν τυρανία στὸ κατάπιωμα ἔκανε τὴ ζωὴ μαρτύριο. Ὁ ἄρωστος ἔγιανε. Μετὰ χρόνια ἔπαθε πλεβρὸ καὶ πήγε.

Σ' ἄλλους τὰ φυμάτια εἶναι στὸ βάθος καὶ μένουν ἐκεῖ· δὲν ἀνεβαίνουνε στὴν ὄψη. Ξέρω μιὰ φθισικὴ ποὺ ἔχει πρησμένο ὡς εἶδος ἀδράχτι 15 χρόνια τώρα. Καμιὰ ἐνόχληση ἄλλη παρὰ βήχα καὶ διπλοφωνιὰ πότε πότε. Στοὺς τέτιους ἡ φυματίωση καὶ στὰ πνεμόνια μένει στάσιμη. Τοπικὴ θεραπία ἐδῶ περιτή.

Στὴν ἐπιγλωτίδα πολλὲς φορὲς ἡ φυμτίωση ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος καταστρέφει, ἀπ' τἄλλο οὐλώνει.

Ἡ περπατησιὰ εἶναι ἀργή, μὰς δίνει καιρὸ νὰ βοηθήσουμε τὴ φύση στὸ ἔργο της. Κόφτοντας μὲ τὸ διπλοχούλιαρο τὰ πγιὸ βλαμένα μέρη προχωρεῖ ἡ οὔλωση. Σὲ τέτιους ἄρωστους ὁ λάρυγγας μᾶς δίνει μιὰ ἰδέα τοῦ τί γίνεται μὲς τὰ πνεμόνια. Θὰ μιλήσουμε γι' ἀφτὰ ἀλοῦ.

Τέλος τὰ φυμάτια καὶ στὸ λάρυγγα πρέπει νὰ τὰ πολεμοῦμε ἀφοῦ τὰ πολεμοῦμε στὰ γάγγλια, στὰ κόκαλα καὶ σ' ἄλλα μέρη. Εἶναι βέβαια πολὺ πγιὸ δύσκολος ὁ πόλεμος ἐδῶ παρὰ παντοῦ ἀλοῦ. Εἶναι τώρα 30 χρόνια ποὺ κοιτάζω φυματικοὺς· εἶδα χιλιάδες καὶ δοκίμασα ὅλων τῶν εἰδῶν τὶς θεραπίες. Σὲ μερικοὺς, σὲ λίγους εἶδα τὸ λάρυγγα νὰ γιατρεφτεῖ κι ἄμα ἔλειψε τὸ βάσανο τοῦτο νὰ γυρίσουν ὅλα στὸ καλό· ἡ πάθηση σταμάτησε κι οἱ ἄνθρωποι ἀφτοὶ πολλὰ χρόνια τώρα εἶναι καλά. Σ' ἄλλους εἶδα τὴν πάθηση νὰ γιατρεφτεῖ στὸ λάρυγγα· μὰ στὰ πνεμόνια νὰ ξακολουθήσει ἀσταμάτιστη

ρους νομούς, πότε λιγότερους. Κι ὄχι γιατ' εἶναι καμιὰ ἀνάγκη, ἀλλὰ γιατὶ ἔτσι τὸ θέλουν κάθε φορὰ οἱ κοματάρχηδες. Καὶ ἡ Κυβέρνηση δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ κάνει τὸ θέλημά τους, γιατὶ αὐτοὶ διοικοῦν, ἄρα κι αὐτοὶ διαιροῦν, τὴν Ἑλλάδα.

Αὐτὸ τὸ λίγο δείχνει τὰ γενικὰ χάλια μας. Τόσα χρόνια τώρα χανόμαστε σὲ πειράματα νὰ βροῦμε σὲ πόσους νομοὺς συφέρνει νὰ διαιρεθεῖ τὸ Κράτος. Κι ὅταν αὐτὸ δὲν κατορθώσαμε ἀκόμα νὰ βροῦμε, πότε θὰ μᾶς μείνει καιρὸς νὰ σκεφτοῦμε καὶ γιὰ τἄλλα, τὰ σοβαρώτερα ;

ΜΙΑ

μεγαλοφυΐα μὲ οὐρά ! Ταξειδεύοντας «Στὰ ὕψη τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος» ὁ Ἀνωνιτόπουλος ὁ Κεχηναῖος ἀνακάλυψε – φανταστῆτε νὰ γίνουνται ἀνασκαφὲς καὶ στὰ ὕψη ! — πὼς στὴν Ἑλλάδα καὶ οἱ βλάκες εἶναι μεγαλοφυεῖς ! Κ' ἔχει δίκιο, ἀφοῦ στὴν Ἑλλάδα βρεθήκανε φημερίδες νὰ χαραχτηρίσουν τὶς ἀνοησίες του γιὰ μεγαλοφυΐες.

Τὴν ἔπαθε ὅμως κι ὁ Γιαννόπουλος γιὰ χάρη του, ἀφοῦ ἡ «Ἀκρόπολη» σ' ἕνα ἀπὸ τὰ περασμένα φύλλα της ἔγραψε πὼς σὲ μερικὰ μέρη συφωνεῖ τὸ βιβλίο τοῦ Ἀνωνιτόπουλου μὲ τὸ βιβλίο τοῦ Γιαννόπουλου. Ὅσο κι ἂν ἀδιάντροπα μίλησε γιὰ τὴ δημοτικὴ καὶ τοὺς ἀρχηγούς της ὁ φίλος μας Περικλῆς Νεοπνευματόπουλος δὲν μποροῦμε ποτὲ νὰν τονὲ συγκρίνουμε μὲ τὸν Ἀνωνιτόπουλο, γιατὶ ἐπιτέλους ἂν ξεζουμιαστεῖ τὸ βιβλίο τοῦ Γιαννόπουλου μπορεῖ νὰ βγάλει μιὰ δυὸ σελίδες γερές, ἐνῶ τὸ βιβλίο τοῦ Ἀνωνιτόπουλου ὅσο γενναῖο ξεζούμιασμα κι ἂν πάθει, τίποτ' ἄλλο ἀπὸ κούφια καρύδια δὲ θὰ βγάλει. Τυπώθηκε δὰ κι ὅλο στὶς φημερίδες κι ὅσοι εἴχατε τὴν παληκαριὰ νὰν τὸ διαβάσετε τὸ εἴδατε.

Στὸ ἀστυνομικὸ τμῆμα

Ὁ ἀστυνόμος. (Καλὲς ἄνθρωπος. Μια ἐξαίρεση), Βλέπεις, παιδί μου, τί ἄσκημο πράμα εἶναι τὸ πιοτό; Ἂ δὲν ἔπινες, δὲ θἄσουνα τώρα ἐδῶ μέσα.

Ὁ μεθυσμένος. Ὄχι, κὺρ ἀστυνόμε...Δὲν ἔκαμα ἄσκημα ποὺ ἤπια...Ἔπρεπε νὰ μὴ βγῶ ἔξω ἀπὸ τὸ καπελειὸ ἔτσι πιωμένος... Δὲ θὰ μὲ πιάνετε τότες.

—

Ὁ ἀστυνόμος. Ἂν πήγαινες νὰ δουλέψεις, παλιόσκυλο, δὲ θἄσουνα κλέφτης, λωποδύτης !

Ὁ λωποδύτης. Γιατί, κὺρ ἀστυνόμε ; Ἐγὼ δουλέβω καλήτερα ἀπὸ κάθε ἄλλονε. Κάθε σκέπαση τοῦ ἥλιου πουλῶ στὸν κοσμάκη κεπνισμένα γυαλιά. Ἄνεργος λογιέμαι ;

ΣΤΗ ΜΑΝΤΡΑ
ΤΟΥ ΜΠΑΡΜΠΑ ΓΙΩΡΓΗ

Εἶταν Ἀπρίλης. Μήνας ποῦ μοσκοβολοῦσε ἡ γῆς ἀπὸ τὰ βότανα καὶ ἀπὸ τὰ λουλούδια. Ἐποχὴ ποῦ κάνει καὶ τοὺς γέρους νὰ φτερουγίζουν καὶ νὰ θυμοῦνται τὰ νιάτα τους, τότες ποῦ μᾶς προσκάλεσε ὁ Μπάρμπα Γιωργῆς στὴ μάντρα του νὰ μᾶς κάνῃ «ζιαφέτι».

Πόσα καὶ πόσα χρόνια, κι ὡς τόσο δὲ θὰ ξεχάσω τὴ χαρὰ καὶ τὴ γλύκα τῆς μέρας ἐκείνης. Εἴμασταν καμιὰ δεκαριὰ κορίτσια, καὶ πέντ' ἕξη ἡλικιωμένες γυναῖκες. Καὶ «καβαλιέρος» μας εἶταν ἕνας γέρος, μὰ ἀπὸ κείνους τοὺς γέρους ποῦ ἔχουν ἀνακατωμένο τὸν κόσμο μὲ τὸ χουλιάρι, κι ἀπογεμένες ὅλες του τὶς χαρές καὶ τὶς πίκρες. Ὅποια πέτρα ἀνασήκωνες, ἀποκάτω τὸν ἔβρισκες. Τέτοιος ξυπνὸς ἄνθρωπος εἶταν. Ἐκεῖνος λοιπὸν ἔγινε ἀρχηγός, κ' ἐμεῖς τὸν ἀκολουθούσαμε. Εἴτανε μιὰ χαρὰ νὰ βλέπῃς καραβάνι ἀλάκερο ἀπὸ γαϊδουράκια νὰ παίρνουν τοῦ κάμπου τὸν ἀνήφορο καὶ ν' ἀκοῦς τὰ γέλοια καὶ τὰ κάχλανα ποῦ ἀντιλαλούσανε στὰ βουνά, καθὼς πηγαίναμε κατὰ τὸ Βαφιό, ἐκεῖ στὴ μάντρα ποῦ μᾶς πρόσμενε ὁ φίλος μὲ τὴ δική του τὴν παρέα, γυναίκα, κόρες, ἀδερφές, ἀξαδέρφες, κ' ἕνα σωρὸ γειτόνισσες, ποῦ σὰν ἀνταμωθήκαμε κατάντησε πιὰ γάμος σωστός. Τί φαμελιὰ ἐκείνη τοῦ Μπάρπα Γιωργῆ, καὶ τί καλωσύνη ! Δὲν ἤξεραν τί νὰ μᾶς κάμουν, καὶ πῶς νὰ μᾶς περιποιθοῦνε. Μᾶς ἔψησαν καφέ, μᾶς φέρανε γάλα, μᾶς δώσανε καϊμάκι, κ' ὕστερ ἀπὸ μιᾶς ὥρας γλέντι σκορπιστήκαμε ἄλλος ἀπὸ δῶ ἄλλος ἀπὸ κεῖ μέσα στὶς πρασινάδες, καὶ θαμάζαμε ἐκεῖνες τὶς κρυμμένες τὶς ὀμορφιὲς ποῦ μόνο ἡ ἐρημιὰ λὲς καὶ τὶς χαίρεται ! Βουνὰ καταπράσινα καὶ σπαρμένα μῦρα κι ἀσπαρτιές. Καρυδιὲς καὶ πλατάνοι θεόρατοι. Ποτάμια καὶ νερὰ νὰ κατρακυλοῦν ἀπὸ παντοῦ. Ροδάφνες καὶ λυγαριὲς ἀνάμεσα στὶς ρεματιές. Καὶ τ' ἀρνιὰ νὰ βόσκουνε τριγύρω μὲ τ' ἀσώπαστά τους κουδούνια. Ὅσο ἀπ' ἀηδόνια κι ἀπὸ πουλιά, ἔλεγες κ' εἶχαν τὸ μεγάλο πανηγύρι τους ἐκεῖ πέρα.

Σ' ἐκεῖνο λοιπὸν τὸ μαγεμένο τὸ μέρος διαλέξαμε κ' ἐμεῖς τὸν πιὸ ἀψηλὸ πλάτανο καὶ κάμαμε κούνια. Μεσούρανα ἔβγαιναν τὰ τραγούδια μας κ' οἱ φωνές μας, μεσούρανα πήγαινε κ' ἡ χαρά μας. Πόση ὥρα ξεχαστήκαμε μέσα σ' ἐκείνη τὴν ἀπόλαψη δὲ θυμοῦμαι. Θυμοῦμαι ὅμως πῶς ἀπάνω στὸ χαλασμὸ ἐκεῖνο εἴδαμε κ' ἤρχουνταν ὁ φίλος ἀπὸ μακριὰ σφυρίζοντας καὶ φωνάζοντας μὰ ποιός ἄκουγε ! Σίμωσε καὶ κάθησε χαμογελῶντας σὲ μιὰν ἄκρη ὥσπου τέλειωσαν τὰ τραγούδια, κ' ἔπειτα μὲ καλόκαρδο χαμογέλοιο μᾶς λέει· «Μὰ δὲν πεινάσετε μαθὲ ἐσεῖς ; Πέρασε μεσημέρι. Κοπιάστε καὶ μᾶς περιμένει τὸ τραπέζι, ἕτοιμο τόση ὥρα». Τότες κ' ἐμεῖς καταλάβαμε τὴν πεῖνα μας, καὶ μ' ἐκείνη τὴν ὄρεξη σηκωνούμαστε καὶ πηγαίνουμε, ὀμπρὸς ὁ Μπάρμπα Γιωργῆς κ' ἐμεῖς ὅλες κατόπι του, χωρατεύοντας καὶ πειράζοντάς τον, ὡς τὴ μάντρα.

Μόλις πλησιάσαμε, καὶ μᾶς πῆρε ἡ μυρουδιὰ τοῦ ψητοῦ. Ἄχ, ἔλεγε ἡ μιά, τί ὄμορφα ποῦ μυρίζει ! Ὤχ, ἔλεγε ἡ ἄλλη, καὶ δός του γέλοια καὶ κάχλανα. Πᾶμε δᾶ, καὶ τί νὰ δοῦμε ! Ἕνα τραπέζι στρωμένο ἀπάνω σὲ παχειὰ πρασινάδα μὲ πολλὲς πολλὲς ρήγανες ἁπλωμένες ἀπάνω, κ' ἕτοιμες νὰ δεχτοῦνε τἀρνί. Καθίζουμε ἕνας γῦρος ὅλοι, ἀνοίγουμε κ' ἐμεῖς τὶς προμήθειες μας, βγάζουμε ὅ,τι πρόχειρα εἴχαμε μαζί μας, τὰ στρώνουμε γύρω γύρω, καὶ στὴ μέση μπῆκε τἀρνὶ μὲ τὴ σούβλα ὅπως εἶταν, καὶ μὲ δίπλα μεγάλη τσότρα κρασί. Ὁ γέρος μας σὰν τὰ εἶδε ὅλ' αὐτά, καὶ σὰ μᾶς κοίταξε ὅλες ἔτσι χαρούμενες, τὸν πῆρε κάτι σὰν γλυκὸ παράπονο, κι ἄρχισε νὰ γελᾷ μαζὶ καὶ νὰ κλαίγῃ. Ποιός ξέρει τί νὰ ἤρθανε στὸ φουρτουνιασμένο τὸ νοῦ του ἐκείνη τὴν ὥρα ! Ὁ Μπάρμπα Γιωργῆς ὅμως, σὰν πιὸ πραχτικὸς αὐτὸς καὶ πιὸ ἀτάραγος, ἀνασηκώνεται καὶ τοῦ λέει· «Ἔρχεσαι νὰ μὲ βοηθήσῃς Μπαρμπα Κωσταντῆ, νὰ κόψουμε τἀρνί ; Μετὰ χαρᾶς, τοῦ κανει ὁ γέρος. Κ' ἔτσι μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἄλλαξε τοῦ γέρου μας τὸ νοῦ καὶ τον ἔβαλε στὸ μέρασμα τοῦ ἀρνιοῦ, ὡς που ἦρθε ἡ ὥρα τοῦ κρασιοῦ, καὶ τότες πιὰ ὁ γέρος τὰ ξέχασε ὅλα, καὶ ξανάγινε ἄξαφνα παληκάρι. «Καλῶς νὰ σ' ἔβρω» τὴ μιά, «Καλῶς νὰ σ' ἔβρω» τὴν ἄλλη, εὐκές, πειράγματα, λόγια, καὶ γέλοια ἀτέλειωτα. Μὰ τί ὄρεξη εἶταν ἐκείνη ! Ὄρεξη τῆς ψυχῆς, ποῦ φέρνει καὶ τὴν ἄλλη τὴν ὄρεξη. Βράδυασε, σώπασαν τὰ πουλιά, κ' ἐμεῖς ἀκόμα γλεντούσαμε.

Σὰν ἄρχισε νὰ παραβραδιάζῃ, γυρίζει καὶ μᾶς λέει ὁ γέρος. Αἴ, κορίτσια, τί σκοπὸ ἔχετε ; Δὲ θὰ φύγουμε ; Τότες φωνάζει ὁ ἄλλος ἀπὸ μέσα· Ἀμὲ αὐτὸ τὸ γιαούρτι ποῦ τὸ ξεχάσαμε, τί θὰ γίνῃ ; Ὀμπρὸς λοιπόν, τὸ γιαούρτι, κι ὅ,τι ἄλλο περίσευε ἀπὸ τὸ μεσημέρι ! Καὶ ξανακαθίζουμε στὸ τραπέζι ! Κατάντησε πιὰ νὰ μὴ βλέπουμε σὰν ξεκινήσαμε.

καὶ νὰ θανατώνει τὸν ἄρωστο. Εἶναι βέβαια τούτη ἡ καλίτερη ἀπόδειξη πὼς ἡ ρυματίωση στὸ λάρυγγα εἶναι κάποτες γιατρεφτή. Μὰ κι ὅταν ἀκόμα δὲν περιμένουμε θεραπία χρέος μας εἶναι ν' ἀλαφρίνουμε τὰ βάσανα.

Ὅταν τὸ πρίξιμο εἶναι χυτὸ σ' ὅλο τὸ λάρυγγα καὶ βοήθια ἀπ' τὸ φυσικὸ δρόμο δὲν μπορεῖ νὰ γίνει, ἀνάγκη ν' ἀνοίξουμε δρόμο κάτω ἀπ' τὸ λάρυγγα. Ἡ τραχεοτομία γλυτώνει τὸν ἄνθρωπο ἀπ' τὸ πνίξιμο, ἀπ' τὴ φοβερὴ δίψα τοῦ ἀέρα.

Ἄλοτες ἡ φλόγωση προχωρόντας φέρνει μιὰ ἀγκύλωση στὴ θηλύκωση ἀναμεταξὺ τὸν κρίκο καὶ τὴν ἀρύταινα. Ὅταν ἡ ἀγκύλωση γίνει κάὶ στοὺς διὸ ἁρμοὺς (τοὺς κρικοαρυταινικοὺς) φέρνει δύσπνοια τόση ὥστε ν' ἀναγκαστοῦμε νὰ τραχεοτομήσουμε τὸν ἄρωστο.

Ἄλοτες ἀπὸ νωρὶς, ἄλοτες ἀργότερα ὅταν προχωρέσει πγιὰ ἡ ρυματίωση στὸ λάρυγγα, ἀρχίζουν οἱ δυσκολίες στὸ κατάπιωμα. Ἀληθινὰ βάσανα τοῦ Ταντάλου μὲ παραπάνισμα τὸν πόνο. Χρέος μας νὰ τ' ἀλαφραίνουμε ὅσο μπορούμε. Μὲ τὴν τοπικὴ θεραπία μαζὶ χρειάζεται καὶ τοπικὴ βοήθια κάθε φορὰ τὴν ὥρα ποὺ θὰ φάγει ὁ ἄρωστος. Ἡ τοπικὴ βοήθια γίνεται μὲ διάφορα ἀναισθητικὰ, παλιὰ καὶ νέα – πιτσιλίσματα μὲ Κοκαΐνα ἢ στοβαΐνα σὲ ἀριὰ διάλυση 1 στὰ 1000, στὰ 500, στὰ 100 κτλ. μὲ τὴν κατάληλη πιτσιλίστρα $^1/_4$ τῆς ὥρας πρὶν τὸ φαγί. Εἴτε μὲ τὰ ἴδια φάρμακα σὲ πυκνὴ διάλυση 1:10 κ' 1 σὲ 5 χρίζουμε, ἀλείφουμε μὲ τὰ κατάληλα ἐργαλεία τὸ λάρυγγα. Ἓν ἀπὸ τὰ πγιὸ βοηθητικὰ (τοπικὰ) χρίσματα γίνεται μὲ τὸ ὀρθοφόρμι.

menthol	1,0-4,0
Huile d'amandes douces	7,0
jaune d'oeuf	6,0
orthoforme	2,0-4,0
Eau destillée q. s p. f. s. a. emultion de 25 gram.	

Τὸ γαλάτωμα τοῦτο πρέπει νάναι μὲ τέχνη φκιασμένο, τὸ ἀμυγδαλόλαδο καὶ τὸ κιτρινάδι τ' ἀβγοῦ πολὺ φρέσκα. Κάθε δυὸ ἢ τρεῖς μέρες ἀναλογία τὸν καιρὸ, νὰ γίνεται νωπό. Μὲ μιὰ κατάληλη συρίγγα χύνουμε ἕνα ἀρκετὸ ποσὸ στὸ λάρυγγα ἢ τὸν ἀλείφουμε μ' ἕνα παμπακοφόρο.

Πάντα δὲν μπορεῖ ὁ γιατρὸς νὰ εἶναι στὴν ὁρισμένη ὥρα γέμα καὶ δείπνο, παρὸν γιὰ νὰ κάνει τὰ χρειαζούμενα. Γι' ἀφτὸ ἂς διαλέξει ἀπ' τοὺς τριγυρινοὺς τοῦ ἀρώστου κανένα ξυπνὸ καὶ πιτήδειο ἄνθρωπο νὰ τὸν δασκαλέψει. Κι' ὁ ἴδιος ὁ ἄρωστος ἂν εἶναι πιτήδειος μπορεῖ κάπιες φορὲς νὰ τὰ καταφέρει. Ἐπιμονὴ κ' ὑπομονὴ θέλει. Ἄνθρωποι ποὺ θὰ βασανίζουνταν φριχτὰ γιὰ νὰ κατεβάσουν μερικὲς βούκες, ἢ ποὺ θάμεναν νηστικοὶ, μπορεῖ νὰ τοὺς κάμει κανεὶς νὰ καλοφάγουν καὶ νὰ μὴν πονοῦν.

Γιὰ μιὰ νέα θεραπεφτικὴ ἀγωγὴ πρέπει νὰ πούμε ἐδῶ διὸ λόγια : Μὲ μιὰ λαστιχένια φασκιὰ σφίγγουμε τὸ λαιμὸ ἀρκετὰ, ὥστε νὰ κρατιέται τὸ αἷμα πάνω ἀπ' τὸ σφιγμένο μέρος· ἡ φασκιὰ εἶναι 2-3 ἑ. κ. μ. πλατιὰ κι' ὡς $1^1/_2$ μέτρο μακριά· μπαίνει κάτω ἀπ' τὸ καρύδι, ὅσο τὸ δυνατὸ πγιὸ χαμηλὰ μπορεῖ νὰ σταθεῖ δίχως νὰ γλυστρᾷ κατ' ἀπάνω. Ντυλίζοντάς την, τὴ σφίγγουμε ὅσο δέχεται ὁ ἄρωστος, δίχως νὰ στεναχωριέται πολύ. Μετὰ τὶς πρώτες δοκιμὲς συνειθίζει καὶ δέχεται κάμποσο σφίξιμο. Ἀντὶς τὴ λαστιχένια φασκιὰ μπορεῖ νὰ χρησιμέψει κ' ἕνα σωληνάρι καουτσουκένιο.

Μὲ τὸ σφίξιμο τοῦτο κρατιέται τὸ αἷμα, μαζέβεται, στοιβάζεται σὰ νὰ πεῖς, πέρα ἀπ' τὸ σφιγμένο μέρος, καὶ φέρνει ἐκεῖ μιὰ αἱμοπληθιὰ μιὰ ὑπεραιμία.

Τὸ μεγαλίτερο καλὸ ποὺ κάνει τὶς παραπάνω φορὲς ἡ ἀγωγὴ ἀφτὴ εἶναι ποὺ ἡσυχάζει τὸν πόνο στὸ λάρυγγα, στὸ λαιμὸ, στ' ἀφτιά. Μόλις ξεντι-

Ὅ,τι πήραμε τὸν κατήφορο ὅμως, καὶ νά, τὸ φεγγάρι προβάλλει ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὸ βουνὸ καὶ μᾶς φέγγει γιὰ νὰ περάσουμε τὰ δασωμένα ἐκεῖνα τὰ βουναράκια, τὰ θεοσκότεινα ἀπὸ τὰ πολλὰ τὰ δέντρα, καὶ νὰ φτάσουμε πιὸ εὔκολα στὰ λημέρια μας. Ἴσαμε νὰ κατεβοῦμε, ἄναψαν τὰ λυχνάρια στὰ σπίτια, καὶ καθώς ἀντικρίζαμε τὸ χωριό, ἔφεγγαν ὅλα του τὰ παράθυρα καὶ λαμποκοπούσανε.

Σιγὰ σιγὰ τώρα κόβαμε πιὰ τὸ δρόμο καὶ τὰ λόγια,κι ὅταν περάσαμε τὸν κάμπο καὶ βγήκαμε στὸ δρόμο, τὸν ἀνοιχτὸ τοῦ χωριοῦ, δὲν ἄκουγες παρὰ μόνο περπατηξιές, ποῦ θάρρευες καὶ περνούσανε ταχτικοί. Ἔτσι ἥσυχα ἥσυχα φτάσαμε στὰ σπίτια μας μὲ σταλαγμένη στὴν ψυχή μας χαρὰ καὶ γλύκα ποῦ δὲν ξαναβρίσκεται εὔκολα σὲ μιὰ ζωή.

Χρόνο μὲ τὸν χρόνο καὶ μέρα μὲ τὴν μέρα ἀλλάζουμε, καὶ σὰν ὄνειρο πλανιέται στὸ νοῦ μας ἡ περασμένη ἡ εὐτυχία.

Εὐταλοῦ 10 7 βρίου 1906.

ΕΥΡΥΔΙΚΗ Ι. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΚΡΙΤΙΚΑ

Β. Ν. ΜΠΕΝΕΣΕΒΙΤΣ : *Εἰδήσεις περὶ τῶν ἐν τῷ Βατοπεδίῳ καὶ τῇ Λαύρᾳ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου εὑρισκομένων ἑλληνικῶν κανονικῶν χειρογράφων.* Παράρτημα Νο 2 ἀπὸ τὰ Byzantijskij Vremennik=*Βυζαντινά χρονικά.* (Ἐξὸν ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ τὸ βιβλίο ἔχει καὶ ρούσσικο τίτλο). Πετρούπολη 1904. Σκῆμα 8ο. Σελ. 104.

Ὁ συγραφέας τοῦ βιβλίου αὐτοῦ εἶναι γνωστὸς νομικὸς, ὑφηγητὴς τοῦ κανονικοῦ δικαίου στὸ αὐτοκρατορικὸ Πανεπιστήμιο τῆς Πετρούπολης, νέος ἀκόμα στὰ χρόνια, γιομᾶτος πόθο γιὰ ἐπιστημονικὴ ζωὴ καὶ δράση. Ἀπὸ πολλὰ ἔργα του καὶ κριτικὲς, ποὺ δημοσίεψε ὡς τώρα, ξετιμήθηκε καθὼς ἔπρεπε ἡ ἀξία τοῦ σοφοῦ κανονιστῆ καὶ σήμερα εἶναι ὁ πιὸ πίστημος ὑποψήφιος γιὰ τὴν πανεπιστημιακὴ ἕδρα ποὺ δίκια γυρεύει. Κι ἀληθινὰ ἡ μελέτη του γιὰ τὸ *νομοκάνονα τῶν δεκατεσσάρων τίτλων ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ Ζ' αἰώνα ὡς τὰ 883* καὶ τὸ συμπλήρωμά της, ἡ μελέτη του ποὺ φέρει τὴν ἐπιγραφὴ Codex Justineus (1) κι' ἡ ἄλλη του μὲ τὸν τίτλο *«ἡ Νικηφοριανὴ συναγωγὴ»* (2), ἡ μελέτη του γιὰ τὶς *δυὸ σλαυϊκὲς παραλλαγὲς τοῦ συνταγμάτου τοῦ Ματθαίου Βλάσταρη, ποὺ βρίσκουνται στὴ Συνοδικὴ Βιβλιοθήκη τῆς Πετρούπολης*—ὅλα αὐτὰ διαλαλοῦνται ἀπὸ τοὺς εἰδικοὺς ἔργα σημαντικώτατα.

Τώρα μὲ τὸ ἔργο, ποὺ βιβλιογραφοῦμε δὼ δὰ, ὁ κ. Μπενέσεβιτς μᾶς δίδει πολύτιμες πληροφορίες γιὰ τὰ Ἑλληνικὰ νομικὰ χειρόγραφα, ποὺ βρίσκουνται στάγιορείτικα μοναστήρια τῆς Λαύρας καὶ τοῦ Βατοπεδιοῦ. Ὡς τώρα ὅ,τι ξέραμε γιὰ τὰ κανονικὰ χειρόγραφα αὐτῶν τῶν δυὸ μοναστηριῶν τὸ χρωστούσαμε στὸ μακαρίτη Zacharia von Lingethal, ποὺ τὰ ξέταξε μὲ προσοχὴ κι ἀξιοσύνη, ὅταν στὰ 1837 καὶ 1838 ταξίδευε στὴν Ἀνατολή. Ὁλόκληρη τὴ περιγραφὴ τῶν κανονικῶν χειρογράφων τῆς Ἁγιορείτικης Λαύρας καὶ τοῦ Βατοπεδιοῦ τύπωσε ὁ ξακουστὸς νομικὸς στὰ 1843 (1). Κι αὐτὴ ἡ περιγραφὴ χρησίμεψε ἴσια-ἴσια γιὰ μόνη πηγὴ πληροφοριῶν γιὰ τὰ ἑλληνικὰ χειρόγραφα αὐτῶν τῶν δυὸ μοναστηριῶν γιὰ ὅλους ὅσοι γραψανε ὕστερα ἀπὸ τὸ Ζαχαρία γιὰ τὶς πηγὲς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βυζαντινοῦ καὶ ρωσσικοῦ δικαίου.

Πρὸ τοῦ ξεταζει τὰ νομικὰ χειρόγραφα τῆς Λαύρας καὶ τοῦ Βατοπεδιοῦ ὁ Zacharia von Lingethal γιὰ τὸ δεύτερο μοναστήρι δὲν ξέραμε καθόλου τὶ χειρόγραφα νομικὰ ἔχει, μὰ καὶ γιὰ τὴ Λαύρα μόλις μᾶς ἔδινε κάτι λιγοστὲς εἴδησες ὁ γενικὸς κατάλογος τῶν χειρογράφων της, ποὺ σώζεται στὶς σελίδες 18—29 τοῦ Παρισινοῦ κώντικα suppl.799 τοῦ ΙΖ' αἰώνα. Μποροῦσε κανεὶς νὰ περιμένῃ ὅτι ἡ ἐργασία τοῦ Ζαχαρία θάτανε συμπληρωμένη ἀπὸ κείνους ποὺ ξετάξανε κατόπι του τὰ χειρόγραφα τῶν Ἁγιορειτικῶν βιβλιοθηκῶν, καὶ ξεχωριστὰ ἀπὸ τὸ *Μινωΐδη Μηνᾶ*, τὸν ἐπίσκοπο *Πορφύριο Οὐσπένσκη* καὶ τὸν καθηγητὴ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἀθήνας κ. *Σπῦρο Λάμπρο*. Καὶ πραγματικὰ στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Παρισιοῦ σώζεται (2) χειρόγραφος «catalogue alphabétique de mss. de la bibliothèque du couvent de Vatopède, Mont Athos» γραμμένος ἀπὸ τὸ *Μινωΐδη Μηνᾶ*. Κι ὁ κατάλογος αὐτὸς—ἀφήνω ποὺ εἶναι ἀτύπωτος ὡς τώρα—εἶναι παρὰ πολὺ σύντομος καὶ μὲ λαθάκια ἀρκετά. Ὁ ἐπίσκοπος *Πορφύριος Οὐσπένσκης* δὲν ἔγραψε ὁλόκληρο κατάλογο τῶν χειρογράφων μαΐδε τῆς Λαύρας, μαΐδε τοῦ Βατοπεδιοῦ. Τοὐλάχιστον οὔτε ὁ ἴδιος τύπωσε τέτοιο, οὔτε βρίσκεται ἀνάμεσα στὰ χειρόγραφα του, ποὺ σήμερα φυλάγουνται στὴ βιβλιοθήκη τῆς Αὐτοκρατορικιᾶς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν. Τὸν κ. *Σπῦρο Λάμπρο* οἱ Λαυριῶτες κ' οἱ Βατοπεδινοὶ δὲν ἀφῆκεν—δὲν ξέρω καλὰ γιατί—μαΐδε κἄν νὰ μπῇ στὴ βιβλιοθήκη τους. Ἔπειτα ὁ καθηγητὴς τοῦ κανονικοῦ δικαίου *Α. Ι. Ἀλμάζωφ*, ποὺ πῆγε στάγιον Ὄρος γιὰ μελέτη τῶν νομικῶν χειρογράφων, δὲν ξέταξε καθόλου τὰ χειρόγραφα τῆς Λαύρας καὶ τοῦ Βατοπεδιοῦ καὶ πραγματικὰ μόνο τοὺς κωντίκους τοῦ ρούσσικου μοναστηριοῦ τοῦ Παντελέημονα κοίταξε γιὰ νὰ γράψῃ τὸ λαμπρό του ἔργο *«Περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς ἐξομολογήσεως»*. Ἔχουμε καὶ κάτι σημειώματα τοῦ κ. *Μ. Γεδεών*(3) γιὰ τὰ χειρόγραφα τοῦ Βατοπεδιοῦ,μ' αὐτὰ μόνο γενικώτατες ἰδέες γιὰ δαῦτα μᾶς δίνουν. Κ' ἔτσι ὕστερα ἀπὸ τὸ Ζαχαρία ὅ,τι εἴδησες ἔχουμε γιὰ τὰ ἑλληνικὰ κανονικὰ χειρόγραφα τῆς Λαύρας καὶ τοῦ Βατοπεδιοῦ τὶς χρωστοῦμε στὸ συγραφέα τοῦ παρόντου βιβλίου, ποὺ γύρισε γιὰ ἐπιστημονικὲς μελέτες στάγιον Ὄρος στὰ 1902.

Ὁ κ. Μπενέσεβιτς στὸν πρόλογό του μᾶς γυρεύει συχώρεση ἂν πουθενὰ βρίσκουνται τίποτες ἔλλειψες στὸ βιβλίο του. Καὶ δὲ μποροῦμε παρὰ νὰ τὸν συμπαθήσουμε ἂν σκεφτοῦμε ὅτι ἡ δουλειὰ γίνηκε βιαστικὰ καὶ μακριὰ ἀπὸ τὰ χρειαζούμενα βοηθήματα. Ὅπως κι ἂν εἶναι ὅμως,τὸ ἔργο τοῦ κ. Μπενέσεβιτς εἶναι πολύτιμο καὶ τὸν φχαριστοῦμε καὶ τοῦ δίνουμε τὴν καρδιακὴ εὐκὴ πάντα τέτοια νὰ μᾶς χαρίζῃ μὲ τὴν πεποίθηση πὼς προσφέρει μεγάλη ἐκδούλεψη στὰ ἑλληνικὰ γραμματα καὶ σ' ὅσους καταγίνουνται στὸ κανονικὸ δίκαιο. Ὁ κ. Μπενέσεβιτς φρόντισε καθὼς ὁ ἴδιος μᾶς βεβαιώνει—κ' ἐμεῖς δὲν ἔχουμε λόγο νὰ μὴπιστέψουμε— φρόντισε νὰ μὴν παραλείψῃ τίποτες οὐσιαστικὸ καὶ σπουδαῖο σὰν περίγραφε τοὺς κωντίκους. Κ' ἐπειδὴ οἱ βιβλιοθῆκες ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Ζαχαρία ταχτοποιηθήκανε κἄπως ὁ φιλόπονος συγραφέας κατώρθωσε νὰ περιγραψῃ καλύτερα κι ἐχτενέστερα τὰ χειρόγραφα, ποὺ ξέταξε ὁ Ζαχαρίας, κι ἀκόμα νὰ μελετήσῃ καὶ καταγράψῃ κι ἄλλα πολλὰ νέα.

Τὰ κανονικὰ χειρόγραφα ποὺ περιγράφει ὁ κ. Μπενέσεβιτς εἶναι 51 τοῦ Βατοπεδιοῦ καὶ 41 τῆς Λαύρας. Ὁ Ζαχαρίας περιγράφει 18 τοῦ Βατοπεδιοῦ καὶ 35 τῆς Λαύρας. Ὁ κ. Μπενέσεβιτς δὲ βρῆκε στὸ Βατοπέδι 2 καὶ στὴ Λαύρα 15 χειρόγραφα ἀπὸ κεῖνα ποὺ περιγράφει ὁ Ζαχαρίας· μὰ δυσκολεύεται νὰ εἰπῇ ὅτι μπορεῖ νὰ χάθηκαν, γιατὶ οἱ καλόγεροι τῶν Ἁγιορειτικῶν μοναστηριῶν συνειθίζουνε νὰ πέρνουν στὰ κελλιά τους ὅσα χειρόγραφα τυχαίνει νὰ νομίζουν πῶς ἔχουν τὴ μεγαλείτερη ἀξία.

Καὶ τώρα ἂς μᾶς ἐπιτρέψῃ ὁ φίλος συγγραφέας καὶ κάτι παρατηρήσοῦλες : Στὸν πρόλογο ἔπρεπε νὰ μνημονευθοῦν τὰ σημειώματα τοῦ κ. *Μ. Γεδεών* γιὰ τὶς βαποπεδινὲς βιβλιοθῆκες—αὐτὰ ἐκεῖνα ποὺ ἀναφέρω παραπάνω δίνοντας καὶ τὴν παραπομπὴ ποῦ τυπωθήκανε. Ἔπειτα στὸν πίνακα τῶν βιβλιογράφων—ποὺ δημοσιεύθηκε μαζὶ μὲ πολλοὺς ἄλλους πινάκους κ' εὑρετήρια στὸ τέλος τοῦ βιβλίου—ἀναφέρεται ὁ βιβλιογράφος τοῦ κώντικα 471 τοῦ Βατοπεδιοῦ *«Ἀπόστολος ἱερεὺς καὶ σακέλλιος Θεσσαλονίκης»* (σελ. 100.) Τὸ σημείωμα τοῦ κώντικα ἔχει γενικὴ : *σακελλίου*. Μὰ κακὰ τονίζεται ἡ ὀνομαστικὴ *σακέλλιος* ἀντὶς *σακελλίος*. Τὸ *σακελλίω*, μετασχηματίστηκε σὲ *σακελλίος*. Νὰ λοιπὸν κι ἕνα ἄλλο παράδειγμα ποὺ ἡ κατάληξη *ων* μετασχηματίστηκε σὲ *ος*, σύφωνα μ' κεῖνα ποὺ ἀνάφερα ἄλλ-

(1) Zeitschrift F. Rechtgesch. τόμ. XXIV (1903) σ. 409 κι ἑ.

(2) Bulletin de l' Académie Imperiale des Sciences de St-Petersburg. Τόμ. XVIII (1903) No 4 σ. 21 κι ἑ.

(1) Anecdota, prolegomena σελ. X—XI, XVII—XIX. Προτύτερα τὶς σημείωσες τοῦ Ζαχαρία εἶχε μεταχειριστῆ ὁ G. E. Heimbach στὸ δεύτερο τόμο τῶν Anecdota (1838). Ὁ ἴδιος ὁ Zacharia von Lingethal εἶχε σημειώσει μερικὲς παρατήρησες γιὰ τὰ κανονικὰ χειρόγραφα τῆς Λαύρας καὶ τοῦ Βατοπεδιοῦ στὸ Wiener Jahrbb. des Literat. (τόμ. LXXXIV σ. 192 κι ἑ.) καὶ στὴν Historia Juris. Cr.—R. deliuatio (1839).

(2) Suppl. 667 φ. 19.

(3) «Αἱ Βατοπεδιναι σκῆται» στὸ περιοδικὸ «Σωτὴρ.» Τόμ. Α'. (1877) σ. 307 κ. ἑ.

λίξει τὴ φασκιὰ μπορεῖ ὁ ἄρωστος νὰ καθίσει νὰ φάει καὶ δίχως τ' ἀναισθητικὰ ποὺ μεριοὶ δὲν τὰ δέχουνται ἐξ αἰτίας τὴν κακή τους γέψη, τὸ ξύλιασμα, τὸν κόμπο ποὺ φέρνουν στὸ λαιμό.

Ἡ φασκιὰ μπορεῖ νὰ μείνει στὴν ἀρχὴ ὡς μισὴ ὥρα πρωΐ, μεσημέρι καὶ βράδυ πρὶν τὸ φαΐ. Ἂν ὁ ἄρωστος τὴ δέχεται καὶ ὀφελιέται μπορεῖ νὰ κρατηθεῖ τρεῖς τέσερες πέντε καὶ πολὺ περισότερες ὧρες. Καὶ τὸ πόσο θὰ μείνει καὶ τὸ πόσο θὰ σφιχτεῖ ἡ φασκιὰ θὰ τὸ βρούνε καθε φορὰ ἄρωστος καὶ γιατρὸς μαζὶ προσεχτικὰ παρατηρόντας τὰποτελέσματα.

Ἀφτὴ εἶναι μὲ λίγα λόγια ἡ ὑπεραιμούσα ἀγωγὴ τοῦ Bier ἐφαρμοσμένη στὸ λαιμό.

Τί πρέπει νὰ τρώει ἕνας ἄρωστος ὅταν εἶναι στὴ θέση ποὺ τόσο δυσκολοκαταπίνει; Καὶ τὰ ὑγρὰ καὶ τὰ στερεὰ δύσκολα περνοῦνε· τὰ ὑγρὰ λοιπὸν ἂς τὰ κάνουμε πιχτούτσικα, τὰ στερεὰ μαλακά. Σούπα φάρο (περασμένο), ταπιόκα, ἀραρούτι. Λίγο ἀφρόγαλα παγωμένο στὴν ἀρχὴ προετοιμάζει τὸ δρόμο· στρίδια, ἀβγά, πουρέδες (ἀπὸ κρέας, ρεβίθια, μπιζέλια, κάστανα), γαλατοψυχιὰ—ζουμοψυχιὰ πατσᾶ, πηχτὲς διαφόρων εἰδῶν.

Μιὰ ρετσέτα γιὰ πηχτὴ ἀπὸ γάλα 2—λίτρες καλὸ γάλα βράσετο 5-10 λεπτὰ μὲ 250 γραμ. ζάχαρη· ἄφιτο νὰ κρυώσει, λυώσε 30 γραμ. ζελατίνα σὲ μιὰ μέτρια τσάσκα νερό, καὶ πρόσθεσέ την ἀνακατέβοντας σιγὰ σιγά· πρόσθεσε τὸ ζουμὶ 3-4 λεμονιῶ καὶ τρία ποτηράκια καλὸ παλιὸ κρασὶ ἢ κονιὰκ ἢ καλὴ λίξερη κουρατὸ κ.λ.

Πελτέδες ἀπὸ κυδώνια, καϊσιά, σμέουλα κλ.

Τέλος στὰ τελεφταία ἄλλο δὲ μένει παρὰ νὰ φροντίσουμε ὅσο γίνεται γιὰ τὴν καλοθανατιὰ τοῦ ἀρώστου. Ναρκωτικὰ γιὰ τὸν βήχα ποὺ κρούει ἄσπλαχνα μερονυχτὶς τὸ πονεμένο ὄργανο καὶ τραντάζει ἀλύπητα στήθος καὶ κεφάλι. Ὄπιο ἀνοιχτόχερατὶς μάβρες στάλες τὶς ἐγγλέζικες, (gouttes noires anglaises τοῦ Savory & Moore) (ποὺ ἔχουνε μέσα τὸ καλιτερο ὄπιο) καὶ παλιὸ καλὸ δυνατὸ κρασί.

Πόλη.

ΦΩΤΗΣ ΦΩΤΙΑΔΗΣ
γιατρός.

λοτε γιὰ νὰ δικαιολογήσω τὸ περίφημο *Παρθενός*(1). Γενική : *σακελλίου* βρίσκω καὶ σὲ σημείωμα ἑνοῦ κώντικα, γραμμένο στὰ 1122. (2). Ὁ λαθιασμένος ὅμως τονισμὸς *σακέλλιος* ἀντὶς *σακελλίος* εἶναι συχνός. Τώρα βρίσκεται καὶ ρωμαϊκο ἐπώνυμο : *Σακελλίος* (3)—Αὐτὲς τὶς παρατηρησοῦλες τὶς φιλικὲς ἄς δεχτῆ ὁ κ. Μπενέσεβιτς μαζὶ μὲ τὴν ἀγάπη μου καὶ τὴ μεγάλη μου ἐχτίμηση (*).

ΔΗΜΟΣ. ΧΑΒΙΑΡΑ : «*Ὁ θάνατος τοῦ Διγενῆ.* (Ἄσμα συμαϊκόν).» Στὰ Byzantinjskij Vremennik = *Βυζαντινὰ Χρονικά*. Τόμ. XII (1905) σ. 499.

Τὸ τραγούδι τὸ δημοτικὸ τοῦ ἀκριτικοῦ κύκλου, ποὺ δημοσιεύει ὁ κ. Χαβιαρᾶς εἶναι τἀκόλουθο.

Ὁ Διγενῆς ψυχομαχεῖ κ' ἡ γῆ τὸν ἐτρομάσσει,
κ' ἡ πλάκα τὸν ἀνατριχᾷ ππῶς θὲ νὰ τὸν 'ναπάψῃ.
Οἱ ἄρκοντες τὸ μάθανε καὶ 'πὰ' νὰ τὸν ἐδοῦσι.
Σύρνει θρονιά, καθίζει τους, γλυκὸ κρασιν κερνᾷ τους,
Γιὰ φᾶτε πῆτε ἄρκοντες κ' ἐγὼ νὰ σᾶς διοῦμαι
ποιὸς εἶναιν 'ποῦ τὰ γύρισε τοῦ Μισιριοῦ τὰ ὄρη,
τῆς 'Αλεξάντρας τὰ βουνὰ ὥραν τὸ μεσημέριν
— 'Εγὼ 'μουν 'ποῦ τὰ 'γύρισα τοῦ Μισιριοῦ τὰ ὄρη,
τῆς 'Αλεξάντρας τὰ βουνὰ ὥραν τὸ μεσημέρι.

Σαράντ' ἀρκούδια 'σκότωσα καὶ δεκοκτὼ λυοντάρια.
ποτέ μου δὲν ἐδείλιασα ὡσὰν αὐτὴν τὴν ὥραν,
'ποῦ 'δα τὸν Χάρον ἔγδυμνό, τὸν Λιὸν ἁρματωμένο,
τὸμ Μιχαὴλ ἀρκάγγελο τριὰ σπαθιὰ τζωσμένο·
τὸ ἕνα'ναι γιὰ τοὺς φτωχοὺς, τ'ἄλλο γιὰ τοὺς ἀρκόντους
τὸ τρίτον τὸ φαρμακερὸ γιὰ 'μᾶς τοὺς ἀντρειωμένους·

Τὸ τραγούδι εἶναι ἄξιο πολλῆς προσοχῆς. Παραλλαγές ἔχουνε τυπωθῆ πολλὲς ὡς τώρα. Μὰ δὲν τὶς ξέρει—καθὼς φαίνεται—ὁ ἐκδότης. Τὸ περίεργο εἶναι ὅτι ἡ παραλλαγὴ αὐτὴ τῆς Σύμης πολὺ θυμίζει στίχοτς ἀπὸ τὰ τρία «*μωραϊτικα τραγούδια τοῦ ἀκριτικοῦ κύκλου*» ποὺ δημοσίεψα μὲ διάφορα παρατηρήματα στὰ *Παναθήναια* (τόμ. IX 1905—1906 σ. 33 κι ἑ).

(1) Τὸ «Παρθενὼν—Παρθενὸς καὶ τἀνάλογά του» στὸ «Νουμᾶ». Χρόνος Γ', ἀριθ. 151 (27 τοῦ Μάρτη 1904).

(2) Ἀ. Παπαδοπούλου Κεραμέως : Ἱεροσολυμιτικὴ Βιβλιοθήκη. Τόμ Γ' Ἐν Πετρουπόλει 1897, σ. 100,14, Ἐτ. Ἰδιο μέρος καὶ πανομοιότυπο τοῦ σημειωμάτου ἀπὸ τὸν κώντικα.

(3) Δὲς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος τῆς 8 Ἰουνίου 1906.

* Χρωστῶ μεγάλη χάρη στὴ χρυσῆ μου φιλαινάδα καὶ πολύτιμη συναδέλφισσά μου δ. Ζηνοβία Παλμύρα, ποὺ εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ μεταφράση ἀπὸ τὸ βιβλίο τοῦ κ. Μπενέσεβιτς τὸ κείμενο τὸ γραμμένο σλαβικά.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΠ' Τ' ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Εἴτανε μεγάλη σαρακοστή, ἡ πρώτη βδομάδα, ποὺ ὁ Καπετὰν Θανάσης ἔφτασε μὲ τὸ χιώτικο τρεχαντῆρι του μπροστὰ στὸ Μοναστῆρι τοῦ ἁγίου Σάββα γιὰ νὰ ξεφορτώση τὸ φορτιό του. Εἴτανε ἐλιές, χαβιάρι κόκκινο, σαλιάγκοι καὶ ὅ,τι ἄλλο τῆς ἐποχῆς. Σ' αὐτὰ κοντὰ εἶχε καὶ μερικὰ δέματα κκπνὸ ποὺ ἤθελε νὰ τὸν βγάλη κρυφὰ μὲ τὴ βοήθεια τῶν καλογέρων. Πῆγε ἴσια καὶ βρῆκε τὸν Ἡγούμενο ποὺ τὸν περίμενε καὶ λαχταροῦσε νὰ τὸν διῆ, πρὸ πάντων γιὰ τὶς μάβρες ἐλιὲς γιατὶ αὐτὲς εἶναι τὸ πιὸ ἀναγκαῖο πράμμα στὰ Μοναστήρια, ὅπου ἐμποδίζεται τὸ λάδι ὅλη τὴ σαρακοστή, κ' οἱ καλόγεροι γιὰ νὰ βαστάξουν τὸ νόμο, βράζουν τὰ φασούλια μὲ ἄφτονες ἐλιές, ποὺ δίνουν καλλίτερη νοστιμάδα ἀπ' τὸ λάδι. Ὕστερα ἄρχισε ἡ συνομιλία γιὰ τὰν καπνὸ ποὺ ἔφερε ὁ καπετάνιος γιὰ νὰ τὸν ξεφορτώση κρυφὰ, χωρὶς νὰ τὸν μυριστοῦνε οἱ φύλακες τοῦ Μονοπώλιου. Δὲν εἴταν ἡ πρώτη φορὰ ποὺ οἱ καλόγεροι τὸν βοήθησαν σὲ τέτοιους κατζιρμάδες. Τὸ κακὸ ὅμως εἴτανε ποὺ δὲ συμφωνοῦσαν μεταξύ τους, καὶ ὁ Ἡγούμενος τοὺς ὑποψιαζούνταν, καθὼς κ' ἐκεῖνοι ὑποψιάζουνταν τὸν ἡγούμενο· γιὰ νὰ μπαλωθῆ ὅμως τὸ πρᾶμμα, ὁ καπετάνιος ἔταξε μισὴ ὀκὰ καπνὸ στὸν καθέν' ἀπ' ἐκείνους ποὺ θὰ εἶχαν τὸ δάχτυλό τους μέσα. Ἀφοῦ κι' αὐτὸ οἰκονομήθηκε ἔτσι, ὁ ἡγούμενος ἐρώτησε τὸν καπετάνιο, ἂν εἶδε στὴ Σμύρνη ἢ στὴ Χιό, τὸν Ἐγγλέζο ἐκεῖνο ποὺ εἶχ' ἐλθεῖ στὸ ἅγιο ὄρος ἐδῶ καὶ τρεῖς μῆνες μὲ τὸ τρεχαντῆρι του, κι' ἀγόρασε τρία παλιὰ χειρόγραφα. Τοῦ εἶχε πεῖ τότες ποὺ θὰ ξανάλθη, γιατὶ ἤθελε ν' ἀγοράση κι ἄλλα, ἀλλὰ δὲν συμφωνήσανε στὴν τιμή. Βλέπεις, καπετάνιε μου, εἶπε ὁ ἡγούμενος, αὐτὰ εἶναι παλιόχαρτα ποὺ κιαυτὸς δὲν τὰ χρειάζεται, μόνο ποὺ τὰ τρώγει τὸ σαράκι καὶ ἡ σκόνη, κι' αὐτοὶ οἱ τρελοεγγλεζοι ποὺ δὲν ξέρουν τί τοὺς γένεται, πέφτουν μὲ τὰ μοῦτρα καὶ τὰ καλοπλερώνουν. Τὸ Μοναστήρι ἔχει ἀνάγκες, καὶ πολλὲς μάλιστα κι' ἂν φυλάγουμε ἀπ' τοὺς ρωμιοὺς θὰ πεθέναμ' ἀπ' τὴν πεῖνα. Ἂς εἶναι καλὰ ἡ Ρουσία, ποὺ πάντα μᾶς θυμᾶται, καὶ χρήματα μᾶς στέλνει καὶ εἰκονίσματα, καὶ καλόγερους ποὺ τοὺς βάζουμε καὶ δουλεύουνε. Σήμερα καταντᾶ νὰ ἔχουμε περισσότερους Ρούσσους παρὰ ρωμιοὺς στὸ μοναστῆρι. Σὲ λέγω πὼς ἂν δὲν εἴταν γιὰ τοὺς ρούσσους, ἐμεῖς θ' ἀπεθέναμε ἀπ' τὴν πεῖνα. Στὴν Ἑλλάδα βλέπεις θρησκεία πιὰ δὲν ἔμεινε ἀκόμη καὶ τὰ μοναστήρια ποὺ εἶν' ἐκεῖ, ὁ Θεὸς νὰ μὴ μ' ἀξιώση νὰ τὸ διῶ, δὲ θὰ βαστάξουνε πολύ.

Βλέπεις στὰ παλιὰ τὰ χρόνια, πόσοι τρέχανε στὸν ἅγιο Τάφο, γιὰ νὰ προσκυνήσουνε τὸ ἅγιο φῶς, κι' ἀπ' τὴν Ἑλλάδα κι' ἀπ' τὴν Ἀνατολή· σήμερα ποιός πηγαίνει, ὅλα θαρρεῖς πὼς φραγκέψανε, ἐνῶ ἀπ' τὴ Ρουσία, κοπαδιὲς πηγαίνουν κάθε χρόνο καὶ προσκυνοῦνε. Τοῦ κάκου, Ρουσία καὶ πάλι Ρουσία ποὺ βαστᾶ τὸ χριστιανισμό. Ἔ, καημένε καπετάνιε, ὅσο τὰ συλλογίζουμαι ραγίζεται ἡ καρδιά μου. Τώρα πιὰ γέρασα, κ' ἐλπίζω νὰ μὴ προφτάσω νὰ διῶ καὶ τὰ χειρότερα, καὶ νὰ σὲ πῶ τὴν ἀλήθεια, σκοπέβω ἅμα ξανάλθη αὐτὸς ὁ ἐγγλέζος καὶ πάρη μερικὰ ἀκόμη χειρόγραφα, καὶ ψυχοπιάσω, νὰ τραβηχτῶ ὅλως διόλου, νὰ πάγω καὶ ἡσυχάσω στ' Ἀδραμύτι στὴν πατρίδα μου, ὁποῦ ἔχω τ' ἀνήψια μου, τὸ Δημητρὸ καὶ τὰ δυὸ γεροντοκόριτζα τὶς ἀδερφές του. Βλέπεις κι' αὐτὰ τὰ καημένα ἔμειναν στὸ ράφι γιατὶ δὲν εἶχαν προῖκα νὰ παντρεφτοῦν. Ὁ ρωμιὸς βλέπεις, δὲν παντρέβεται χωρὶς παρά, φυλάγει ἀπ' τὴ γυναῖκα του νὰ γίνη ἄνθρωπος. Τὸ ἴδιο συνέβηκε καὶ μὲ σένα ποὺ ἔχεις δυὸ κόρες καὶ τὶς θυμιάζεις. Ἔ καημένε καπετάνιε, ποῦ καταντήσαμε. Θυμοῦμαι στὰ παλιὰ τὰ χρόνια ποὺ ὁ κόσμος εἶχε πίστη. Εἴμουνα τότες ἐφημέριος στ' Ἀδραμύτι, κι' ἀπ' τὰ μνημόσυνα μόνο ἔκαμνα περισσότερα ἀπὸ ἑκατὸ γρόσια τὸ μῆνα, ἄλλα τόσα ἀπ' τοὺς ἁγιασμούς. Τώρα ὅμως καθὼς ἀκούω, οὔτε μνημόσυνα γένουνται οὔτε ἁγιασμοί, οὔτε τίποτες ἀπ' αὐτά. Χάθηκε ἡ πίστη, καὶ γι' ἀφτὸ προκοπὴ δὲ βλέπουμε.

Αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα ἀφοῦ εἶπανε, ὁ καπετὰν Θανάσης παρηγορεμένος, φίλησε τὸ χέρι τοῦ ἡγουμένου, πῆρε τὴν εὐχή του, καὶ γύρισε πίσω στὸ τρεχαντῆρι κι' ἄρχιζε νὰ ξεφορτώνη. Εἶχε φέρει καὶ μερικὰ πουλερικὰ γιὰ τὸν ἡγούμενο, ποὺ μόνο τοὺς πετεινοὺς κράτησε, μὴ ὄντας συχωρεμένο νὰ ἔχουν κότες στὸ μοναστῆρι.

Manchester *11)24 τοῦ Σεπτέβρη.*

Κ. Π.

ΚΑ·Ι·ΡΙΝΕΣ ΓΡΑΦΕΣ

«Νομίζω τέλος πῶς ὁ Νουμᾶς ἔπρεπε νάχει ἕνα πρόγραμμα κοινωνικὸ καὶ πολιτικό, νὰ τὸ συζητεῖ καὶ νὰ τὸ ὑποστηρίζει.

Πολ. Γραμ. Θ.

Κάϊρο στὶς 10 τοῦ Σταβροῦ.

I

Δυὸ ἀδέρφια, οἱ κ. κ. Φίλιππας καὶ Μάρκος Φιλίππου, ὀνειρέφτηκαν οἱ ἄνθρωποι νὰ κάνουν ἕνα καλὸ στὴν πατρίδα τους. Στὴν Ἤπειρο καὶ στὴν Ἑλλάδα. Καὶ δὲν τ' ὀνειρέφτηκαν ἄσκημα. Ἔνοιωθαν πὼς ἀπὸ τὶς δωρεὲς καὶ τὰ λοιπὰ μασκαραλίκια, πιὸ θετικό, ὠφέλιμο κι' ὡραῖο μαζῆ, θὰ εἶταν ἕνα βιβλίο. Εἶδαν πῶς λείπει ἕνα ἐπιστημονικὸ βιβλίο ἐπάνω στὴν ἱστορία τῆς Ἤπειρος. Λείπει μιὰ στατιστική. Κ' εἶπαν : δίνουμε τους παράδες γιὰ ἕνα τέτιο βιβλίο. Κι' ὡς ἐδῶ πάει καλά. Ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς μπαίνει στὴ μέση ὁ δάσκαλος. Κι' ἀπὸ δῶ καὶ πέρα δὲν πάει καλά. Ἀρίνουμε ὅτι ἡ προκήρυξη τοῦ Διαγωνισμοῦ ἔγινε μὲ χίλια ἐλαττώματα ἐπιστημονικὰ σ' ἀφτή του τὴ βάση. Καὶ γιὰ σήμερα ἐρχούμαστε στὴ γλῶσσα. Ἡ τρίτη ἐντολὴ τῆς προκήρυξης λέει : Ἀμφότερα τὰ ἔργα πρέπει α) Νὰ ὦσι συγγεγραμμένα ἐν γλώσσῃ καθαρευούσῃ ἀλλ' εὐκαταλήπτῳ....» Καὶ γιατί, νομίζετε. Γιατὶ μόνον ἔτσι, λέει, θὰ μελετηθῆ τὸ βιβλίο σωβαρὰ στὴν Ἑβρώπη ! ! !

Σταματῶ λίγο γιὰ νὰ γελάσω. . . .

Ὥστε λοιπὸν γιὰ τὴν Ἑβρώπη τὸ κάνουν οἱ πατριῶτες ! κι' ὄχι γιὰ μᾶς ποὺ δὲν ἐμάθαμε ποτέ, οὔτε θὰ μάθουμε καθὼς πᾶμε, τὴν ἱστορία τοῦ χωριοῦ μας, τοῦ τόπου μας. Κι' ἀποροῦμε ὕστερα γιατὶ ὁ Βασιλιᾶς ζητιανέβει ἐλεημοσύνη στὴν Ἑβρώπη ! Δὲν πᾶ νὰ χαθοῦμε !

II

Προχτὲς εἴχαμε συγκέντρωση στὸ «Ἑλλ. Κέντρον». Θὰ μιλοῦσε ὁ Πατριαρχης στοὺς ὁμογενεῖς γιὰ τὰ «θύματα τῶν ἀπογόνων τοῦ Κρούμου». Τὸ σαλονάκι γέμισε ἀπὸ τὸ λαό. Κι' ὁ Πατριάρχης ἄρχισε τὴ φλυαρία του λέγοντας : Ἀνέγνωτε, τέκνα κτλ., ἐν ταῖς ἐφημερίσι....» Ἀφτὸ λέγεται γλῶσσα ἐκκλησιαστική.

Παράδες νὰ μαζέψουμε καὶ λίγο μᾶς μέλει ἂν πάρει χαμπάρι ὁ κοσμάκης γιατὶ θὰ τοὺς δώσει.

Τί μᾶς μέλλει γιὰ τὴ βαθειὰ ἐντύπωση τῶν πραγμάτων ! Ἐμεῖς συγκίνηση τῆς στιγμῆς ζητοῦμε γιὰ τὸ δίσκο. 400 χρόνια τώρα ἀφτὸ γίνεται.

Φτάνει τὸ ἀηδέστατο ἀράδιασμα ἀπὸ λεξοῦλες κι' ἀπὸ νοήματα ἀνόητα κι' ὁ ρωμιὸς παίρνει ἔφκολα φωτιά.

Τὸ ὅ,τι ἔτσι σβύνει πιὸ ἔφκολα, κανεὶς δὲν τὸ στοχάστηκε, δὲν τὸ στοχάζεται, δὲ θὰ τὸ στοχαστεῖ. Γιατὶ δὲν ὑπάρχει στὴν Ἐπίσημη Πολιτεία ὁ Στοχασμός. Ἀπλούστατο. Ἐπίσημη Πολιτεία ! Ἐπίσημο πνεῦμα ! Πῶς ταιριάζουν ! Ἔτσι ζοῦμε ὅλοι μας ! Κι' εἴμαστε οἱ εὐτυχισμένοι !

III

Ὁ Μ. Ἁρμοστὴς τῆς Κύπρος δέχτηκε νὰ μαθαίνουν τὰ παιδιὰ στὸ σχολειὸ γράμματα μὲ τὰ αὐτὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐγκεκριμένα βιβλία».

Τρομάρα μου !

Μιὰ Μητέρα ποὺ δίνει στὰ παιδιά της προγονικὸ λάβδανο γιὰ νὰ τ' ἀποκοιμίζει μὲ τοὺς Ἐθνικοὺς πόθους ! Καὶ καμιὰ ἀντίδραση. Ἡ μόνη ἀν-

τίδραση ἔμεινε στὸ «Νουμᾶ»—Τί νὰ σοῦ κάνει κι' ἀφτὸς ὁ δύστυχος μέσα στὴ μούχλα τοῦ γύρου του Ἐπίσημου Κράτους;

IV

Ἕνας ἀπὸ τοὺς «τετιμημένους» μας, ὁ Ἀντώνιος Μπενάκης, εἶναι λίγος καιρὸς ποῦ αἰστάνθηκε τὴν ἀνάγκη νὰ σκροπίσει στὸ ἔθνος λίγη ποίηση καὶ ἀμ' ἔπος.... Ἑτοιμάζει ἔκδοση τοῦ Σούτσου!! Χριστιανέ μου! Σὲ γαργάλιζαν καμμιὰ 50 λίρες καὶ δὲν τὶς πέταγες στὴ θάλασσα! Εἶταν ἀνάγκη νὰ κάνεις ἀφτὸ τὸ κακὸ—μὲ δὲν ἤξερες ποιό εἶναι κεῖνο ποὺ χρωστοῦσες σὰν ὁμογενὴς νὰ κάνεις στὸν τόπο!..

Σὲ καλό μας!

V

Ἕνας Ἀρβανίτης ἐδῶ δημοσιογράφος ἤθελε σπίτι. Βρῆκε ἕνα. Τοῦ ἄρεσε. Ποιός τὸ νοικιάζει; Ἡ Ἑλλην. Κοινότητα. Παγαίνει στὴν Ἑλλ. Κοινότητα. Θέλω νὰ νοικιάσω τὸ τάδε σπίτι σας. Μάλιστα. Πόσο; 3 λίρες. Ὁρίστε. Περάστε ἄβριο γιὰ τὴν ἀπόδειξη. Ἄβριο: Καλημέρα σας, τὴν ἀπόδειξη. Ἄ! ξέρετε. Δὲν σᾶς τὸ νοικιάζουμε. Μπᾶ! γιατί; Γιατὶ εἶστε Ἀρβανίτης!! (γιὰ νὰ μὴ βρεθεῖ κανεὶς ποῦ θὰ μὲ διαψεύσει ὀνομάζω τὰ πρόσωπα: ὁ Ἀρβανίτης δημοσιογράφος εἶναι ὁ κ. Ντούτσης, ὁ κοινοτικὸς εἶναι ὁ κ. Σ. Πιζάνης).

Κ' ἐπειδὴ εἶμαι Ἀρβανίτης; Τί σκέση ἔχει τὸ σπίτι μὲ τοῦτο; Μὰ εἶστε καὶ μισέλληνας (εἶπε μισέλλην). Ἐγὼ μισέλληνας; Γενῆτε φιλέλληνας (εἶπε φιλέλλην) καὶ σᾶς τὸ δίνουμε τζάπα.....»

Κρατεῖ πολὺ ἀφτὴ ἡ ἱστορία. Θὰν τὴ γράψω ὅμως σ' ἀρβανίτικο φύλλο. Κρύβει πολὺ κακοήθεια, ταπεινότητα, βρωμερότητα πλαστοῦ, ψέφτικου φιλελληνισμοῦ. Κι' ὅσοι ρωμιοὶ τὴ διαβάσουνε θὰ τοὺς χάσουμε. Σίγουρα θὰ γίνουν μισέλληνες.

Κι' ὅμως ἀφτὸ λέγεται φιλελληνισμὸς ἐδῶ κάτω. Ἀφτὸ λέγεται ἐθνικὴ ἐργασία. Καὶ ξερετε, ἔχουμε καὶ Διπλωματικὸ Πρακτορεῖο ἐδῶ. Βέβαια! Ἀλίμονο ἂν δὲν εἴχαμε!!!

Ἄχ! μωρὲ χάθηκε ὁ ΕΝΑΣ νὰ μᾶς ξετινάξει λίγο ἀφτὴ τὴν ψεφτιὰ ποὺ φιλελληνισμὸ τὴ λέμε;

Χάθηκε ἕνας Μπόρτσια; Ἢ θαρρεῖτε πῶς τὸ ἀρβανίτικο ζήτημα (ποῦ ἂ θέλει ὁ θεὸς τῆς Ἑλλάδας θὰ μᾶς γονατίσει γιὰ καλὰ κ' ἐδῶ εἴμαστε) συνελήφθη ἐν γαστρὶ—κατὰ Παπαδιαμάντην—ἀπὸ τίποτε σοβαρώτερο!... Ἐδῶ εἶναι τὸ Μπενὶ Σουέφ μὲ τὴν ἱστορία του μαζῆ. Μὰ ποιόνε μέλει γιὰ τέτια; Ἂς εἶνε καλὰ τὸ Αἴγιο.

VI

Συνέχεια ἐθνικῆς ἐργασίας.

Καμαρῶστε τον.

Στὴν Κορυτσᾶ. Ὁ Κωστούρης, ἀρβανίτης, παντρέβει τὴν κόρη του. Ὁ Μητροπολίτης λέει: δίνω ἄδεια γάμου μόνο ἂν μοῦ δώσης ὁμόλογο Ἑλληνικῶν αἰσθημάτων. Ὁ γέρο Κωστούρης **δὲν τολμάει νὰ καταλάβει** τὸ σοφὸ Μητροπολίτη. Καὶ τηλεγραφεῖ στὸ Πατριαρχεῖο. Τὸ Πατριαρχεῖο—ἂν καὶ Πατριάρχης εἶν' ὁ Ἰωακείμ—δὲν ἀπαντάει ἀμέσως. Ὁ γέρο Κωστούρης ἀπελπίζεται. Ὁ Μητροπολίτης ἐπιμένει. Τί νὰ γίνει;—Στὸ Βουκουρέστι!!

Καὶ γιὰ τὸ χατήρι τοῦ Μητροπολίτη ἐκάναμε θετικὰ πιὰ 50 ἀνθρώπους ὀχτρούς. Τὸ Πατριαρχεῖο μολατάφτα ἀπαντάει. Τρέχει ὁ Μητροπολίτης καὶ λέει: Ἐλᾶτε, στεφανώνω χωρὶς ἀπαιτήσεις, χωρὶς αἰσθήματα Ἑλληνικά.—Εἶν' ἀργά! Λέει τώρα ὁ πρώην ρωμιὸς Κωστούρης: **Στεφανώνουν ΚΑΙ στὸ Βουκουρέστι.**

Γιὰ ρωτῆστε τὸν κ. Σκουζέ, τὸν κ. Ρωμᾶνο, τὸν κ. Δραγούμη ποὺ παίζουν τὴν Βερολίνεια Συνθήκη στὰ δάχτυλα (ὅλο τὰ ἄρθρα 6 καὶ 21 μᾶς κοπανοῦν), μαντέβουν τὸ κακὸ ἀφτηνῆς τῆς ἱστορίας;

VII

Ὁ Δημοσιογράφος Ντούτσης βγάζει φημερίδα ἀρβανίτικη.

Τήνε στέλνει στὰ Ἑλληνικὰ Προξενεῖα «δωρεάν». Τοῦ τὴν ἐπιστρέφουν. Εἶναι ἀρβανίτικη. **Τάχατες.** Ὁ λόγος εἶναι ποῦ ἡ βεράντα τοῦ Κοντίνενταλ εἶναι πιὸ ἥσυχη καὶ πιὸ ρωμαντική.

Σὲ λίγο. Τὸ Ἀουστριακὸ τὸ Διπλωματικὸ πρακτορεῖο **μαθαίνει** τὴν ἔκδοση. Φωνάζει τὸν ἀρβανίτη δημοσιογράφο. Καὶ τοῦ λέει: Σοῦ ἀνοίγουμε τυπογραφεῖο. Γραφεῖο. Καὶ τόσες λίρες τὸ μῆνα. Μονάχα ἕνα ἄρθρο τὸ μῆνα δικό μας θὰ μπαίνει στὴν «*Τόσκα*».

Ὁ ἀρβανίτης, ὁ μὴ μπορῶντας νὰ νοικιάσει σπίτι τῆς Ἑλλην. Κοινότητας - ἐπειδὴ εἶν' ἀρβανίτης μισέλληνας!!—ἀπαντώντας στὸ Διπλωματικὸ πράκτορα τῆς Ἀουστρίας ΠΑΒΕΙ τὸ φύλλο.

Ποιός Ἕλληνας ἢ Ἕλλην θὰν τόκαμε ἀφτό;

Εἶναι τὸ λοιπὸν ἀφτοὶ οἱ μισέλληνες. Κι' ἀφτὰ δὲν εἶναι λόγια. Δὲν εἶναι ἐνθουσιασμοί.

Εἶναι πράματα.

Εἶναι σκληρὰ σὰ διαμαντια.

Εἶν' ἀληθινὰ σὰ στατιστικὴ γεγονότων.

Μήπως πειράζουν ὅμως τὴν ἐθνικὴ φιλαρτία; Ἢ τὴν ἐθνικὴ ἀφιλοτιμία; Ἢ τὴν ἐθνικὴ παλιανθρωπιά; Ἢ τὴν ἀχρειότη μας; Κι' ὁ Ἀλέξης ὁ Πάλλης, ὁ Λέκας Ἀρβανίτης, δὲν ἔχει νὰ πεῖ τίποτα;

ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΟΣ

ΝΗΣΙΩΤΙΚΑ ΔΕΓΗΜΑΤΑ

VII

Ο ΓΛΑΡΟΣ

Πόσες φορὲς—τότες—καὶ στὰ ὀνείρατά της ἀκόμη, πόσες φορὲς ἡ ψυχή μου ἐπάσχιζε νὰ φτερώσει μαζί σου, λευκό μου πουλί, θαλασσοπεριστέρι μου, Γλάρε.

Καὶ εἴτανε τῆς λευκῆς, σὰν τὰ στήθη σου, τῆς ἄσπιλης φαντασίας μου οἱ αἰθερόλαμνες φτεροῦγες, ὤ ναί, εἴταν εἴτανε, τόσον ἀκόμη ἄπλερες, ἀδύναμες, τρανό μου θαλασσοπούλι...

Καὶ ἀπὸ μικρὸ, τόσο λὲς μικρὸ, σὰν τὰ γλαρόπουλά σας, παιδάκι, τὸ νησιόπουλο ἐκεῖνο τὸ χαριτωμένο, ποὺ τώρα μάταια τόσο τὸ λαχταρῶ, μὰ ποτές μου δὲ θὰ τὸ συναπαντήσω πιὰ πλάγι μου, ἐγὼ ἐκεῖνο τὸ παιδάκι, σὲ θωροῦσα, τότες, σὰν κάτι μέσ' ἀπὸ τὴ φωλιὰ τῆς καρδούλας μου νὰ πετοῦσες... κι' ἔλαμνες, ἔλαμνες πάνου στὰ σμαραγδένια νερὰ τῆς ἀντικρυνῆς τῶν παιδικῶν μου χρόνων γαλῆνης....

Καὶ πετοῦσες πάναγνη καὶ σύ, σὰν τὴ ψυχή μου, ψυχὴ μέσ' ἀπ' τοῦ κόρφου μου—τόσο μικροῦ—τὰ περιγάλια, στοὺς γειτονικούς, χειροπιαστοὺς κόσμους τοῦ νησιοῦ μου· ποτές σου πέρ' ἀπ' τοὺς ἀντικρυνοὺς γιαλούς μου, ποτὲς πέρ' ἀπὸ τὴ φλοισβοτραγούδιστην αὐλὴ τῆς θαλασσοζωσμένης πατρίδας....

*

Πόσες φορὲς καὶ στὰ ὀνείρατά μου ἀκόμη—παλληκαράκι πιὰ τώρα—πόσες φορὲς ἐπάσχισα, πρωτόβγαλτος θαλασσοπόρος τῆς ζωῆς, νὰ φτερώσω μαζί σου, λευκό μου πουλί, θαλασσοπεριστέρι μου Γλάρε.

Κ' ἔλεγα, σύ, σὰν τὴν παιδική μου ψυχή, σὺ πῶς εἶσουν ἡ ἴδια ψυχή μου, ποῦ λαχταροῦσε, μὰ δὲν ἐθάρρεψε ποτέ της νὰ πετάξει μακρυά, ποτὲς πέρ' ἀπ' τῆς ἡλιόκαλης, τῆς ἀκριβῆς Μητέρας τὴν ἀγκάλη...

Κ' εἶχαν τρανέψει τῆς φαντασίας μου, τῆς ἄσπιλης ἀκόμη σὰν τὰ στήθη σου, διάπλατα, σὰν τὶς φτεροῦγές σου, φτερά, δυναμωμένα στῶν αὐρῶν καὶ στῶν ζεφύρων τὰ αἰθέρια, καὶ στῆς γαλήνης—τότες—τὴ σιωπηλὴ ἔκταση, καὶ στῆς τρικυμίας τὴν ἀλλόφρενη ὁρμὴ ἔλαμναν, ὁλοένα ἐλάμνανε.

Καὶ πάλι, πάλι τώρα σ' ἐρωτοθωροῦσα· καὶ γνώριμά σου τραγουδάκια, σὰν τῶν ἀφρῶν σου τοὺς φλοίσβους ἐκελάϊδεισα καὶ γέλι καὶ χαρὰ, καὶ στεναγμοὺς—τοὺς πρώτους στεναγμοὺς—καὶ θρήνους ἐξεστόμισα πετώντας, ὁλοένα πετώντας. Μὰ ἐσύ, τριγύρω μου ἐσὺ φτερουγίζοντας τὸ σπαθόφτερο κορμί σου, μονότονα πάντα μ' ἔκραζες καὶ ποτές μου, ποτὲς σου, νὰ μ' ἀκολουθήσεις δὲν σὲ εἶδα στῶν ταξειδιῶν μου ἐκείνων τὰ μάκρη...

Ποτέ σου, λευκὲ τῆς ζωῆς μου ἀδελφὲ, θαλασσοπεριστέρι μου Γλάρε...

Καὶ πετοῦσες, ἀνήσυχη πιὰ ψυχὴ, πετοῦσες γλάρε μου ἐσύ, σὰν ἀπὸ τῆς καρδιᾶς, τῆς πρωτοραγισμένης μου καρδιᾶς, τὴ φωλιὰ πρὸς τῶν βράχων σου τἀφροδαρμένα σπήλαια, πρὸς τὶς ἀπότομες, τὶς ἀπλησίαστες τῶν θαλασσόπληχτων βράχων σου, τὶς παντέρημες κορφὲς, σὰν τοῦ ἐρειπωμένου, τοῦ πεντάρφανου πιὰ σπιτιοῦ μου, τὴν ἀνεμόδαρτη σκεπή....

*

Κ' εἶσαι τώρα; ὤ τώρα πιὰ τὸ αἰστάνουμαι, εἶσαι σὺ ἡ τωρινή μου ψυχή, ποὺ πιὸ δὲ μ' ἀκολουθεῖ, δὲ μ' ἀκολουθεῖ πιὸ πέρ' ἀπὸ τῶν ἀπότομων γιαλῶν της τὴ φωλιά. Καὶ κορμί, ἕνα κορμί, ποὺ μόνο γριούλα, ρικνὴ πιὰ γριούλα ἡ Φαντασία, τὸ χαμοφτερώνει πρὸς ἕν' ἀκρογιάλι κρουσταλλοδεμένο, παράξενο δίχως τὴ ζωὴ τῆς τρικυμίας, καὶ δίχως τῆς γαλήνης τὰ ροδόσπαρτα πλάτια· καὶ ὅμως ὅπου θαμποβλέπω, τόσα, καὶ μόνο, μόνο δὲ βλέπω νὰ πετάει τοῦ γλάρου μου, τοῦ παιδικοῦ μου γλάρου ἐκείνου τὸ λευκό, τὸ πάλλευκο κορμί.

Ὦ ναί τὸ ξέρω, σὺ τωρινό μου θαλασσοπούλι, ἐσὺ εἶσαι ὁ ὕστερός μου Γλάρος, ποὺ μὲ τὴν ὕπαρξή μου γλήγορις θὰ σβύσεις, στὸ μαγικό μας ἐτοῦτο κρουσταλλοδεμένο μας ἀκρογιάλι· τὸ ξέρω πιὰ, τὸ ὕστερο εἶσαι ταίρι, τὸ ὕστερο, μὰ παντοτεινό μου ταίρι, τῆς ὑπάρξής μου, παντοτεινὰ θαμμένης στῆς ἄφθαστης ἐκείνης σχισμάδας τὸ σκότος, ποὺ μήτε τῶν πετούμενων ἀφρῶν τῆς τρικυμίας τὸ πικρορράντισμα ποτὲς δὲν ἐτάραξε.

Σὺ εἶσαι τὸ ταίρι τῆς ψυχῆς μου, τῆς τωρινῆς μου ψυχῆς.

Μή μου πετᾷς ἐδῶθε· στάσου νὰ πεθάνετε μαζί· μαζὶ νἀφίσετε τοῦ νησιοῦ τὶς ὀμορφιὲς, καὶ μαζὶ

στῆς ἄφταστης ἐκείνης σχισμῆς τὸ σκοτάδι νὰ κρύψετε τὸ σπαθόφτερο κορμί σας, τὸ κουρασμένο σας κορμί....

Σπέτσες 1906.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΣΤΗΝ ΚΥΖΙΚΟ

Τοῦ φίλου μου 'Αλέκου Ντάνια

«Ἔλα, 'Αλέκο, γιὰ λίγες μέρες τουλάχιστο στὸ ὄμορφο τὸ χωριό μας νὰ γλυτώσῃς καὶ σύ, καημένε, λιγάκι ἀπ' τὴ μούχλα ποὺ εἴμασταν θαμμένοι μέσα τόσον καιρὸ ἐκεῖ δὰ στὴ Μαύρη Θάλασσα, ἔλα νὰ φᾶμε μαζὶ τὴν ἀμβροσία τοῦ τόπου μας, τὴν κολιοσαλάτα, καὶ μαζὶ νὰ πιοῦμε τὸ νέκταρ τὸ Κυζικηνό, τὸ μαῦρο, νὰ νοιώσῃς μιὰ φορὰ πὼς ζεῖς καὶ νὰ αἰστανθῇς ἀκόμα τὸν ἑαυτό σου σὰν ἕνα ἂν ὄχι ἀπ' τοὺς ἀθανάτους 'Ολύμπιους μὰ ἀπὸ τοὺς εὐτυχισμένους Παρολύμπιους θνητοὺς ἐδῶ, ὅπου τῆς Προύσας ὁ Ὄλυμπος ἐγγὺς τυγχάνει ὤν....»

Μ' αὐτὰ καὶ μὲ τέτοια γλυκόλογα μὲ προσκαλοῦσε τὸ περασμένο καλοκαῖρι ἀπ' τὴν Πόλη στὴν Μηχανιώνα ὁ φίλος μου Ντάνιας. Τὴ θερμὴ κ' εὐγενικιὰ πρόσκλησή του δὲν μποροῦσα νὰ μὴ τὴ δεχτῶ. Στὴ Χάλκη εἴμουνα τὶς τελευταῖες κεῖνες μέρες κι ἀπὸ τὸ πευκοφυτεμένο νησὶ σεριάνιζα τὸ γιαλιστερὸ καθρέφτη τῆς Προποντίδας κ' ἡ ταξιδεύτρα Μοῦσα μοῦψελνε τὸ πιὸ μαγικότατο τραγοῦδι καὶ φτερούγιζε ὁ νοῦς μου στὶς γελαστὲς, ὅπως λέγαν, ἀκρογιαλιὲς τῆς Κύζικος ποὺ μόνο ἀπὸ τὸν χάρτη τὶς ἤξερ' ἀκόμα ὡς τότε.

Μιὰ βραδιὰ τοῦ Αὐγούστου λοιπὸν μπαίνω ἀπ' τὴ Προκυμαία τοῦ Γαλατᾶ σ' ἕνα 'πὸ τὰ βαποράκια ποὺ ταξιδεύουνε στὸ Μαρμαρᾶ καὶ σὲ λίγο ἀφίνουμε πίσου τὰ μεγαλόπρεπα, τὰ φανταχτερὰ φῶτα τῆς Πρωτεύουσας ποὺ ἀπλώνουνταν, καθεφτιζούμενα στὰ θαλασσένια πλάτια, σὲ κάμποσην ἀπὸ τὸ κέντρο ἀπόσταση. Μάτι δὲ σφάλῃξα ὅλον τὸν καιρὸ μὲ τὶς πολυποίκιλες ἐντύπωσες τῆς κοσμόπολης ποὺ ἄδικα πάσκιζα νὰ ξετινάξω ἀπὸ τὸ μυαλό μου. Ὅ,τι τέλος τ' ἀλαργινὰ χλωμὰ καὶ τριανταφυλλένια φῶτα χαθῆκαν ὁλότελα κ' ἔστριψα τὴ ματιά μου στ' ἀστέρια ποὺ σιγαλόφεγγαν στ' οὐρανοῦ τὸν καθάριο θόλο. Φέγγανε ὅλα κοπαδιαστὰ—γιατὶ δὲν εἶταν ἡ νύχτα φεγγαρόφωτη—καὶ κοίταζα πιὰ ξέννοιαστα μέσ' στ' ἄγρυπνα κεῖνα ἀσημένια τοῦ ἄπειρου μάτια. Σὲ ρέμβη ὁλόγλυκη δίχως σκέψες βυθιζόμουνα καὶ μέσ' στὴ ρέμβη μου λὲς καὶ στριφογύριζε τρεμάμενη σὰ φάσμα ὁλοζώντανο μονάχα ἡ λαχτάρα τοῦ ὄμορφου χωριοῦ ποὺ θάβλεπα τὸ ταχυνό. Νά, τώρα περνοῦμε τῆς Μηχανιώνας τὸν κάβο καὶ μπαίνουμε στὸν κόρφο, ἄκουσα ἄξαφνα νὰ λέει κάποιος ἀπὸ τοὺς ναῦτες. Στὰ χωριὰ ὡς τόσο δὲν ἔχουνε τὶς νύχτες φῶτα κ' ἔτσι δὲν μπόρεσα νὰ ξεχωρίσω μήτε τὴν τοποθεσία.

Φτάσαμε ὅμως σὲ λίγο στῆς Πέραμος τὸ λιμάνι, ὅπου πρῶτ' ἀγκυροβολοῦνε τὰ βαπόρια. Χλωμὰ χλωμὰ τρεμοσβύνουν τώρα στὸν οὐρκνὸ τῆς νύχτας τὰ λιχνάρια, ἕνα γλυκὸ μελτέμι ξαμολᾶν τὰ πλαγινὰ βουνὰ κι ἀρχινᾷ νὰ θαμποχαράζῃ ἡ αὐγοῦλα καὶ τὸ φέγγος της τὸ ροδακινὶ νὰ χρωματίζει σιγὰ σιγὰ καὶ μὲ λιπόψυχη ἀκόμη χρωματιὰ τὰ νερὰ τοῦ κόρφου. Βγῆκα γιὰ μιὰ στιγμὴ στὴ στεριὰ καὶ πῆρα τὸ τσάϊ σ' ἕνα 'πὸ τὰ παραθαλάσσια καφενεῖα. Σιγαλιὰ ὁλοτρόγυρα. Μήτε τὶς πρῶτες του χρυσὲς ἀχτιδοῦλες δὲν ἔστειλε ἀκόμα ὁ ἥλιος στὴ γῆς καὶ πηδοῦμε στὴ βάρκα γιὰ τὴ Μηχανιώνα.

Ὅτι περάσαμε τὸν κάβο φάνηκε τὸ χωριὸ κ' ἔλαμψε μὲ μιᾶς ὁ ἥλιος. Ἔλαμψε καὶ τὸ περιγιάλι. καὶ κάπου κάπου γυάλιζαν χρυσωμένα στὸ φῶς τὰ τζάμια κι ὅλη του τὴν ὁμορφάδα ξετύλιγε τὸ λευκὸ χωριουδάκι ἀπ' τὴν κορφὴ τῆς ραχούλας ποὺ πάνου εἶναι ριγμένο ἴσαμε τὸ ἀκρογιάλι ὅπου σιγὰ σιγὰ κατέβαινε. Μὰ ποιόνε βλέπω καὶ τρέχει κεῖ πάνου στὸ στενόμακρο μῶλο ; ..... Τὸ φιλικὸ χέρι ἀπλώθηκε, μὲ καλοδέχτηκε στὸ γιαλὸ καὶ σὲ λίγο εἴμασταν στοῦ φίλου μου τὸ σπίτι.

Οἱ πρῶτες γνωριμίες ὕστερ' ἀπὸ τὶς σύστασες τοῦ σπιτιοῦ εἴτανε τὰ ὡραῖα βιβλία ποὺ μὲ ξεχωριστὸ γοῦστο διαλεγμένα στόλιζαν τὴ μικρή του βιβλιοθήκη. Ρομάντζα τοῦ Ψυχάρη, ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ καὶ τοῦ Παλαμᾶ, μετάφρασες τοῦ Πάλλη, δηγήματα τοῦ 'Εφταλιώτη καὶ τοῦ Καρκαβίτσα, τοῦ Φωτιάδη τὸ κλασικὸ πιὰ ἔργο, τοῦ Νουμᾶ τόμοι κομψοδεμένοι κι' ἄλλα ἀριστουργήματα τῆς νέας λογογραφίας μας, μὲ πολλὴ καλαιστησία ἀραδιασμένα ἐκεῖ κοντὰ κοντὰ φαίνουνταν σὰ ν' ἀντάλλαζαν στὴ σκοτεινὴ κείνη γωνίτσα τὸ γόνιμο φιλὶ τῆς ρωμαΐκης ἀναγέννησης.

Μὰ μήτε τὸ χωριὸ δὲ γνώρισα ἀκόμα καλὰ καλά, μήτε μιὰ ματιὰ δὲν πρόφταξα νὰ ρίξω στὰ ὄμορφα βιβλία κ' ἔπρεπε νὰ κάνουμε ἐκδρομὴ—νὰ ξακολουθήσω μ' ἄλλα λόγια ἐγὼ τὴν ἐκδρομή μου—ἴσαμε τὴν 'Αρτάκη στὸν ἄλλο ἀπὸ τοὺς δυὸ κόρφους τῆς Κύζικος μὲ μερικοὺς φίλους τοῦ φίλου μου ποὺ μοῦ τοὺς σύστησε κατόπι καὶ ποὺ εἴταν ἀποβραδὶς ἑτοιμασμένοι γιὰ τὴν ἐκδρομή.

*

Καβκλικέψαμε τὸ λοιπὸν τ' ἄλογα καὶ ὄξω ἀπ' τὸ χωριό. Τ' ἄτια μας περήφανα χλιμιντρίζοντας περνοῦσαν τὶς στενὲς ροῦγες τοῦ χωριοῦ καὶ—δόξα νἄχῃ ὁ Θεὸς—λίγη ζωὴ ξεπρόβαλε τελοσπάντων. Κάτι φεγγαροπρόσωπες χωριατοποῦλες μὲ μπόϊ κυπαρισσένιο καὶ μὲ λυγερὴ κι ὀρθόστηθη κορμοστασιὰ ξεπόρτιζαν στὶς ροῦγες καὶ σεριάνιζαν μὲ παιδιάτικη ἀφέλεια τοὺς καβαλάρηδες ποὺ θάρρευες κ' ἔφευγαν στὰ ξένα. Μὰ γλήγορα πολὺ γλήγορ' ἀνεβήκαμε τὴ ραχοῦλα. Περάσαμε ὕστερ' ἀνάμεσα ἀπὸ τῆς Πέραμος τ' ἀμπέλια καὶ πάνου ἀπὸ λόφους καὶ λαγκάδια κατεβήκαμε στὴν ἀκροθαλασσιά. Στὴν ἀντικρυνὴ παραλία τοῦ κόρφου εἴδαμε τὴν Πάναρμο. Λαφριὰ λαφριὰ φυσοῦσε τὸ ἀγεράκι ἀπὸ τὴν ἀνοιχτὴ θάλασσα καὶ φαίνουνταν σὰ νὰ γλυκογελοῦσαν κ' οἱ δυὸ τοῦ κόρφου ὄχτοι. Ζαφειρένιος εἴτανε ὁ οὐρανός, διάφανη εἴταν ἡ θάλασσα καὶ κάπου κάπου κατεβαίνοντας ἀπὸ τ' ἄλογα περπατούσαμε στὴν ἀμμουδιὰ καὶ βλέπαμε πῶς γαλάζωναν τὰ ψάρια μέσα στὸ νερό. Κ' ἔτσι τραβήξαμεν ὁλόϊσα στὸν ἰστμὸ ποὺ χωρίζει τοὺς δυὸ κόρφους τοῦ χερσονησιοῦ καὶ τὸ ἑνώνει μὲ τὴν ἀντικρυνὴ στεργιὰ (τὴ Μυσία).

Σίμωνε τὸ μεσημέρι καὶ μόλις φτάσαμε κεῖ. 'Από δῶ κοντὰ ἀρχινοῦν κι ἁπλώνουνται τ' ἀμπέγια τῆς 'Αρτάκης μὲ τὶς συκομωριὲς καὶ τὰ λιόδεντρα, φυτεμένα σὲ πυκνὲς ἀράδες ἀνάμεσα στὰ κλήματα μὲ τὰ χρυσᾶ τσαμπιά. Ἡ μεσημεριάτικη κάψα μᾶς καψαλίζει τώρα, ἀνεβάζει ἡ γῆς θολουρες σταχτερὲς σὰν καταχνιᾶς κ' εἶναι ξεραμένα τὰ χείλια μας ἀπ' τὸ λιοπύρι. Κάτω ἀπ' τὰ λιγοστὰ δέντρα ὄξω ἀπ' τ' ἀμπέλια μουρμουρίζει ἀκόμα μὲ θλιβερὸ παράπονο ἡ ἰσχνή, ἥσυχη ρεματιά.

— 'Αντίκρυ 'ναι τὰ ρείπια τῆς ἀρχαίας Κύζικος, λέει κάποιος ἀπ' τοὺς φίλους.

— Νὰ κατεβοῦμε νὰ δροσίσουμε πρῶτα τὰ χείλη μας κ' ὕστερα βλέπουμε τὰ ρείπια, ἀπολογιέται ἄλλος.

Κ' ἔτσι κατεβήκαμε καὶ δέσαμε τ' ἄλογα στὰ δέντρα.

*

Τἀντικρυνὰ χαλάσματα.

Πολὺ παλιὰ εἶναι ἡ ἱστορία τους. Τραβάει πιὸ πίσου ἀπὸ τὴν 'Αργοναυτικὴ ἐκστρατεία κι ἀρχίζει μ' ἕναν ὡραῖο, μὰ πολὺ πολὺ συγκινητικὸ μῦθο. Τὸ χερσονῆσι τῆς Κύζικος εἴταν νησὶ στὰ παλιὰ τὰ χρόνια, καθὼς λέει ὁ Ἄγγλος περιηγητὴς Edgar James Banks. Στὸ νησὶ αὐτὸ βασίλευε μιὰ φορὰ ὁ Κύζικος, ὁ ἴδιος ὅπου ἔχτισε τὴν ἀρχαία πόλη καὶ τῆς ἔδωκε τὸ ὄνομά του. Ὁ 'Ιάσωνας στὴν ἐκστρατεία του γιὰ τὸ Χρυσόμαλλο Δέρας πέρασε κι ἀπ' τὴν Κύζικο, ὅπου ὁ βασιλιᾶς τόνε φίλεψε μ' ὅλους τοὺς συντρόφους του. Οἱ ἀργοναῦτες ἑτοιμάζουνταν νὰ φύγουν. μὰ τοὺς πλάκωσε ἡ νύχτα—μιὰ νύχτα ὁλότελ' ἄφεγγη, μαύρη σὰν πίσσα—καὶ ζήτησαν νὰ βγοῦν ξανὰ στὸ νησί. Οἱ Κυζικηνοὶ τοὺς πῆραν γιὰ ὀχτροὺς στὸ σκοτάδι κι ὁ 'Ηρακλέας φώναζε στὴ συμπλοκὴ τὸν Κύζικο. Τὸ πρωὶ οἱ Κυζικηνοὶ καταλάβανε τὸ λάθος τους καὶ πῆραν τοὺς 'Αργοναῦτες στὴν πόλη νὰ λάβουνε μέρος στὸ πένθος τους. Τὰ δάκρυα ὅπου ἔχυσε τότες ἡ χήρα βασίλισσα Κλείτη εἴταν τόσο πολλά, ὅπου ἀπ' τὸ χῶμα ποῦ ρούφηξε πήδησε ἀργότερα ἕνα πηγάδι—αὐτὸ τὸ ἴδιο ποὺ ἤπιαμε τελευταῖα ἀπ' τὸ νερό του—ποὺ τὸ λὲν ἀκόμα καὶ τώρα τῆς *Κλείτης τὸ Πηγάδι.*

Τὸ χερσονῆσι τῆς Κύζικος εἴπαμε πὼς εἴτανε στὴν ἀρχὴ νησί. Λεγότανε καὶ 'Αρκτόνησος. Ἡ πόλη χτίστηκε, κατὰ πὼς θέλει ὁ Edgar Banks, στὰ 675 π. Χ. ἀπ' τοὺς Μιλήσιους, ποὺ τὴν εἴχανε κέντρο τοῦ ἐμπόριου τους μὲ τὴ Μαύρη Θάλασσα. 'Αργότερα ἡ Κύζικο ἔγινε σπουδαῖο ἐμπορικὸ κέντρο τοῦ παλιοῦ κόσμου, κ' ἔπαιξε μεγάλο ρόλο στὸν Πελοποννησιακὸ πόλεμο κ' ἐνάντια στοὺς Πέρσους. Στὴν ἐποχὴ τοῦ Μεγάλου 'Αλεξάντρου καὶ τῶ διαδόχω του ἐφύλαξε τὴν ἀνεξαρτησία της κι ὁ Μεγάλος 'Αλέξαντρος ὁ ἴδιος ἕνωσε τὸ νησὶ μὲ τὴν ἀντίπερα στεριὰ (τὴ Μυσία) κ' ἔτσι γίνηκε τὸ χερσονῆσι. Στὰ 75 π. Χ. ὁ Μυθριδάτης ἐπολιόρκησε τὴν πόλη, μὰ ἄδικα τῶν ἀδίκωνε κόπιασε ὁ κακομοίρης. Ὁ Μεγάλος Κωσταντῖνος ἔπειτα τὴν ἔκανε πρώτη πόλη τοῦ 'Ελλήσποντου μὰ στὰ 433 π. Χ. τήνε ρήμαξε ὁ σεισμός.

Κοντὰ στὴ θέση τῆς ἀρχαίας πόλης βρίσκεται τώρα κάποιο ρωμαΐικο χωριουδάκι κι ἀνάμεσ' ἀπὸ τὰ λιόδεντρα καὶ τάμπέλια ὑψόνουνται τὰ χαλάσματα κ' οἱ στῦλοι τῶ μεγάλω ναῶ κι ἀμφιθεάτρωνε. Ἂν καὶ δὲ γίνηκαν ἀκόμα συστηματικὲς ἀνασκαφὲς ὅμως βρέθηκαν ἀρκετὲς ἑλληνικὲς ἐπιγραφές. Ὁ Ἄντερσον ἔβγαλε ἀπὸ ἕναν τοῖχο κάποιο μαρμαρένιο ἄγαλμα γυναίκας ποὺ εἶναι ἄξιο, καταπῶς λέει ὁ Edgar, νὰ στολίσει ὁποιοδήποτε μουσεῖο. Μὰ τώρα κεῖ κοντὰ βλέπουμε νὰ καπνίζει κάποιο ἀσβεστοκαμίνι. Πιὸ πρακτικὸς ὁ φτωχὸς βιοπαλαιστὴς τ' ἄχρηστα γι αὐτόνε μάρμαρα κεῖνα μὲ τὶς ἀρχαιολογικές τους ἐπιγραφὲς τὰ μεταμορφώνει μιὰ χαρὰ σὲ χρήσιμο ἀσβέστι.

Μὰ ἂς ἀφήσουμε πιὰ τὰ ρημάδια καὶ τὶς ἀνασκαφὲς μὲ τὴ μούχλα καὶ τὴ σαπίλα τους στοὺς ταφογδύτες κι ἂς τραβήξουμ' ἐμεῖς πάλε μέσα στῆς

Φύσης τὴν ὡριοσύνη καὶ στὶς Πολιτεῖες, νὰ πᾶμε στῆς Μάγισσας τῆς Ζήσης τὴ γλυκαπαντοχή.

*

Καβαλικεύουμε λοιπὸν πάλε καὶ σκίζοντας τάμπέλια μὲ τὶς συκομοριὲς καὶ τὰ λιόδεντρα καὶ τὶς φραγὲς μὲ τὰ μαυροκόκκινα τὰ βατόμουρα φτάνουμε σὲ λίγο στὴν Ἀρτάκη, τὴ σημερνὴ πρωτεύουσα πόλη τῆς Κύζικος μὲ τοὺς 14000 κατοίκους. Ζαφειρένια κ' ἐδῶ ἡ θάλασσα καὶ χορταίνουμε τὴν ὁλογάλανη ὁμορφάδα κι αὐτοῦ τοῦ κόρφου τῆς Κυζικηνῆς θάλασσας. Στὴν Ἀρτάκη βρήκαμε καὶ γνώριμους κ' ἐπεσκεφτήκαμε κάμποσα μέρη τῆς πόλης. Ἐδῶ γνωρίσαμε κ' ἕνα ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀτρόμητους πρόμαχους τῆς Ἰδέας, τὸν κ. Μένο Φιλήντα, τὸν ποιητὴ καὶ συγγραφέα τῆς Γραμματικῆς τῆς Ρωμαϊκῆς Γλώσσας.

Τὸ βράδυ τραβήξαμε γιὰ τὴ μονὴ τῆς Φανερωμένης. Καλόγερος δὲν εἶμαι μήτε μεσαιωνολόγος εἶμαι γιὰ νὰ σᾶς μιλήσω γιὰ μοναστήρια. Θὰ σᾶς πῶ μονάχα πὼς τὸ μοναστῆρι αὐτὸ πρὶν ἀπὸ 4—5 χρόνια ὁ μακαρίτης ὁ ἅγιος Κυζίκου Κωσταντῖνος θέλησε νὰ τὸ κάνη σκολειό, μὰ οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἀπὸ τοὺς ἐπαρχιῶτες του τόνε κατάτρεξαν καὶ πάει ὁ ἅγιος ὁ ἄνθρωπος μάρτυρας σὲ κείνη ἐκεῖ τὴν καταδρομή.

Τὴν ἀκόλουθη μέρα ἀνεβήκαμε πάνω στὸ λόφο καὶ περνώντας βουνόκαμπα καὶ κλεισοῦρες σκεπασμένα ὅλα μὲ χαμόδεντρα κι ἀγριοβότανα καὶ σεριανίζοντας ἀπὸ ψηλὰ μὲ μοναδικὴ ἀπόλαψη ὅλην τὴν Κυζικηνὴ θάλασσα μὲ τοὺς πανώριους, τοὺς ὁλογάλαζους κόρφους της, κατεβήκαμε ἀνάμεσα πάλε ἀπ' τῆς Πέραμος τάμπέλια στὴ Μηχανιώνα.

*

Κάμποσες μέρες κάθησα στὸ πιὸ ὄμορφο αὐτὸ χωριὸ τῆς Κύζικος κι ἄ δὲν ἔμαθα καλὰ τοὺς χωριανοὺς καὶ τὰ διάφορα ἔθιμά τους, ὅμως χόρτασα, νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια, μὲ τὸ παραπάνω ἀπ' τὴν ἀμβροσία καὶ τὸ νέκταρ τὸ Κυζικηνό.

Ἄχ! τὶ ὄμορφο χωριὸ ἀληθινά! Εἶναι μέρα γιορτῆς ἡ δεκάτη πέμτη τοῦ Αὐγούστου, ἡ τελευταία μέρα ποὺ μένω στὸ χωριουδάκι. Καθούμαστε τὸ δειλινὸ, ἕνα γλυκὸ, λιολουσμένο δεῖλι, μὲ τοὺς φίλους. τοὺς συντρόφους τῆς ἐκδρομῆς σ' ἕνα καφενεῖο στὴν ἀκρογιαλιά. Φωνὲς καὶ τραγούδια ἀχολογοῦνε περίγυρα καὶ σύρουν οἱ λεβέντες τὶς κορασιὲς στὸ χορό. Λαμπει κάτου ἡ θάλασσα καὶ μοιάζει σὰ νὰ βγάζει φωτιές. Ἀγνάντια κεῖ φαίνουνται τῆς Βιθυνιᾶς τὰ βαθυγάλαζα βουνὰ, ἐδῶ σιμὰ στὸ λόφο δεξιὰ δυὸ μικροὶ ἀνεμόμυλοι προσμένουν μὲ τὰ παννιὰ ἁπλωμένα στὰ φτερά τους τὸ ἑσπερινὸ ἀγεράκι, ἐνῶ πέρα στὴ θάλασσα σὲ ἀπόσταση ὡς μισῆς ὥρας βλέπουμε τὰ ρημονήσια ὅπου τὶς βραδιὲς τραβᾶν καὶ πᾶνε οἱ ψαράδες μὲ τὸ μούχρωμα. ὅταν ὁ ἥλιος βασιλέψει, ἢ κατόπι μὲ τὸ νύχτιον ἴσκιο. Ὦ! τὰ ζουγραφιστὰ γλαυκόνησα ποὺ τἄπλαταν μιὰ φορὰ ὁ ἥλιος κ' ἡ θάλασσα τοῦ Μαρμαρᾶ. Ἄχ! καὶ ποιόνα δὲν ἀποτραβᾶν κάποτε, τὶς νύχτες μάλιστα, τὰ ἐρημοτόπια, ὅπου πλανᾶται τοῦ μυστήριου ἡ θεότη κι ἁπλώνεται πέρα ὡς πέρα τῶν ὀνείρων ἡ γαλήνη ποὺ τὴ φωτίζει ἕνα θαμπὸ μονάχα καὶ τρέμουλο φῶς, ὅπου λαμπυρίζει ἀπ' ἀλάργα σὰν πύρινο μάτι μέσ' στὸ σκοτάδι; . . . . . Ἐβράδυασε πιὰ τώρα κι ἀπαλοὶ ζέφυροι ἀρχίνησαν νὰ φυσοῦνε πάνω στὰ νερὰ καὶ πάνου στὰ παιγνιδιάρικα κύματα χοροπηδᾶν οἱ βαρκοῦλες. Μέσα στὶς βαρκοῦλες νιὲς καὶ παληκάρια παίζουν βιολιὰ καὶ τραγουδοῦνε κ' οἱ λόγγοι καὶ τὰ βουνὰ γύρω ἀντηχοῦνε ἀπ' τὶς παλληκαρίσιες φωνές.

Κι ἀκούγονται ἀκόμ' ἀπὸ μακριὰ οἱ ὁλόγλυκες μελωδίες ποὺ ξεψυχοῦνε σιγὰ σιγὰ πάνου στὰ κύματα κ' ἐγὼ μ' ἀνιστόρητη θλίψη κι ἀνείπωτη συγκίνηση γυρίζοντας πίσω στὸν κάβο χάνω ἀπ' τὰ μάτια τὸν καλό μου φίλο καὶ τὄμορφο χωριουδάκι.

ΑΛΕΞΑΝΤΡΟΣ ΜΑΡΠΟΥΤΖΟΓΑΟΥΣ

ΠΑΝΤΑ ΠΛΑΝΕΜΕΝΟ

Ἀκόμα καὶ τὴ νύχτα μὲ φτερὰ
σὲ βλέπω 'ς τὄνειρό μου καὶ σιμώνεις,
ἀστέρι μου, μὲ κράζεις τρυφερὰ
καὶ πάλι τὰ φτερά σου ξαναπλώνεις,

Ὁλόγλυκο χαμόγελο σκορπᾶς
καὶ, φτάσε με, πουλάκι μου, φωνάζεις
ἐκεῖ νὰ πᾶμε τώρ' ἄ μ' ἀγαπᾶς
π' ὁλόχρυσο παράδεισο μοῦ τάζεις.

Κ' ἐκεῖ μέσ' τὰ λουλούδια τὰ φιλιὰ,
ἀθάνατα ποῦ θέλεις θὰ σοῦ δώσω
δικό μου θὰ σὲ κάμω βασιλιὰ
γιὰ θρόνο τὰ φτερά μου θὰ σ' ἁπλώσω.

Ὁλόχαρη κατόπι σου πετῶ
μ' ἁπλώνεις τὰ χεράκια σου νὰ πιάσω
μὰ πάντα πλανεμένο σταματῶ,
τὰ παίρνεις σὰν ἁπλώνω νὰ τὰ φτάσω.

Πετῶντας ξενυχτᾶμε τὸ πουρνὸ
τἀστέρια, σᾶ σιμώνουμε, μοῦ σβύνεις,
σὲ χάνω καὶ τρομάζω καὶ ξυπνῶ·
ἀχ! πάντα πλανεμένο θὰ μ' ἀφίνεις!

ΣΠ. ΡΙΓΓΑΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

Ο ΦΡΑΓΚΟΥΔΗΣ

Φίλε «Νουμᾶ».

Διάβασα τὸ ἄρθρο τοῦ φίλου μου κ. Θ. μὲ ὅλη τὴν προσοχὴ κι ὅλο τὸ σέβας. ὅπως διαβάζω πάντα ὅ,τι γράφει. Δὲ συφωνῶ *σὲ πολλὰ* μαζί του, μὰ δὲ θὰν τὰ συζητήσω ὅλα. Ἕνα πρᾶμα ὅμως ἀνάγκη νὰ μὴ μείνει ἀπολέμητο. Δηλαδὴ, ὁ Φραγκούδης δὲν εἶναι καθόλου «κάπιος δικηγόρος ἀπὸ τὴν Ἀλεξάντρα», ὅπως τὸν περιγράφει ὁ κ. Θ. Ὁ Φραγκούδης εἶναι ὁ ἡρωϊκὸς Φραγκούδης ποὺ εἶχε τὸ θάρρος μὲ κίντυνο τῆς ζωῆς του νὰ πεῖ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ μερικὲς ἀλήθιες καὶ τῶν πολιτικῶν ὁλόγυρα νὰ τοὺς φωνάξει δυνατὰ ἐκεῖνο ποὺ εἶναι. δηλαδὴ ἀσυνείδητοι ἀρχισυμμορῖτες. Ἂν ἤθελε καὶ καλὰ νὰ μεταχειριστεῖ ἐκεῖνο τὸ εἶδος τὴν εἰρωνεία ὁ καλός μου φίλος, ἔπρεπε νὰν τὴν ἐφαρμώσει στὸ Ραλλάκο καὶ νὰν τὸν πεῖ «κάπιο δικολάβο τῆς Ἀθήνας ποὺ καταπάτησε τὰ ἀστυκὰ δίκαια τοῦ πολίτη κρατώντας τὸ Φραγκούδη ἀδίκαστο τόσους μῆνες φυλακὴ καὶ ποὺ ἄφισε ἀτιμώρητους τοὺς δολοφόνους του». Μποροῦσε νὰν τὸν πεῖ κ' ἀρχιβούργαρο χωρὶς μεγάλο λάθος.

Πρόθυμος
ΛΕΚΑΣ ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΟΙ ΑΙΣΤΗΜΑΤΙΚΟΙ.... ΚΑΜΠΟΥΡΗΔΕΣ

Φίλε «Νουμᾶ»,

Μαθαίνοντας πὼς ἡ Κυβέλη ἔφυγε μὲ τὸν ἀγαπημένο της μείναμε καὶ μεῖς σὰν τὸ πολὺ κόσμο γιὰ μιὰ στιγμὴ «ἐμβρόντητοι». Βλέποντας κατόπι τὸν ἄντρα της τὸ Μυρὰτ μὲ τὴ θλίψη καὶ τὴν ἀπελπισιὰ ζουγραφισμένη στὰ χαραχτηριστικὰ τοῦ προσώπου του, τόνε συμπονέσαμε στ' ἀληθινὰ μὲ τὴν καρδιά μας. Μὰ μόλις ὕστερ' ἀπ' τὴν πρώτη ἐντύπωση σκεφτήκαμε ψύχραιμα τὸ πρᾶμα— ἐπειδὴ καὶ ξέραμε ὅλες, μὰ ὅλες τὶς λεπτομέρειες τῶν σχέσεων τῆς Κυβέλης καὶ τοῦ Θοδωρίδη—μᾶς ἦρθε ἡ σκέψη νὰ ξετάσουμε ποιός ἀπ' ὅλους ποὺ ἀνακατεφτήκανε σὲ τούτη τὴν ἱστορία εἶχε τ' ἄδικο. Γιατὶ ὁ κόσμος, ὁ κόσμος ὁ νοικοκύρης, δὲν παραδέχεται οὔτε τὶς καταλαβαίνει καλὰ καλὰ τὶς νέες θεωρίες. Δηλαδὴς θέλω νὰ πῶ ὅτι ὁ πολὺς κόσμος ρίχνει τώρα τὸ ἄδικο καὶ κακολογάει ἀνεξέταστα τὴν Κυβέλη «διότι παρεβίασε τὴν οἰκογενειακὴν πίστιν καὶ δὲν ἐσκέφθη ἡ ἀθλία, οὔτε σύζυγον, οὔτε κοινωνίαν, οὔτε αὐτὰ τὰ τέκνα της», χωρὶς νὰ ἐξετάξη πῶς καὶ ὕστερ' ἀπὸ ποιὰ περιστατικὰ ἡ Κυβέλη ἀποφάσισε νὰ ἀφήση τὸν ἄντρα της καὶ νὰ φύγη μὲ τὸ Θοδωρίδη.

Ἂς ἐξετάσουμε τὸ ζήτημα ἀντικειμενικά. Ἐγὼ ἔχω φιλικὲς σχέσες μὲ ἕνα ἀντρόγενο, μπαινοβγαίνω στὸ σπίτι τους καὶ μὲ λογαριάζουνε κι ἀφτοὶ γιὰ φίλο τους. Ἄξαφνα μιὰ μέρα ἡ σύζυγος μοῦ λέει· «Κύριε Α. ἀγαπᾶω τὸ Β.». Ἐγὼ εἶμαι τίμιος ἄθρωπος, εἶμαι καὶ φίλος τ' ἀντρός της, ξέρω πὼς ἐδῶ καὶ πέντε μῆνες εἶχανε γίνει οἰκογενειακὲς σκηνὲς ἀπάνου στὴν ἴδια τὴν ὑπόθεση, ξέρω πολὺ καλὰ πὼς ὁ ἔρωτας τοῦ Β. εἶναι πιὰ σκεδὸ περασμένος, τότες ἐγὼ, ἄντρας μὲ κάπια συνείδηση καὶ μυαλὸ, θὰν τῆς πῶ· «Κυρά μου, ἀφτὸς ὁ κύριος ξέρω πολὺ καλά, γιατὶ τἄχουμε πολλὲς φορὲς μιλημένα μαζύ του, πὼς δὲν αἰστάνεται τίποτα πιὰ γιὰ σένανε, εἶχε μιὰ περιοδικὴ πιθυμιὰ γιὰ σένανε καὶ τώρα μήτε σὲ συλλογιέται. ὥστε κάτσε κεῖ ποὺ κάθεσαι καὶ ἀγάπα τὸν ἄντρα σου, ποὺ ἀφτὸς λαχταρκει γιὰ σένανε», καὶ καλοῦ κακοῦ θὰν τόλεγα καὶ στὸν ἄντρα της συβουλέβοντάς τονε νὰ μὴ δείξη πὼς ξέρει τίποτα. Ὕστερ' ἀπ' ὅλα ἀφτὰ ἔχω τὴ βεβαιότη ὅτι ἡ γυναῖκα ἀφτὴ σιγὰ-σιγὰ θὰ ξεχνοῦσε τὸν ἄλλονε. Πάει ἀφτό. Ἂν ὅμως εἴμουνα ἕνας ἄντρας ποὺ δὲ διαφέρω ἀπὸ τὸ μακαρίτη καμπούρη τῆς Ὁμόνοιας παρὰ μόνο ἐπειδὴ φοράω κολάρο καὶ μὲ λένε καὶ Κύριο, τότες θἄκανα τ' ἀκόλουθα. Θἄτρεχα σὰν αἰστηματικὸς γαλεότος νὰ πῶ στὸ Β πὼς ἡ τάδε γυναῖκα μοῦ εἶπε πὼς σ' ἀγαπάει πὼς τρελλαίνεται γιὰ σένα καὶ θἄλεγα καὶ ψέμματα (ἀφτὰ ἔχει τὸ ἐπάγγελμα) πὼς ἡ κυρία ἀφτὴ θέλει νὰ σὲ δῆ. Ἀφτὸς θὰ μοῦλεγε μετὰ χαρᾶς, ἐγὼ θἄτρεχα νἄλεγα στὴν κυρία πὼς ὁ Β θέλει νὰ τήνε δῆ, θὰ τοὺς ἔφτιαχνα ἕνα ραντεβού, θἄτριβα τὰ χέρια μου ἀπ' τὴ χαρά μου γιατὶ τὸ αἰστηματικό μου ἄτιμο ἐπάγγελμα πήγαινε καλὰ, καὶ σιγὰ-σιγὰ θὰ κατάφερνα ὥστε ἀφτοὶ οἱ δυό τους νὰ τὸ... σκάσουνε, κάνοντάς τους.—ἃ θέλετε μάλιστα—καὶ τὶς πλάτες.

Ἀφτὸ κοντολογῆς ἔγινε καὶ μὲ τὴν ὑπόθεση τῆς ἀπαγωγῆς τοῦ «Ἄστρου τῆς Ν. Σκηνῆς».

Τὸ λέμε καὶ τὸ ὑποστηρίζουμε μὲ γεγονότα. Ὅτα πιὰ προχτὲς εἶδα τὸ Μυρὰτ περιτριγυρισμένο ἀπὸ τὸ συρφετὸ ἀφτὸ τῶν Γαλεότωνε κι' ἄκουγα ἀπ' τὸ στόμα τους νὰ λένε πὼς «ὁ Μῆτσος εἶναι

ἥρως» κ' ἔβλεπα νὰ τόνε παρηγορᾶνε κιόλα τότε εἶπα μέσα μου : Νά, ἀφτοί εἶναι οἱ Γαλεότοι, ἀφτοί εἶνε ἡ πληγὴ τῆς κοινωνίας. Ἀφτοὶ οἱ αἰστηματικοὶ *καμπούρηδες* τῆς *Ὁμόνοιας*, ποὺ θέλουνε ἕνα γερὸ μάθημα γιὰ παραδειγματισμό. Δυστυχισμένε Μυρὰτ, σώσου ἀπὸ δαύτους, ξεγλύστρησε ἀπὸ κοντά τους, μὴ τοὺς ξαναζυγώσῃς πιὰ ὄ θέλῃς νὰ μὴ σὲ βροῦνε καὶ μεγαλύτερες συφορές. Σ' ἀφτούς, καθε τίμιος ἄθρωπος, πρέπει νὰ τοὺς ἀπαγορέβῃ καὶ τὸ ἐπεισόδιο ἀκόμα νὰ μὴν ἀναφέρνουνε στὸ στόμα τους, πολὺ περισσότερο νὰ φέρνουνε καὶ τίς... κρίσες τους καὶ γνῶμες γιὰ τὰ πρόσωπα τοῦ εἰδύλλιου.

ΑΝΑΙΣΤΗΤΟΣ

Ο ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Στὴ «Ζυγαριὰ» τῆς Μόσκας (ἀριθ. 7 τοῦ 1906) δημοσιευτήκανε τάκόλουθα.

ALEX. PALLIS. Modenr Greek.

Σιμὰ στὸν Ψυχάρη παίζει σημαντικὸ ρόλο στὴ γλωσσικὴ ἀναγέννηση τῆς Ἑλλάδας καὶ ὁ Α. Πάλλης. Εἶναι ὁ πρῶτος ποὺ προσπάθησε, ἀλήθεια λίγο ἄτυχα, νὰ προσκαλέσῃ καὶ τὸ πολὺ κοινὸ νὰ λάβῃ μέρος στὸ ξετύλιγμα τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος —μὲ τὴ γνωστὴ μετάφραση τοῦ Βαγγέλιου στὴ λαικὴ γλῶσσα, ποὺ στὰ 1901 ἐπροκάλεσε μεγάλες ταραχὲς στοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας. Ἄλλο γνωστὸ ἔργο τοῦ Πάλλη εἶναι ἡ ὡραία μετάφραση στὴ ζωντανὴ σημερνὴ γλῶσσα τῆς Ἰλιάδας, ποὺ τόσα χρόνια τηνὲ δούλευε καὶ ποὺ δῶ καὶ λίγο καιρὸ τὴν ἔβγαλε σὲ βιβλίο. Τὸ βιβλιαράκι ποὺ βγάζει τώρα εἶναι μιὰ ξανατύπωση ἑνὸς ἄρθρου του ποὺ δημοσιεύτηκε στὸ No 6 τῆς Uviuersity Review. Στ' ἄρθρο του ὁ Πάλλης μᾶς ζουγραφίζει τὴν ἀληθινὴ κατάσταση τῆς ρωμαΐκης γλώσσας, ποὺ ἐνδιαφέρνουνται γι αὐτὴν οἱ Ἄγγλοι φιλόλογοι, μὰ ποὺ συχνὰ στὰ περιοδικὰ τῆς Ἀγγλίας λαβαίνει ὅλως διόλου ἄλλη φυσιογνωμία. Σημειώνοντας τὴν ὑποπτη καθαρότη τῆς ἐπίσημης καθαρεύουσας, ποὺ ἕως τώρα τὴν ὀνομάζουνε «φιλολογική», ἐνῶ χρόνια τώρα δὲ γράφεται πιὰ σ' αὐτὴ τὴ γλῶσσα ἀληθινὸ φιλολογικὸ ἔργο, ὁ Πάλλης μᾶς ἀνοίγει πάλι τὴν ἀθλιότη καὶ τὴν ψευτιὰ αὐτῆς τῆς γλώσσας, ποὺ σὲ λίγο θὰ ξεχαστῇ ὅλως διόλου, γιὰ νὰ μπῇ στὴ θέση της ἡ ἀληθινὴ κόρη τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσας—ἡ δημοτική.

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ Μαργαρίτα Στέφα.

Ὁ Ξενόπουλος εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς λίγους, μπορεῖ νἆναι καὶ ὁ μόνος σύχρονος Ἕλληνας πεζογράφος ποὺ διαβάζεται κάπως ἀπὸ τὸ πολὺ κοινὸ τῆς Ἑλλάδας. Τώρα ἂν μπορεῖ νὰ τὸ πάρῃ κανεὶς αὐτὸ γιὰ ἔπαινο τοῦ Ξενόπουλου εἶναι ἄλλος λόγος, σὰ λογαριάσουμε μάλιστα πόσο τιποτένια φιλολογικὴ παίδεψη καὶ ποιὰ γοῦστα ἔχει στὴν Ἑλλάδα τὸ κοινὸ ποὺ διαβάζει. Ὅπως κι ἂν εἶναι, τὸν Ξενόπουλο φαίνεται τὸν καταλαβαίνουν εὐκολώτερα οἱ πολλοί. Καθὼς τόμολογεῖ συχνὰ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ξενόπουλος, τὰ θέματά του τὰ παίρνει «ὁλόϊσα ἀπ' τὴ ζωὴ» καὶ τοῦ φτάνει νὰ μεταδίνῃ μόνο τὸ ἐξωτερικό, τὸ φαινόμενο, δίχως ποτὲ νὰ τολμάῃ νὰ προχωρέσῃ πιὸ βαθιά. Δὲ φαίνεται νὰ τοῦ πέρασε ποτὲς οὔτε ἡ ἰδέα, ὅτι συχνὰ στὰ πιὸ συνειθισμένα περιστατικὰ τῆς καθεμερνῆς ζωῆς κρύβουνται μυστήρια καὶ προβλήματα ἀπὸ κεῖνα ποὺ βασανίζουν τὴν ἀνθρωπότη. Οἱ ἥρωές του εἶναι ἀνθρωπάκια τῆς καθεμερνῆς ζωῆς, συχνότερα ἐπαρχιῶτες βυθισμένοι στὶς μικροδουλιές των, στὰ μικροπάθια τους, στὴν τιποτένια τους ζωή. Ὁ Ξενόπουλος μᾶς δίνει μιὰ σειρὰ καλὲς φωτογραφίες ποὺ τὶς βλέπουμε, μὰ κεῖνον ποὺ τὶς *ἔβγαλε*, κεῖνον ποὺ τὶς ἔκαμε οὔτε τὸν βλέπουμε οὔτε τὸν αἰστανούμαστε. Ἀλήθεια κάπου κάπου προσπαθεῖ ὁ Ξενόπουλος νὰ μᾶς δείξῃ τὸν ἑαυτό του, νὰ φέρῃ στὸ ἔργο του καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ συγραφέα, μὰ ὅλες αὐτὲς οἱ προσπάθειες εἶναι ἀρκετὰ ἄτυχες. Γι αὐτὸ τὰ σχετικὰ καλύτερά του ἔργα εἶναι κεῖνα, ὅπου περιορίζεται στὸ ρόλο ἁπλοῦ χρονογράφου τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαρχιακῆς ζωῆς . . . Στὴ «Ζυγαριὰ τὄχουμε γραμμένο πὼς τὰ πιὸ παλιὰ ἔργα τοῦ Ξενόπουλου εἶναι τὰ καλύτερά του. Τὸ ξαναλέμε καὶ τώρα ποὺ ὁ λόγος εἶναι γιὰ τὴ «Μαργ. Στέφα», ποὺ πρωτοδημοσιεύτηκε στὴν «Ἑστία», στὰ 1893, καὶ ποὺ τώρα βγῆκε σὲ ἰδιαίτερο βιβλίο..... Ὅποια κι ἂν εἶναι ἡ γνώμη μας γιὰ τὸ γενικὸ ἔργο τοῦ Ξενόπουλου, πρέπει νὰ μολογήσουμε ὅτι ἡ «Μαργ. Στέφα» σέρνει τὸν ἀναγνώστη μὲ τὴν ἁπλότητα της, τὸν ἥσυχο τόνο (ποὺ δὲν ἔχει καθόλου μέσα του ἀπὸ κεῖνη τὴν αἰστηματικύτητα ποὺ τόσο τηνὲ συνειθίζει ὁ συγραφέας), μὲ τὴ λεπτὴ παρατήρηση τοῦ συγραφέα, ποὺ χωρὶς νὰ γεμίσῃ τὸ ἔργο του μὲ περιττὲς λεπτομέρειες δὲν ξέχασε καὶ τὸ παραμικρό. Μὲ τὴ «Μαργ. Στέφα» ὁ Ξενόπουλος κέρδισε τὴ θέση του στὴ νεοελληνικὴ φιλολογία, μιὰ θέση τιμητικὴ ποὺ δὲ θὰ τοῦ τὴν ἔδινε κανένα ἀπὸ τὰ πιὸ νέα του ἔργα....

Τώρα καὶ δυὸ λόγια γιὰ τὴ γλῶσσα. Ἡ «Μαργ. Στέφα» γράφτηκε σὲ καιρὸ ποὺ οὔτε τολμοῦσε κανεὶς νὰ σκεφτῇ γιὰ δημοτικὴ γλῶσσα σὲ ἔργο φιλολογικό. Ἀπὸ κεῖνο τὸν καιρὸ περάσανε χρόνια καὶ σήμερα ὁ Ξενόπουλος ξεμολογιέται δημόσια ὀνομάζοντας τὴ γλῶσσα τῆς Μαργαρίτας Στέφας «ἐλεεινὴ ὑπερκαθαρεύουσα».

Μ. ΛΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ

Ἀπὸ Πέμπτη σὲ Πέμπτη.

Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν ὁ Ν. Καλογερόπουλος

Σκοτωμοί. Ἀθήνα 1, Περαίας 1, Ἐπαρχίες 10.

Λαβωμοί. Ἀθήνα 8, Περαίας 5, Ἐπαρχίες 7.

Κλεψιές. Ἀθήνα 5, Περαίας 6, Ἐπαρχίες 7 (οἱ δυὸ ληστεῖες).

Ἀπαγωγές. Ἀθήνα 2.

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Τὸ καινούριο ρομάντζο τοῦ Ψυχάρη ποὺ θἀρχίσουμε ὕστερ' ἀπὸ λίγο καιρὸ ἔχει τίτλο «Ἡ ἄρρωστη δούλα καὶ τὸ καλὸ τὸ κορίτσάκι» κ' εἶνκι μεγαλύτερο ἀπὸ «Τὄνειρο τοῦ Γιαννίρη».

— Ἅμα τελιώσει αὐτὸ, ὁ Δάσκαλος θὰ τυπώσει στὸ «Νουμᾶ» δυὸ ἄλλα ρομάντζα, τὸ «Δυὸ ἀδέρφια» καὶ τὰ «Ἡλιοβασιλέματα».

— Ὁ συνεργάτης μας Νῖκος Βέης μᾶς ἔφερε τὸ τέλος τοῦ «Πουλολόγου» καὶ θὰν τὸ τυπώσουμε στὸ φύλλο τῆς ἄλλης Κυριακῆς.

— Ὁ Βέης μᾶς φεύγει τὴν Τρίτη γιὰ τὴν Κέρκυρα νὰ κάνει τὴ στρατιωτικὴ θητεία του. Καλῶς νὰν τονὲ δεχτοῦνε λοιπὸν οἱ Κορφιάτες δημοτικιστάδες τὸν ἀρειμάνιο συνεργάτη μας.

— Ὁ κ. Ἀνοητόπουλος ἀντάμωσε στὰ γραφεῖα κάπιας φημερίδος ἕνα δημοτικιστή.

— «Τὸν ξέρεις τὸ Νουμᾶ ;» τονὲ ρωτάει.

— «Τὸν ξέρω».

— «Νὰν τοῦ πεῖς πὼς τοῦ στέλνα τὴν ἐσχάτη μου περιφρόνηση».

— «Τὴ βάζω στὴν τσέπη μου νὰν τοῦ τὴ δώσω».

— «Στὴν τσέπη του ; Ὄχι στὴν τσέπη σου ! Στὸ μυαλό σου νὰν τὴ βάλεις».

— «Καὶ πῶς νὰ χωρέτει τόσο μεγάλο πρᾶμα σὲ μυαλὸ δημοτικιστή ;»

— «Ἔχεις δίκιο» ἀπάντησε ὁ Ἀνοητόπουλος κ' ἔτσι δὲ μᾶς ἔστειλε τὴν ἐσχάτη του περιφρόνηση ποὺ θὰν τὴ δεχόμαστε μὲ βασιλικὲς τιμές.

— Τὸν Ἀνοητόπουλο οἱ φίλοι του τονὲ λένε καὶ Θεό. Κι ὁ Ἀνοητόπουλος καμαρώνει σὰ Θεός, ἅμα τοῦ τὸ λένε, καὶ ἀρχινάει ἀμέσως νὰ δημιουργεῖ...ἀνοησίες.

— Κεῖνο ποὺ προτείνει ὁ Ἕρμονας γιὰ «τὸ Ρωμαΐικο ἀρφαβητάρι» θαρροῦμε πὼς θὰ γίνει καὶ πὼς κάπιος πρόκειται νὰν τὸ τυπώσει.

— Ὅταν θἀποφασιστεῖ τὸ τύπωμά του ὁ ἐκδότης του μπορεῖ νὰ ζητήσει ἀπὸ τὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμᾶ» τὶς 2 λίρες τοῦ Ἕρμονα καὶ (μέσο τοῦ «Νουμᾶ») μιὰ λίρα ἀπὸ τὸν Ξεντεμένο καὶ τὸ Krishna τῆς Καλκούτας, 10 φρ. χρ. ἀπὸ τὸν Κ. Λαναρᾶ τοῦ Βακοῦ καὶ 10 φρ. χρ. ἀπὸ τὸ Ν. Ζαχαρία τῆς Λόντρας.

Ο ΙΔΙΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Στρ. Μελ. Νὰ σ' τὸ ποῦμε κι αὐτὸ, ἀφοῦ ἐπιμένεις. Ὁ Γ. Πελλερὲν (Χατζῆς τἀληθινό του ὄνομα) τὰ μισὰ ἀπὸ τὰ τραγούδια ποὺ δημοσιεύει στὸ βιβλίο του μᾶς τἄφερε καὶ τὰ δημοσιέψαμε στὸ «Νουμᾶ» μὲ τὄνομα τῆς ἀδερφῆς του κ. Εὐανθίας Χατζῆ, τάχα πὼς εἶνκι δικά της. Μᾶς ἔφερνε καὶ γράμματα τῆς κ. ἀδελφῆς του, γραμένα ὅλα ἀπὸ τὸν ἴδιο, δικά του δηλ. γράμματα. Γιατί φέρθηκε ἔτσι, ἀκόμα δὲν μποροῦμε νὰν τὸ νιώσουμε. Γιὰ νὰ παρουσιάσει τὴν ἀδερφή του γιὰ ποιήτρα ; Μὰ τότε γιατί τὴ ρεζιλεύει σήμερα τυπώνοντας τὰ τραγούδια της στὸ βιβλίο του γιὰ δικά του ; Λυπηρὰ σημάδια γιὰ ἕνα νέο ποὺ θέλει νὰ περάσει καὶ γιὰ ποιητής.—κ. Φίλωνα στὴν Πάτρα Τὸ ἐπίθετο «Ταφογόϋτης» γιὰ τοὺς Τυμβωρύχους τὸ πρωτομεταχειρίστηκε ὁ Ταγκόπουλος στὸν «Ἄσωτο».— κ. Ν. Βοεμό. Θὰ προτιμούσαμε κανένα δηγηματάκι, μὰ ἀπαραίτητο νὰ μάθουμε πρῶτα τἀληθινό σου ὄνομα.—κ. Σ. Βαρελ. στὴν Ἀλεξάντρεια. Σοῦ στέλνουμε τὸ φύλλο στὸ καινούριο σου κατατόπι. Θυμήσου ὅμως, σὲ παρακαλοῦμε, νὰ μᾶς στεῖλεις καὶ τὴ συντρομή. Τὸ ἴδιο παρακάλιο κάνουμε καὶ στοὺς ἄλλους συντρομητάδες μας ποὺ δὲ θυμηθήκανε ἀκόμα νὰ μᾶς στεῖλουν τὶς συντρομὲς τοῦ 906. Ὅσο γιὰ μερικοὺς ποὺ δὲ στεῖλανε ἀκόμα οὔτε τοῦ 903 ! ! αὐτοὶ πιὰ ἂς εἶναι καλά.

ΒΓΗΚΕ ΣΕ ΒΙΒΛΙΟ :

ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ

ΤΟ ΑΝΕΧΤΙΜΗΤΟ

Δρᾶμα μὲ τρία μέρη.

Ο ΞΕΝΟΣ

Δραματικὴ Σκηνη